

STORTINGET

Innst. 128 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Meld. St. 6 (2024–2025) og Dokument 8:3 S (2024–2025)

Innstilling fra næringskomiteen om Gründere og oppstartsbedrifter og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og André N. Skjelstad om faktisk å gjøre Norge til verdens beste land å starte og drive bedrift i

Til Stortinget

Sammendrag Meld. St. 6 (2024–2025)

Regjeringen viser i meldingen til at Norge står foran krevende omstillingsprosesser i årene som kommer, og at samfunnet trenger innovative og lønnsomme bedrifter i møte med omstillingene. Mer restriktive handelsbarrierer, en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon, aldrende befolkning og knapphet på arbeidskraft er noen av utfordringene vi står overfor.

Meld. St. 6 (2024–2025) er den første stortingsmeldingen om gründere og oppstartsbedrifter. Regjeringen viser til at den legges frem for å sette gründere og oppstartsbedrifter enda høyere på dagsordenen. Regjeringens ambisjon er at Norge skal være et av verdens beste land å starte og drive virksomhet i, og at flere gründere skal kunne lykkes med å bygge gode, vekstkraftige bedrifter. Nye bedrifter som vokser, gir arbeidsplasser, løser samfunnsproblemer og tilfører det norske samfunnet økt konkurransekraft.

Meldingen presenterer helheten i regjeringens politikk og peker fremover. Gründerskap og etablering av bedrifter handler om det private initiativ. Regjeringen

ønsker å legge til rette for at oppstartsbedriftene utforsker og prøver ut nye ideer, løsninger og teknologier i markedene. Regjeringen legger vekt på å spille på lag med gründere og oppstartsbedrifter for at det norske samfunnet skal lykkes med et taktskifte for gründerskap i Norge. Gründere, gründermiljøer og andre aktører over hele landet har i arbeidet med stortingsmeldingen bidratt med innspill og forslag til tiltak og videreutvikling.

Regjeringen viser i meldingen til at den ønsker at næringsliv, gründere og oppstartsbedrifter skal ha gode rammevilkår og forutsetninger for å vokse, og at den er opptatt av forenkling og å finne gode digitale løsninger mellom bedrifter og det offentlige.

Et produktivt og innovativt næringsliv med god konkurransevne er viktig for verdiskaping i Norge. Offentlige myndigheter legger til rette for dette gjennom gode, generelle rammevilkår. Regjeringen påpeker i meldingen at den i tillegg har prioritert nyskaping, vekst og bedre tilrettelegging for næringslivet.

Regjeringen arbeider for at Norge skal ha et godt sammensatt tilbud av kapital, kompetanse og nettverk som legger til rette for at Norge skal være et av verdens beste land å starte og drive virksomhet i:

- Gründere og oppstartsbedrifter skal ha tilgang til kapital for å realisere lønnsomme og innovative ideer. Privat finansiering kan utfylles av offentlig finansiering ved markedssvikt.
- Gründere og oppstartsbedrifter skal ha tilgang til allsidige former for kompetanse som trengs for å drive og få frem vekstbedrifter.
- Gründere og oppstartsbedrifter skal ha tilgang til nettverk og arenaer som støtter og legger til rette for erfaringsdeling og tilgang til samarbeidspartnere for å få ideene ut i markedet, også internasjonalt.

Gründerkulturen har blitt sterkere i Norge de siste årene. Et levende gründermiljø og stadig flere nettverk i hele landet vitner om en positiv utvikling.

Meld. St. 6 (2024–2025) er inndelt i ni kapitler, og etter et innledende kapittel gir kapittel 2 en oversikt over gründerskap og den rollen som gründere og oppstartsbedrifter spiller i økonomien, og hvilken rolle det offentlige kan spille overfor gründere og oppstartsbedrifter. I kapittel 3 presenteres status for gründerskap i Norge, med særlig vekt på vekstorientert gründerskap, kompetanse og kapitaltilgang. Kapittel 4 ser spesielt på gründerskap og kvinner, og kapittel 5 beskriver ulike kapitalkilder for gründere og oppstartsbedrifter. Kapittel 6 går gjennom de rammevilkårene som er sentrale for både oppstartsbedrifter og små og mellomstore bedrifter og regjeringens tiltak for å fremme nyskapende næringsliv gjennom å ha gode rammevilkår. I kapittel 7 gis det en oversikt over det næringsrettede virkemiddelapparatet og virkemidlene for kapital, kompetanse og nettverk, og over regjeringens politikk for å fremme gründerskap gjennom disse ordningene. Her omtales også regjeringens innsats for å utvikle fremtidens virkemiddelapparat, Virkemiddelapparatet 2.0, og den felles digitale inngangen til virkemiddelapparatet, Én vei inn.

Siste del av meldingen presenterer to tverrgående temaer, og er presentert særskilt i egne deler. Temaene omfatter industrietablering og gründerskap i landbrukssektoren.

Vedlegg 1 i meldingen gjengir en sammenlignende undersøkelse av gründervirksomhet og offentlig innsats for gründere mellom Norge og et utvalg andre land. Fremstillingen er basert på en ekstern utredning innhentet i arbeidet med meldingen.

Sakens dokumenter er tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no.

Sammendrag Dokument 8:3 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge frem en plan om hvordan norske investorer og eiere skal sikres konkurransekraft og likebehandling med utenlandske investorer og eiere i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere formuesskatten på næringsbygg, aksjer og driftsmidler, såkalt «arbeidende kapital», og legge frem forslag til en reform av kapitalbeskatningen der målsettingen er å fjerne formuesskatten på «arbeidende kapital» helt.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere skattesatsen på utbytte, slik at maksimal effektiv skattesats på utbytte inkludert selskapskatt sidestilles med tilsvarende sats for lønnsinntekt ekskludert arbeidsgiveravgift.
4. Stortinget ber regjeringen skrinlegge forslaget om endringer i reglene om utflyttingsskatt på aksjer osv. for fysiske personer (exit-skatt).
5. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en ordning med fritak for eller kraftig reduksjon av selskapskatt de første fem årene for nystartede teknologiselskaper, etter modell fra tilsvarende ordninger i blant annet Irland og Singapore, men med en forutsetning om at alt overskudd reinvesteres i bedriften i samme periode.
6. Stortinget ber regjeringen utrede en ordning som gir mulighet til direkte fradragsføring for kostnader knyttet til driftsmidler innen teknologi og digitalisering generelt og for gründer- og vekstbedrifter spesielt.
7. Stortinget ber regjeringen endre forskrift til skatte-loven § 5-14-12, slik at også fintech-selskaper omfattes av opsjonsskatteordningen.
8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til forbedringer i ordningen med skattefradrag for investeringer i oppstartsselskaper, skatteinsentivordningen, ved blant annet å utvide maksimalt inntektsfradrag per person, utvide beløpsgrensen for hva oppstartsselskaper årlig kan motta, og senke minimumsbeløp for enkeltinvesteringer.
9. Stortinget ber regjeringen utvide ordningen med aksjesparekonto til også å inkludere unoterte aksjer.
10. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om et nasjonalt «deep-tech»-finansieringsprogram etter modell av EUs EIC Accelerator.
11. Stortinget ber regjeringen styrke SIVAs inkubatorprogram.
12. Stortinget ber regjeringen styrke miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge.
13. Stortinget ber regjeringen styrke Investinors mulighet til å investere i venture fond-i-fond i tråd med anbefalingene fra Kapitaltilgangsutvalget (NOU 2018:5) og gjennomgå investeringsmandatene til Nysnø og Investinor med sikte på å innrette disse slik at de i enda større grad rettes inn mot oppstartsselskaper med stort vekstpotensial.
14. Stortinget ber regjeringen på egnet måte sikre at norske gründere og mindre bedrifter får økt tilgang på internasjonal kapital for å skalere sine løsninger, og bistå norske småbedrifter og gründere i mobilisering og søknadsprosesser inn mot EUs investeringsprogrammer rettet mot entreprenørskap og nye næringer.
15. Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens finansieringsordninger for bedrifter i oppstarts- og vekst-

- fasen med formål om å utrede om disse stiller for høye krav til personlig kausjon og egenkapital.
16. Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette et statlig innovasjonsfond rettet mot sosialt entreprenørskap etter modell av det danske Den Sociale Investeringsfond (DSI).
 17. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med oppfølging av Stortingets vedtak nr. 801 (2023–2024) innføre hurtigspor for å behandle visumsøknader og/eller søknader om oppholds- og arbeidstillatelse for høykompetent arbeidskraft etter modell av for eksempel Canadas Express Entry-system, Australias Global Talent-program, EUs Blue Card og Storbritannias Skilled Worker visa.
 18. Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med relevante kommuner og næringsliv, etablere et «prøvebosettingsprogram» rettet mot gründer- og vekstselskaper etter modell av Finlands «The 90 Day Finn Program».
 19. Stortinget ber regjeringen øke antall studieplasser innen IKT- og teknologifag med minimum 1 000 fra og med høsten 2025.
 20. Stortinget ber regjeringen utrede en modell for midlertidig lavere inntektsskatt for utenlandske arbeidstakere med nødvendig spisskompetanse, for eksempel etter modell fra Nederland, der kvalifiserte «expats» får 30 pst. (27 pst. fra 2027) av sin lønn skattefritt, eller den svenske «expertsatt»-ordningen, der 25 pst. av lønn holdes utenfor skatteberegningen.
 21. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide fradragretten for kostnader ved utdanning til også å gjelde for generell videreutdanning og spesialisering, og oppheve regelen om at kompetansepåfyll betalt av arbeidsgiver er å anse som skattepliktig inntekt dersom arbeidsforholdet har vart mindre enn ett år.
 22. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om ytterligere forbedringer i opsjonsskatteordningen ut over det som følger av Stortingets vedtak nr. 800 (2023–2024).
 23. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ny og forbedret ordning med skattefri fordel for ansattes medeierskap i egen bedrift.
 24. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle ordningen med studieavgift for utenlandske studenter fra og med høsten 2025.
 25. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve det generelle forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft fra bemanningselskaper.
 26. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke rammene for FORNY-programmet under Forskningsrådet og styrke økosystemet for innovasjon gjennom å sikre finansiering og forutsigbarhet for inkubatorer, TTO-er, klynger og tidligfase -investeringsmiljøer.
 27. Stortinget ber regjeringen etablere en mini-katalogordning for å legge til rette for utvikling av prototyper og pilotproduksjoner rettet mot oppstarts- og vekstselskaper.
 28. Stortinget ber regjeringen på egnet måte styrke innovasjonskompetanse, meritteringsordninger og synliggjøring/tilrettelegging for gründerskap som karrierevei for forskere og ph.d.-kandidater i akademia.
 29. Stortinget ber regjeringen utrede og eventuelt foreslå forbedringer i SkatteFunn-ordningen spesielt rettet mot gründer- og oppstartsbedrifter.
 30. Stortinget ber regjeringen realisere et økt hjemmemarked for oppstartsbedrifter gjennom enklere og forbedrede innovative offentlige innkjøpsordninger.
 31. Stortinget ber regjeringen innføre kriterier i offentlige anskaffelser som gjør det enklere å velge løsningsalternativer fra sosiale entreprenører.
 32. Stortinget ber regjeringen på egnet måte iverksette kompetansehevingsprogrammer for å styrke bestillerkompetansen i offentlig sektor når det gjelder anskaffelser knyttet til digitaliseringer og nye innovative løsninger.
 33. Stortinget ber regjeringen gjeninnføre StartOff-ordningen.
 34. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke kompensasjonsgraden i sykepengeordningen for selvstendig næringsdrivende.
 35. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi selvstendig næringsdrivende rett til stønad i forbindelse med barns sykdom i inntil 10 dager per år.
 36. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gir selvstendig næringsdrivende sterkere rettigheter til inntektssikring, blant annet forslag om å utvide perioden selvstendig næringsdrivende beholder opptjente rettigheter til dagpenger ved overgang fra lønnet arbeid til egen virksomhet.
 37. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke pensjonsspareordningen for selvstendig næringsdrivende slik at det gis fradrag for inntekter inntil 12 G.
 38. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endrede regler for rett til foreldrepermisjon for enkeltpersonforetak/gründere slik at gründere som tar ut lite eller ingen lønn fra foretaket i oppstartsperioden, for eksempel de første tre eller fem årene, har rett på foreldrepermisjon.
 39. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre innbetalingstidspunktet for forskuddstrekk for selvstendig næringsdrivende slik at det skjer etterskuddsvis per kvartal.
 40. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning med et minstefradrag i skattesystemet for

enkelpersonsforetak som et alternativ til å kreve fradrag for faktiske kostnader.

41. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke omsetningsgrensen for rett til årlig innberetning av mva. fra én til tre mill. kroner, og redusere antall innbetalingsterminer for SMB-bedrifter.
42. Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny og oppdatert handlingsplan for kvinnelige gründere.
43. Stortinget ber regjeringen på egnet måte stille krav om innsyn/transparens for andel tildelinger/kapital som går til kvinnelige gründere gjennom statlige ordninger og virkemidler, inkludert statlige venturerekapitalfond.
44. Stortinget ber regjeringen teste ut ordninger med egne andeler/øremerkede midler rettet mot kvinnelige gründere.
45. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at første- og linjetjenesten til gründere styrkes, og at man har en tydelig målsetting om i størst mulig grad å sørge for et sømløst virkemiddelapparat for gründere på tvers av forvaltningsnivåer. Herunder bes regjeringen samle ulike offentlige portaler og initiativ rettet mot gründere, slik som Altinns «Starte og drive bedrift», Innovasjon Norges «En vei inn» og DFØS «Tilskudd.no», på et felles sted.
46. Stortinget ber regjeringen fremme forslag for å forenkle og avbyråkratisere arbeidsmiljøloven. En slik forenkling må sikre mer fleksibilitet, større adgang til midlertidige ansettelser og færre reguleringer for bedrifter med mindre enn 10 ansatte.
47. Stortinget ber regjeringen på egnet måte bidra til økte åpningstider på veiledningstjenester hos relevante etater som Foretaksregisteret og Skatteetaten for å forbedre veiledning og støtte til næringsdrivende.
48. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til forenklinger i aksjeloven generelt og prosesser rundt aksjekjøp, utbytteutdelinger og transaksjoner mellom nærstående, rettet mot små foretak spesielt.
49. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan ideelle virksomheter, som ikke er skattepliktige, kan få tilgang til Innovasjon Norges virkemidler for hjelp til omstilling og utvikling.
50. Stortinget ber regjeringen etablere regulatoriske sandkasser til testing av ny teknologi som utfordrer eksisterende regelverk, gjerne samlokalisert med næringshager, klynger eller katapulter.»

Det vises til dokumentet, tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no, for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Næringskomiteen besluttet 26. november 2024 å behandle Meld. St. 6 (2024–2025) og Dokument 8:3 S

(2024–2025) i én innstilling, med samme fremdriftsplan og felles høring tirsdag 7. januar 2025.

Finansminister Trygve Slagsvold Vedum sin uttalelse til forslagene som fremmes i Dokument 8:3 (2024–2025) følger av vedlagte brev av 13. desember 2024.

Komiteen avholdt høring om Meld. St. 6 (2024–2025) og Dokument 8:3 S (2024–2025) den 7. januar 2025. På høringen deltok 22 instanser. Opptak av høringen samt de skriftlige høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anita Patel, Runar Sjøstad, Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Nikolai Astrup, Olve Grotle, Irene Heng Lauvsnes og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Jenny Klinge, og lederen Willfred Nordlund, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Hanne Benedikte Wiig, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Meld. St. 6 (2024–2025), som er den første stortingsmeldingen om gründere og oppstartsbedrifter, og merker seg at meldingen legges fram for å sette gründere og oppstartsbedrifter enda høyere på dagsordenen.

Komiteen viser også til Dokument 8:3 S (2024–2025) om faktisk å gjøre Norge til verdens beste land å starte og drive bedrift i.

Komiteen understreker betydningen av at flere satser og skaper sin egen arbeidsplass, og ser det derfor som viktig å legge til rette for at flere gründere over hele landet kan lykkes med å skape bedrifter. Norge skal være et av verdens beste land å starte og drive virksomhet i.

Komiteen viser til at gründere og oppstartsbedrifter bidrar til arbeidsplasser og vekst og er helt avgjørende for næringslivet.

Komiteen er imidlertid kjent med at gründere og oppstartsbedrifter er svært ulike og ofte har svært ulike behov. I stortingsmeldingen skilles det mellom levebrødsgründere og vekstgründere. Mens levebrødsforetakene gjerne retter seg mot et lokalt eller regionalt marked og ofte forblir små, starter vekstgründere gjerne ut fra en idé om å innføre noe nytt og innovativt til markedet og har ambisjoner om vekst og skalering i internasjonale markeder. Vekstgründere, som befinner seg i mange ulike bransjer, har ofte høye etableringskostnader og er avhengig av tilførsel av kapital fra eksterne investorer, i tillegg til tilgang på nettverk og kvalifisert kompetanse. Levebrødsforetakene utgjør en stor del av

foretaksporføljen og er viktige for sysselsettingen og verdiskapingen i økonomien. Levebrødsforetaker blant annet vanlige innenfor varehandel og tjenesteytende næringer, og de kjennetegnes gjerne av lave etableringskostnader. Selv om de i mindre grad er avhengige av finansiering fra eksterne investorer, har de ofte behov for veiledning og rådgivning

Komiteen ser det som viktig å legge til rette for både levebrødsgründerskap og vekstgründerskap. Norge står foran en krevende omstilling i årene som kommer, og digitaliseringen går i en rasende fart. Det blir knapphet på arbeidskraft, vi blir flere eldre, og økonomien skal gå fra å være fossilbasert til å bli grønn og fornybar. Da er det ekstra viktig å støtte opp under gründere og legge til rette for nytenkning og nye løsninger på de utfordringene samfunnet står overfor. Komiteen merker seg at meldingen retter særlig oppmerksomhet mot innovative vekstgründere, siden de har noen utfordringer som andre gründere ikke har, og som ikke alltid markedet kan løse. Komiteen viser derfor til at en målrettet gründerpolitikk kan bidra til å løse disse utfordringene.

Komiteen viser til at stortingsmeldingen viser status for gründerskap i Norge, presenterer helheten i regjeringens politikk og peker fremover. I arbeidet med meldingen har det vært gjennomført innspillmøter over hele landet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, viser til at gründere og oppstartsbedrifter spiller en viktig rolle i verdiskapingen, og for å skape arbeidsplasser over hele landet. Overgangen til lavutslippssamfunnet åpner også døren for nye forretningsmuligheter.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, ser det som viktig at en nasjonal gründerpolitikk legger til grunn en rettferdig fordeling og godt betalte arbeidsplasser med gode velferdsordninger.

Perspektivmeldingen (Meld. St. 31 (2023–2024)) understreker at disse utfordringene gjør det enda viktigere å bruke samfunnets ressurser på en effektiv måte. Nye bedrifter og forretningsmodeller kan spille en viktig rolle i å hjelpe oss å håndtere utfordringene som en aldrende befolkning og færre arbeidstakere per hode fører med seg, gjennom omstilling og mer effektiv ressursbruk.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at det overordnet går godt i norsk næringsliv, og at det er positive trender. I 2023 ble det etablert rundt 70 000 foretak, arbeidsle-

digheten er rekordlav på 2,1 pst. Selv etter 14 renteøkninger har norske fastlandsbedrifter et historisk høyt investeringsnivå, hvor det i 2023 ble investert for 423 mrd. kroner. Dette flertallet viser videre til at veksten i norsk økonomi er på vei opp, noe som er godt nytt for næringslivet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at både etablerte bedrifter og gründere har stor nytte av Norges deltakelse i det indre markedet i EU, som gir tilgang til et marked med en halv milliard mennesker på like vilkår som konkurrentene i resten av Europa. Disse medlemmer mener det er behov for reformer som gjør EU mer konkurransedyktig og gründervennlig, og mener det er viktig at regjeringen er proaktive overfor EU på hvordan Draghi-rapporten og Letta-rapporten bør følges opp i praksis. EUs konkurransekompass, som ble lansert på nyåret, viser lovende takter, men Norge må ta en aktiv rolle i utformingen av forslag som blir viktige for norsk næringsliv. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å bevare og videreutvikle Norges forhold til vår desidert viktigste handelspartner gjennom EØS-avtalen og andre avtaler med EU, og mener dette er særlig viktig i en tid der stormaktene i økende grad setter handelskrig, proteksjonisme og økonomisk nasjonalisme på dagsorden. Disse medlemmer vil understreke at samarbeid med våre allierte i EU er svært viktig for at Norge skal make å ivareta våre nasjonale interesser på en god måte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at et konkurransedyktig skattenivå og forutsigbare rammevilkår er nødvendig for å sikre et godt grunnlag å for å starte og utvikle bedrifter i Norge. Disse medlemmer viser til at uforutsigbarhet rundt rammevilkår skader investeringsviljen og gjør kapitalmarkedet i Norge mindre attraktivt. Disse medlemmer er bekymret for uforutsigbarheten og det økte skatte- og avgiftsnivået næringslivet er påført med Arbeiderpartiet og Senterpartiet ved roret, og de negative konsekvensene for verdiskaping og innovasjon det medfører, spesielt på lang sikt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at verdiskapingen i Norge er høy, og det investeres i bedrifter over hele landet. Rammevilkårene for å starte og drive virksomhet i Norge er gode, med høykompetent arbeidskraft og et sikkerhetsnett i velferdsstaten som gir alle muligheten til å satse på en egen idé og bedrift. Disse medlemmer vil rette oppmerksomheten mot at enkelte av partiene på den borgerlige siden har tatt til orde for å øke selskappskatten, noe disse medlemmer vil advare sterkt mot. Selskappskatten er av OECD

rangert som den mest skadelige for investeringer og arbeidsplasser i et land. Disse medlemmer vil advare mot de negative konsekvensene for verdiskaping og innovasjon dette forslaget fra bl.a. Høyre medfører, spesielt på lang sikt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil bemerke at skatt og avgift er blant de mest sentrale rammevilkårene for næringslivet, og at brå avgiftsendringer og raske skatteøkninger skaper usikkerhet og utfordringer.

Disse medlemmer viser til at en av utfordringene med formuesskatten er at den utgjør en ulempe for norske investorer sammenlignet med andre utenlandske investorer og motiverer kapital- og ressurssterke nordmenn til å flytte ut av landet, noe det har vært flere eksempler på den siste tiden. I tillegg må skatten betales uavhengig av om virksomheten går med over- eller underskudd. Disse medlemmer påpeker samtidig at en rapport fra Menon i november 2024 viser at norsk eierbeskatning for mange har økt effektivt med 107 pst. siden 2021.

Disse medlemmer mener det er alvorlig at regjeringen i stortingsmeldingen ikke fremmer noen ambisjoner om å redusere skattetrykket for gründere, oppstartsbedrifter og næringsliv, til tross for samstemte innspill fra næringslivet om utfordringer knyttet til eierbeskatningen spesielt.

Disse medlemmer mener det ikke er sammenfall mellom regjeringens mål om at Norge skal være et av verdens beste land å starte og drive virksomhet i, og tiltakene som løftes i stortingsmeldingen. Disse medlemmer mener skattepolitikken regjeringen har ført siden 2021, har fungert som en bremskloss for etableringer i næringslivet og hindrer vekst i norsk næringsliv. Disse medlemmer mener også at regjeringens innføring av den såkalte exit-skatten svekker Norges posisjon som etableringsland for gründervirksomhet, og kan være med på å svekke fagmiljøer og norsk kompetanse knyttet til entreprenørskap. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme en helhetlig strategi med en ambisiøs tidsplan for hvordan norske eiere og bedrifter skal komme minst like godt ut skattemessig som konkurrenter i våre nordiske naboland.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at oppstartsselskaper og gründere spiller en sentral rolle i den norske økonomien gjennom innovasjon og etablering av nye arbeidsplasser, og derigjennom bidrag til økonomisk vekst og bevaring av felles velferdsløsninger. Til tross for Norges relativt sett sterke posisjon innenfor utdanning, teknologi og forskning er det likevel flere barrierer som hindrer mange gründere og oppstartsselskaper i å vokse og lykkes.

Det handler åpenbart om politisk fastsatte rammevilkår, men etter disse medlemmers syn også om holdningene til de som tør å satse på en idé, og som forsøker å skape sin egen og andres arbeidsplass. Uten disse initiativrike menneskene blir det ingen oppstartsselskaper som kan vokse og bli betydelige bidragsytere i norsk økonomi.

Disse medlemmer er bekymret over den uforutsigbare politikken som har blitt ført av den sittende regjering og det nåværende stortingsflertallet. Det aller viktigste for økonomiens evne til å utvikle nye næringer er god tilgang på kompetanse og risikokapital. Norge har knapphet på begge deler. Stortingsflertallets politikk har dessverre ført til at utviklingen går i feil retning. Dette vises også igjen i den nylig framlagte Global Innovation Index 2024, der Norge faller til 21. plass, langt bak våre nordiske naboland Sverige (2.), Finland (7.) og Danmark (10.).

Tilbakemeldingen fra gründere og vekstselskaper er at det er for stor politisk risiko å satse i Norge. Det er urovekkende mange som mener at de like gjerne kan flytte virksomhet og vokse videre fra et annet land med bedre rammevilkår og en mer foroverlent politisk holdning til gründerskap og vekstselskaper enn hva de opplever i Norge.

For å styrke både Norges konkurranse- og omstillingsevne og legge til rette for en bærekraftig og innovativ økonomi er det avgjørende å forbedre rammevilkårene for gründere og oppstartsselskaper. Norge er i ferd med å tape det internasjonale omstillingskappløpet om å tiltrekke seg gründer- og investormiljøer som vil satse. De fleste land det er naturlig å sammenligne seg med, satser betydelig mer på forskning, innovasjon, digitalisering, ny teknologi og ny næringsutvikling enn hva tilfellet er i Norge.

Abelias omstillingsbarometer 2023 viste at Norge ligger i bunnsjiktet når det gjelder entreprenørskapsaktivitet. Samtidig er motivasjonen for å starte bedrift under gjennomsnittet i Norge sammenlignet med andre land.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at andre land har både et regelverk og støtteordninger som er rettet mot nettopp gründere og vekstselskaper, både når det gjelder insentiver for kapital og investeringer, fleksibilitet når det gjelder arbeidslivsreguleringer, og egne skatteregler for selskaper i en mulig vekstfase.

Komiteens medlem fra Venstre mener at Meld St. 6 (2024–2025) Gründere og oppstartsbedrifter, dessverre er et av de største politiske mageplaskene fra den sittende regjeringen. Det er i og for seg ikke noe feil med regjeringens ambisjonsnivå, analyser og beskrivelse av nåsituasjonen, men meldingen er nesten helt blottet for ny politikk og nye tiltak, og det er ingen politisk

vilje til å reelt gjøre Norge til et bedre land å være gründer og bygge bedrifter i.

Regjeringen har gjennomført en rekke innspillsmøter med bl.a. gründere, investorer, akademia og interesseorganisasjoner i hele landet og i tillegg gjennomført en skriftlig høringsrunde der over 150 ulike innspill har kommet inn. Fasit er at regjeringen ikke har hørt på et eneste konkret innspill. I stedet slår meldingen for alle praktiske formål fast at alt skal bli som før, og at «skattepolitikken til regjeringen ligger fast». Av de såkalte 53 «konkrete» tiltakene er det 10 «vurdere», 7 «styrke», 6 «legge til rette», 5 «samarbeide om noe», 4 «videreutvikle» og flere «kartlegge», «gå gjennom», «videreføre», «evaluere», «utarbeide», «legge fram» etc. Det er dessverre alt annet enn konkret. I tillegg er flere gamle løfter og tiltak blitt resirkulert som «nye og konkrete». Det eneste som kan kalles for «nytt og konkret» i regjeringens gründermelding, er å

«gi Investinor i oppdrag å vurdere hvordan Investinor i partnerskap med private eiere som pensjonskasser og lignende, kan samarbeide med sikte på å bedre kapitaltilgangen i det norske tidligfasemarkedet»,

men også dette er vagt og noe som skal vurderes. Regjeringen har til og med klart å vanne ut den konkrete lovnaden i regjeringsplattformen om å

« redusere næringslivets kostnader til pålagte regler og utfylling av offentlige skjemaer med 11 milliarder kroner innen 2025 »

til i gründermeldingen å

« redusere næringslivets kostnader knyttet til pålagte regler og utfylling av offentlige skjemaer ».

Det samme gjelder konkrete lovnader om å styrke sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende, som nå er erstattet med et såkalt «konkret» tiltak om å

«vurdere behovet for informasjonstiltak som kan gjøre det enklere for selvstendig næringsdrivende og frilansere å få bedre oversikt over og kunnskap om egne rettigheter og plikter».

Dette medlem viser til at regjeringen oppsummer meldingen på en god måte selv på side 118, der det står at:

«Det er ikke foretatt en fullstendig samfunnsøkonomisk analyse av de samlede tiltakene som foreslås i denne stortingsmeldingen. Mange av tiltakene har ingen, eller begrensede administrative konsekvenser, og vil kunne dekkes innenfor gjeldende budsjettammer i de berørte departementene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, og Miljøpartiet De Grønne viser til at vi nå ser resultatene av regjeringens politikk. I januar 2025 publiserte SSB nye tall

under overskriften «Full brems i antall bedrifter». SSBs tall viser at veksten i antall bedrifter har avtatt gradvis siden starten av 2022, og vi må tilbake til finanskrisetåret 2009 for å finne tilsvarende flat utvikling. Spesielt illevarslende er det at det er en nedgang i antall bedrifter med under 10 ansatte, eller typiske gründerbedrifter.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser videre til at sentrale deler av finansnæringen nå varsler at den flagger ut. Tidligere i 2025 varslet Storebrand at alle norske fond flagges ut til Sverige. Storebrand er en betydelig aktør og forvalter per i dag over mer enn 1 300 mrd. kroner i ordinære fond. Det representerer mer enn halvparten av markedet for fondsforvaltning. Tidligere har Nordea og Alfred Berg varslet utflagging av sine fond. Alle aktørene begrunner utflaggingen med at rammevilkårene for å drive fondsforvaltning er bedre i våre naboland. Disse medlemmer mener det ikke er noen grunn til at Norge skal ha dårligere rammevilkår enn våre naboland på dette området, og mener regjeringen må gjøre mer for å bidra til å bygge en sterkere finansnæring.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at finansnæringen har minst like gode rammevilkår som våre naboland i Norden.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre mener at en politikk som gjør at Norge faktisk skal være verdens beste land å starte og drive bedrift i, må ta utgangspunkt i noen overordnede mål, og så må politikken utformes ut fra hvordan målene mest mulig effektivt kan nås.

Komiteens medlem fra Venstre mener at følgende mål bør være aktuelle og oppnåelige:

1. 10 nye norske enhjørninger innen 2030.
2. Doble antall oppstarts- og vekstbedrifter innen 2030.
3. Doble antall sysselsatte per vekstbedrift innen 2030.
4. 1 av 5 nye arbeidsplasser skal skapes i en hurtigvoksende oppstarts- eller vekstbedrift (OECD-gjennomsnitt) innen 2030.
5. Dobling av antall kvinnelige gründere/mangfoldige gründerteam innen 2030.

Dette medlem understreker imidlertid at dersom Norge skal lykkes med å nå disse målene, må politikken endres på flere områder. Kapitaltilgangen må styrkes, det må bli lettere å tiltrekke seg eller utvikle kompetent arbeidskraft, det må satses mer målrettet på FoU, virkemiddelapparatet må bli mer målrettet, og mindre byråkratisk og offentlig innkjøp må bidra til innovasjon og utvikling, for å nevne noen store barrierer. Dessverre er ingen av disse adressert i regjeringens

såkalte «konkrete forslag» i Meld St. 6 (2024–2025) Gründere og oppstartsbedrifter.

Dette medlem viser videre til næringskomiteens høring om både regjeringens «gründermelding» og Venstres representantforslag Dokument 8:3 S, som ble avholdt 7. januar 2025. Under høringen var det gjennomgående budskapet at regjeringens melding var lite konkret, og tilsvarende en stor støtte til retning og innhold i representantforslaget fra Venstre, som inneholder 50 faktisk konkrete forslag og tiltak.

Dette medlem mener også at de respektive dokumentene som danner grunnlaget for denne innstillingen, på en illustrerende måte viser forskjellen på regjeringens og Venstres tilnærming i gründer- og næringspolitikken og hvorfor det er behov for et regjeringskifte denne høsten.

Dette medlem mener det haster med et løft for gründere og oppstartsselskaper, og viser til en rekke konkrete tiltak i denne innstillingen som faktisk kan medføre at regjeringens egen ambisjon om at «Norge skal bli verdens beste land å starte og drive bedrift i» kan realiseres.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Norge er og skal være et godt land å starte og drive bedrift i. Under Ap/Sp-regjeringen har verdiskapingen i næringslivet vært høy. Det investeres for hundrevis av milliarder i selskaper over hele landet. Arbeidsledigheten er holdt på et lavt nivå her i landet, samtidig som vi ser at den stiger i mange av landene rundt oss. Disse medlemmer mener dette viser at Norge er styrt trygt gjennom urolige tider, og viser til at investeringsnivået fremdeles er svært høyt i fastlandsnæringslivet til tross for fjorten rentehevinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Norge skal gjennom en rask og omfattende omstilling i årene som kommer. Både staten og næringslivet og private eiere må investere tungt i innovasjon, teknologi og nye forretningsmodeller for eksempel innen digitalisering og sirkulær økonomi. Disse medlemmer viser til at Norge skal omstilles fra å være en oljenasjon, og det krever både å styrke eksisterende næringsstruktur og bygge ny. Norge må legge til rette med både infrastruktur og rammebetingelser som støtter opp under gründere, oppstartsselskaper og vekstselskaper.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil understreke at norsk økonomi generelt sett går veldig bra, med høyt investeringsnivå og høy sysselsetting. Næringslivets investeringer har aldri vært høyere enn de er nå, også hvis man

ser helt bort fra olje og gass. Norge ligger også gjennomgående høyt på internasjonale kåringer over gode land å drive næringsvirksomhet i. Selv om det er god tilgang på kapital i Norge, har det lenge vært et problem at altfor mye av kapitalen og risikokapitalen forsvinner inn i olje, laks eller eiendom. På den andre siden har Norge relativt få selskapsetableringer – mange mindre bedrifter sliter med vekst og tilgang på risikovillig kapital i tidlige faser.

Disse medlemmer vil påpeke at Norge ikke ligger bak andre land målt i produktivitetsutvikling, men vi henger etter i den grønne omstillingen. Det Norge mangler, er en helhetlig klima- og næringspolitikk. I en tid hvor staten og private aktører må jobbe sammen om å omstille norsk økonomi, vil det være svært skadelig å redusere statens muligheter til å finansiere grønn omstilling. Disse medlemmer vil heller bruke statens muskler til å snu kapitalstrømmene i Norge over mot grønne investeringer. Det er ikke mulig å omstille næringslivet med bare generelle skatteuttak – vi trenger et virkemiddelapparat som trekker den private kapitalen med seg, og som korrigerer markedssvikt. Disse medlemmer vil peke på at behovet for en aktiv statlig næringspolitikk hverken er nytt i Norge eller unikt i et globalt perspektiv. Enten det er i EU, i USA eller Asia, ser vi myndigheter stimulerer til og legger til rette for grønn omstilling i eksisterende næringsliv og støtter opp under ny grønn virksomhet.

Disse medlemmer advarer mot å redusere formuesskatten, slik medlemmet fra Venstre foreslår. Formuesskatten er den mest omfordelende skatten vi har, og den er et viktig virkemiddel for å redusere ulikhet. Små forskjeller mellom folk vet vi at gir bedre samfunn å bo i, høyere tillit, bedre helse og mindre kriminalitet. Disse medlemmer mener at å fjerne formuesskatten for de aller rikeste, som allerede betaler en mindre andel skatt enn folk flest, vil være skadelig for norsk økonomi.

Disse medlemmer viser til at formuesskatten er rettet mot dem med størst formue i landet. Det er bare 11 pst. av skattebetalerne i Norge som betaler formuesskatt, og de eier til sammen over 75 pst. av all formuen i landet. De 1 pst. mest formuende betaler 2/3 av all formuesskatten.

Forslaget om å fjerne formuesskatten på «arbeidende kapital» betyr å fjerne formuesskatt på aksjeformue. Etter disse medlemmers syn vil det ikke hjelpe gründerne i oppstartsfasen, men vil heller være kanskje det mest målrettede skatteuttaket for å treffe de absolutt rikeste i Norge. De 2 500 rikeste i Norge med over 100 mill. kroner i formue har over 90 pst. av pengene sine i aksjer. Å fjerne denne delen av formuesskatten vil gi skatteuttak på 17,4 mrd. kroner til landets 1 pst. rikeste. Det vil også føre til betydelige tilpasninger, der de som kan, vil organisere sin formue gjennom aksjeeierskap

for å unngå skatten. Det vil på sikt bety avvikling av hele formuesskatten og betydelig økte forskjeller og mindre omfordelende skattesystem. Etter disse medlemmers syn er det svært uklok politikk. Disse medlemmer vil heller vise til Sosialistisk Venstrepartis forslag om å heve bunnfradraget, et forslag som treffer langt bedre.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at den viktigste forutsetningen for å øke gründerskapet i norsk næringsliv er at det legges en plan for slutfasen for norsk petroleumsvirksomhet, slik MDG har foreslått på Stortinget flere ganger. Dette er det eneste signalet til samfunn, politikk, økonomi og næringsliv om at Norge reelt skal legge om til den grønne og sirkulære økonomien som det snakkes mye om.

Dette medlem mener at oljedominansen opprettholder en mental og politisk gammeldags og endimensjonal tilnærming til norsk næringsstruktur. Slagordet om å bygge et grønt sirkulært Norge på skuldrene av oljevirkosomheten kolliderer med en virkelighet der både et politisk flertall og oljevirkosomheten selv først og fremst vil opprettholde oljesektorens dominans. Resultatet er det Abelia, NHOs interesseforening for kunnskaps- og teknologibedrifter, kaller «sardinboksøkonomien». Norsk økonomi forblir dominert av få, dominerende og svært ressurskrevende råvareeksportører. Dette står i direkte motsetning til den mangefasettede, kompetansebaserte, mindre ressurskrevende og mer sirkulære næringsstrukturen man har akutt behov for å utvikle.

Dette medlem viser til at så lenge oljesektoren dominerer økonomien, legger premisene for næringsstrukturen og tiltrekker seg folk og investeringer med superprofitt og ledende lønninger, vil små og nye næringer og gründere ha trange kår og begrenset tilgang til kvalifisert arbeidskraft. Aktører som ønsker å satse utenfor olje-, energi- eller råvareøkonomien, vet at de gjør det mot en konjunktur som det politiske flertallet vil at skal være oljedominert i overskuelig framtid.

Dette medlem mener det fremmes en rekke forslag i denne innstillingen om tiltak og virkemidler som isolert sett vil fungere godt for å løfte norsk gründerkap. Men selv en lang serie virkemidler som foreslås i gründermeldingen, av Venstre og andre, vil forbli marginale ganske enkelt fordi det er meningen at de skal være marginale i forhold til oljesektoren.

Dette medlem viser til at mange analyser og rapporter slår fast at en neste og grønnere generasjon av norsk politikk og økonomi forutsetter en troverdig bekræftelse på at en grunnleggende omprioritering vil komme innenfor et tidsperspektiv som er interessant for gründere og risikokapital.

Dette medlem slutter seg til en rekke forslag som andre partier har fremmet i denne innstillingen, men på-

peker at disse virkemidlene vil få langt større effekt når folk kan være sikre på at oljeøkonomiens tunge lokk på kreativitet og satsing skal avvikles på en styrt og fornuftig måte.

Tilgang til kapital, kompetanse og nettverk

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, merker seg at stortingsmeldingen skal legge til rette for å gi gründere og oppstartsbedrifter bedre tilgang til de tre mest sentrale byggesteinene på veien fra idé til bedrift; kapital, kompetanse og nettverk. Meldingen inneholder 53 tiltak for å svare på behovene som gründere og oppstartsbedrifter har. Flertallet ser det som viktig å utvikle treffsikre ordninger som bidrar til både finansiering og kompetanse i en krevende oppstartsfase. Det er også viktig å sikre oppstartsbedrifter tilgang til nettverk som støtter og legger til rette for samarbeid både nasjonalt og internasjonalt.

Flertallet merker seg at et velfungerende kapitalmarked er avgjørende for økonomisk vekst og omstillingsevne. Selv om det norske kapitalmarkedet samlet sett fungerer godt, kan det være krevende for gründere og oppstartsbedrifter å hente inn privat kapital fra investorer og banker. Det næringsrettede virkemiddelapparatet har som intensjon å kompensere for det private markedets manglende tilbud til samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter.

Flertallet ser at gründere trenger et bredt spekter av kompetanse. Tilgang til kompetanse vil bidra til å redusere barrierer ved å starte egen bedrift og øke sannsynligheten for at de levedyktige ideene overlever. Det er derfor viktig med et utdanningssystem og virkemiddelapparat som kan tilby opplæring, kurs, veiledning og studier som samsvarer med kompetansebehovet. Tilgang til kompetanse fra andre land kan også være en sentral kilde for å imøtekomme dette behovet.

Flertallet viser til at tilgang på arenaer, møteplasser og nettverk blir fremhevet som viktig for at gründerbedrifter skal overleve og vokse. Slike arenaer kan gi gründere tilgang til kompetanse, erfaring og nettverk av investorer, kunder og samarbeidspartnere. En stor andel av nettverksaktørene er direkte eller indirekte knyttet til det næringsrettede virkemiddelapparatet eller andre deler av offentlig sektor. Flertallet viser til at mange gründere fremhever betydningen av gode møteplasser, og at det er viktig at det samlede tilbudet er godt koordinert og riktig dimensjonert ut fra behovene i hele landet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at tilgang på kapital kan være et hin-

der for gründere i vekstfasen. Fellesskapet må stille opp, redusere risikoen og øke tilgangen på tidlig kapital. Det er for mange bedrifter som ikke klarer overgangen fra oppstartsfase til vekstfase. Virkemiddelapparatet må være relevant også for vekstbedrifter.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at virkemidler som Innovasjon Norge, Siva, Norges forskningsråd, DOGA, Skattefunn, Investinor, Nysnø m.m. spiller en viktig rolle i å legge til rette for nyoppstartede bedrifter. Ifølge beregninger fra Innovasjon Norge mener 96 pst. av bedriftene som har vært i kontakt med apparatet, at støtten var utslagsgivende for at de fikk gjennomført prosjektet sitt. Samtidig rapporterer Innovasjon Norge på én krone fra virkemiddelapparatet matches av halvannen krone i private investeringer.¹ Dette viser at det offentlige virkemiddelapparatet bidrar til økte investeringer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at virkemidler som Investinor er viktig for å bedre kapitaltilgangen i et tidligfase-marked, ved å investere risikokapital sammen med private investorer. Disse medlemmer er derfor positive til at regjeringen har styrket finansieringsvirkemidler særlig rettet mot oppstartsbedrifter med vekstpotensial, og gitt Investinor et nytt oppdrag i partnerskap med private eiere som pensjonskasser for å bedre kapitaltilgangen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener det viktigste tiltaket for å styrke bedriftenes tilgang på kapital må skje gjennom lettelser i eierbeskatningen. Kapital er nødvendig for etablering av nye bedrifter og videreutvikling av eksisterende bedrifter. Mange oppstartsbedrifter er helt avhengig av kapital i ulike vekstfaser, og den økte eierbeskatningen som har vært, svekker tilgangen på norsk privat kapital og gjør det vanskeligere å drive og skalere virksomhet i Norge. Disse medlemmer viser til at en forbedret ordning med skattefradrag for investeringer i oppstartsselskaper også kan gjøre det mer attraktivt for nordmenn å investere i disse selskapene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at det er et stort udekket kompetansebehov i norsk næringsliv. Ifølge NHOs kompetansebarometer er det et spesielt stort behov innen IKT/Teknologi. Samfunnsøkonomisk analyse beregnet i 2021 at Norge i 2030 vil mangle 40 000 med IT-utdanning. Disse medlemmer mener at det derfor er viktig at

universitetene og høyskolene tilpasser antall studieplaser og studieprogram til arbeidslivets behov.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at mange oppstartsbedrifter, for å være konkurransedyktige, bør ha bedre mulighet til å benytte seg av opsjoner for å tiltrekke seg og beholde kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser samtidig til at regjeringens endringer i innleieregulverket har gjort det vanskeligere for mange å leie inn nødvendig kompetanse for å dekke midlertidige behov. Blant annet har mange selvstendige konsulenter, som gjerne leverer tjenester innen IT og teknologi, hatt utfordringer med å tilby sine tjenester.

Disse medlemmer viser til at en annen konsekvens av at mange norske investorer og gründere flytter ut av Norge, er at det norske økosystemet oppstartsbedriftene opererer i, blir mindre, og det svekker den potensielle kunnskapsutvekslingen som kunne vært mellom de menneskene og selskapene. Kunnskaps- og erfaringsutveksling mellom gründere har i mange tilfeller vært utløsende for ny innovasjon, og når den humankapitalen reduseres, svekkes også næringsutviklingen.

Disse medlemmer viser til tidligere merknader knyttet til den drastiske økningen i eierskapsbeskatningen under Arbeiderpartiets og Senterpartiets regjeringsperiode, og at denne formen for eierskapsbeskatning er med på å svekke selskapers kapitaltilgang. Disse medlemmer vil også påpeke den politiske risikoen knyttet til å investere i Norge, som følge av brå, omveltende, tilbakevirkende og mangelfullt utredede skatteendringer, der konsekvensen er at Norge som investeringsmarked taper konkurransekraft mot andre markeder.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at tilgang på kvalifisert arbeidskraft er viktig for utvikling og etablering av norske bedrifter, og at svingningene i etterspørselen gjør at tilgangen på kvalifisert arbeidskraft kan være mangelfull. Flertallet mener Norge skal være et land som er attraktivt å etablere og utvikle virksomhet i, og mener forenklinger som tilgjengeliggjør arbeidskraft, underbygger denne visjonen.

1. Tall fra 2023, <https://www.innovasjonnorge.no/artikkel/resultater>

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener at tilgang til høykompetent spisskompetanse er kritisk for teknologitunge oppstartsbedrifter med høy innovasjonshøyde. Lang behandlingstid for oppholdstillatelser for arbeidskraft fra utenfor EØS skaper unødige flaskehalter, forsinker utvikling og svekker konkurransekraften, ettersom selskapene risikerer å miste nøkkelkompetanse til land med raskere prosesser. Dette flertallet viser derfor til Kompetansespor, et pilotprosjekt lansert av Oslo kommune, som tar sikte på å redusere ventetiden for arbeidstillatelser for ikke-EU-borgere, som et relevant verktøy å bygge videre på.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter forslaget om å etablere et hurtigspor for høykompetent arbeidskraft, men mener at ordningen må være innrettet mot det grønne skiftet, og at det må sikres at det ikke kun blir en ordning for ressurssterke personer.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 komme med forslag som får ned saksbehandlingstiden for arbeidstillatelser for høykompetent arbeidskraft fra tredjeland betydelig. Det vises til Oslo kommunes pilotprosjekt Kompetansespor som en mulig modell for en slik løsning.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig å styrke og oppkapitalisere de statlige kapitalvirkemidlene som Nysnø og Siva. I budsjettenigheten mellom Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet fikk Sosialistisk Venstreparti gjennomslag for å gi Siva en tydeligere rolle i å bygge nye grønne og energieffektive verdikjeder. Dette medlem støtter forslaget om å styrke Sivas inkubatorprogram og mener dette bør ses i sammenheng med budsjettvedtaket om Sivas arbeid med å bygge grønne og energieffektive verdikjeder.

Dette medlem vil understreke at det ikke er mulig å nå Norges klimaforpliktelser uten et krafttak for å kutte utslipp fra industrien. Relativt få industrianlegg står for om lag 23 pst. av utslippene i Norge. Ved de fleste av disse anleggene vet vi hva som må gjøres for å kutte utslippene, og selskapene står klare til å gjøre jobben. Men risikoen er foreløpig for høy til at investeringsbeslutninger blir tatt. Derfor fikk Sosialistisk Venstreparti gjennomslag i budsjettenigheten med regjeringen for å etablere en ny støtteordning for utslippskutt og opptak av CO₂ i industri- og avfallssektoren. Dette medlem mener virkemidler rettet mot utslippskutt i industrien, som miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge, bør

styrkes, men at dette bør ses opp mot det nye støtteprogrammet som er under utarbeidelse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil understreke at tilgang på rett kompetanse til rett tid er kritisk for at oppstartsselskap skal kunne overleve og vokse. Blant annet er det avgjørende for selskaper som utvikler teknologi, å ha tilgang på høykvalifisert arbeidskraft fra hele verden. I dag er det mange som opplever det som krevende å tiltrekke seg nødvendig ekspertkompetanse fra utlandet. Det bør også bli enklere for gründere fra land utenfor EØS å starte, finansiere og drive bedrift i Norge.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti tidligere har fremmet forslag i Stortinget om et «tech-visum», som blant annet inkluderer forenklet saksbehandlingstid for faglærte fra tredjeland, forhåndsgodkjenning av arbeidstakere og et eget visumprogram for gründere og investorer.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener det er nødvendig med et kompetanseløft på IKT- og teknologifag i Norge sett i lys av den grønne omstillingen samfunnet skal gjennom. Disse medlemmer støtter målet om å øke antall studieplaser innen IKT- og teknologifag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det er fornuftig å styrke ordningen med opsjonsordninger for ansatte i vekst- og oppstartsbedrifter. Det kan være krevende for oppstarts- og vekstselskaper som opplever mangelfull kapitaltilgang og likviditet, å tilby konkurransedyktig lønn til ansatte sammenlignet med mer etablerte selskaper. En styrking av ordningen vil gi arbeiderne større eierskap i fremtidig verdiskapning og legge til rette for arbeiderstyrte bedrifter.

Disse medlemmer mener ordningen med studieavgift for utenlandske studenter bryter med gratisprinsippet i norsk høyere utdanning. Det er grunnleggende feil at det er lommeboken, fremfor ferdigheter og kompetanse, som skal avgjøre hvem som kan ta høyere utdanning i Norge. Denne ordningen bidrar til at de fattigste i verden mister muligheten til å ta høyere utdanning i Norge. Både Norge og studenter i fattigere deler av verden taper på dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at for svært mange gründere og vekstselskaper er tilgang på risikovillig kapital en stor utfordring – om ikke den største. Nyetablerte bedrifter

har ofte behov for jevnlig tilførsel av ny og risikovillig kapital for å videreutvikle produktene og tjenestene sine og for å kunne vokse videre.

Skal man gjøre Norge til verdens beste land å starte og drive bedrift i, må man styrke tilgangen på risikokapital. Når tilgangen på såkorn-kapital, tidligfasekapital og kapital i senere faser måles som andel av BNP, ligger Norge langt bak de øvrige nordiske landene og land som USA, Canada, Storbritannia, Tyskland, Frankrike og Spania. Dette er etter disse medlemmers syn en av forklaringene på at det er relativt få norske vekstbedrifter i dag, sammenlignet med flere av Norges naboland.

Disse medlemmer mener at det derfor er behov for både å styrke tilgangen til privat kapital, både norsk og utenlandsk, og ikke minst behov for offentlige ordninger som styrker tilgangen på risikokapital for gründer- og vekstbedrifter.

Kapitaltilgangsutvalget (NOU 2018:5) pekte bl.a. på at det er gode begrunnelser for statlig tilrettelegging av tidligfaseinvesteringer for å sikre tilgangen på langsiktig kompetent kapital og kompetente eiermiljøer. Dette fordi at kanaliseringen av egenkapital til lovende tidligfaseselskaper er mangelfull. Dette er selskaper som både trenger risikokapital og i særlig grad relevant kompetanse fra eierne. Utvalget anbefalte derfor bl.a. en statlig satsing gjennom allokering til et nytt, fleksibelt fond-i-fond-venturekapitalmandat med en kapital på 1 mrd. kroner som skal investeres over en treårsperiode.

Manglende tilgang på tidligfasekapital fører til at mange forretningsidéer ikke realiseres, fordi bedriftene mangler kompetent kapital for å komme videre fra idéstadiet til virkeliggjøring. Det er særlig krevende for teknologibedrifter, som ofte har lange og kapitalintensive utviklingsløp.

Disse medlemmer vil videre peke på at den viktigste innsatsfaktoren for å omstille og utvikle norsk næringsliv generelt og skape flere vekstselskaper spesielt er tilgang på kompetent og attraktiv arbeidskraft. Det er kunnskap, kreativitet og arbeidsinnsats som skaper innovasjon og dermed mulige verdier både for bedrifter og fellesskapet.

Utfordringen for de fleste gründer- og vekstselskaper er å nettopp tiltrekke seg og beholde den kompetansen det er behov for i et stadig mer utfordrende arbeidsmarked. Tilgang på rett kompetanse til rett tid er kritisk for at oppstartsselskap skal kunne overleve og vokse.

Dette gjelder både når det kommer til å tiltrekke seg spesialister i et internasjonalt marked, og det gjelder ordinær innenlandsk arbeidskraft. Det er spesielt utfordrende for gründer- og vekstselskaper at det kan være ulike behov på ulike tidspunkt, og at hele, faste stillinger ikke nødvendigvis er løsningen. Like ofte er behovet å få tak i spesialister knyttet til avgrensede oppdrag eller i en oppskaleringssfase.

Spesielt er det utfordrende å få tak i kompetent arbeidskraft innenfor teknologi og digitalisering. Det er et generelt problem for hele næringslivet, jf. NHOs Kompetansebarometer, men det er spesielt utfordrende med tanke på at over 60 pst. av norske oppstarts- og vekstselskaper i Oslo er tech-selskaper.

Komiteens medlem fra Venstre mener at en rekke endringer under denne regjeringen dessverre har gjort situasjonen vanskeligere, spesielt gjelder det forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak. Innføring av studieavgift for utenlandske studenter og avvikling av studieplasser innen IKT som ble innført under covid-19, gjør det også vanskeligere, ikke lettere, for gründer- og vekstselskaper å finne de riktige menneskene med den riktige kompetansen.

Dette medlem mener at det er viktig å endre denne politikken. I tillegg må det bli enklere å rekruttere utenlandske spesialister, spesielt fra områdene utenfor EØS. Undersøkelser viser at Norge har dårligere tilgang på internasjonale talenter enn sammenlignbare land, og relativt få tar utdanning og trening innen teknologi, jf. få studieplasser og innføring av studieavgift, nettopp fordi viktige rekrutteringsarenaer for utenlandsk arbeidskraft er høyere utdanningsinstitusjoner.

Dette medlem vil ha et hurtigspor for behandling av visumsøknader og søknader om oppholds- og arbeidstillatelse slik både EU, Storbritannia, Canada og USA har innført. Det er behov for å se på «prøveoppholdssordninger», slik bl.a. Finland med stor suksess har innført, og det er behov for å se på skattereglene for utenlandske spesialister som kan rekrutteres til kortvarige eller langvarige arbeidsoppdrag. I tillegg må etterutdanning og kompetansepåfyll belønnes, og ikke straffes, i skattesystemet. Ordningen med skattefradrag for utgifter knyttet til å vedlikeholde spesialistkompetanse eller en bestemt grad, må utvides til å gjelde generell etterutdanning og kompetanseheving.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, mener at en forbedret opsjonsskatteordning og gjeninnføring av en ordning med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift vil kunne være viktige insitamenter for gründer- og oppstartsbedrifter for å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft, spesielt i en fase med relativt sett lav lønnsevne.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om ytter-

ligere forbedringer i opsjonsskatteordningen ut over det som følger av Stortingets vedtak nr. 800 (2023–2024).»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve det generelle forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft fra bemanningsselskap.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke Investinors mulighet til å investere i venture fond-i-fond i tråd med anbefalingene fra Kapitaltilgangsutvalget i NOU 2018: 5.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fremleggingen av Finansmarkedsmeldingen 2025 redegjøre for hvordan regjeringen vil sikre at norske aksje- og rentefond får like konkurransevilkår som tilsvarende fond i øvrige land, og dermed sikre at de blir værende i Norge.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag til forbedringer i ordningen med inntektsfradrag ved investering i oppstartsselskap (aksjeselskap) – skatteinsentivordningen ved bl.a. å utvide maksimalt inntektsfradrag per person, utvide beløpsgrensen hvert oppstartsselskap årlig kan motta og senke minimumsbeløp for enkeltinvesteringer.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle ordningen med studieavgift for utenlandske studenter fra og med høsten 2026.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte sikre at norske gründere og mindre bedrifter får økt tilgang på internasjonal kapital for å skalere sine løsninger, og bistå norske småbedrifter og gründere i mobilisering og søknadsprosesser inn mot EUs investeringsprogrammer rettet mot entreprenørskap og nye næringer.»

«Stortinget ber regjeringen senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om å styrke miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge.»

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte øke antall studieplasser innen IKT- og teknologifag med minimum 1 000 fra og med høsten 2026.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og på egnet måte fremme forslag om et nasjonalt 'deep-tech'-finansieringsprogram etter modell fra EUs EIC Accelerator.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens finansieringsordninger for bedrifter i oppstarts- og vekstfasen med formål om å utrede om disse stiller for høye krav til personlig kausjon og egenkapital.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette et statlig innovasjonsfond rettet mot sosialt entreprenørskap etter modell av det danske Den Sociale Investeringsfond (DSI).»

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om å utvide fradragretten for kostnader ved utdanning til også å gjelde for generell videreutdanning og spesialisering, og oppheve regelen om at kompetansepåfyll betalt av arbeidsgiver er å anse som skattepliktig inntekt dersom arbeidsforholdet har vart mindre enn ett år.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om en ny og forbedret ordning med skattefri fordel for ansattes medeierskap i egen bedrift.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å styrke Sivas inkubatorprogram.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide ordningen med aksjesparekonto til også å inkludere unoterte aksjer.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå investeringsmandatene til Nysno og Investinor med sikte på å innrette disse slik at de i enda større grad rettes inn mot oppstartsselskaper med stort vekstpotensial.»

«Stortinget ber regjeringen utrede en modell for midlertidig lavere inntektsskatt for utenlandske arbeidstakere med nødvendig spisskompetanse, f.eks. etter modell fra Nederland, der kvalifiserte 'expats' får 30 pst. (27 pst. fra 2027) av sin lønn skattefritt, eller den svenske expertskatt-ordningen, der 25 pst. av lønn holdes utenfor skatteberegningen, og foreslå slike endringer i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Fremme gründerskap blant kvinner

Komiteen viser til at Norge er et av verdens mest likestilte land, men likevel er det betydelig færre kvinner enn menn som blir gründere og etablerer aksjeselskaper.

Samlet sett etableres hvert tredje foretak av kvinner. Av enkeltpersonforetakene er det om lag fire av ti bedrifter som blir etablert av kvinner, mens kun hvert femte aksjeselskap er etablert av kvinner. Færre kvinner benytter seg også av ordningene i virkemiddelapparatet.

Komiteen viser til at mangfold i næringslivet skaper innovasjon og øker lønnsomheten, og ser det som viktig at flere kvinner lykkes som gründere. Komiteen viser til at det dermed er viktig å måle utviklingen av andel kvinnelige gründere i norsk næringsliv og deres bruk av virkemiddelaktørens ordninger.

Komiteen merker seg at meldingen derfor vektlegger gründerskap i et likestillingsperspektiv, og at det er flere tiltak som skal løfte kvinnelige gründere, deriblant å styrke arbeidet med kompetanse, mobilisering, involvere kapitalmiljø og motivere til gründerskap blant kvinner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, mener det er positivt at Meld. St. 6 (2024–2025) legger særlig vekt på kvinnelig gründerskap, og at regjeringen legger opp til en strategi for likestilling for å få opp andelen selvstendig næringsdrivende kvinner med ambisjoner om vekst. De siste femten årene har andelen kvinnelige gründere økt fra 17 til 21 pst. På samme tid har antall oppstartsbedrifter nesten doblet seg. Kvinner benytter seg også i mindre grad av virkemiddelapparatet. Stortingsmeldingen viser til at andelen av norske aksjeselskaper generelt som har kvinnelig daglig leder, er over 15 pst. Samtidig ligger andelen av Innovasjon Norges kunder som har kvinnelig styreleder, på under 10 pst.

Menn har bedre tilgang til kapital enn kvinner, og får dermed også bedre forutsetninger for å lykkes med vekstselskaper. Siden menn i gjennomsnitt har høyere

formue, øker også sjansen for å bli gründer. I tillegg møter kvinner større utfordringer med å tiltrekke investeringer, blant annet fordi de oftere starter virksomheter i næringer med lavere vekst, og fordi investorer ofte favoriserer gründere med lignende bakgrunn som dem selv. Flertallet viser til at det gjøres en jobb i virkemiddelapparatet for å bedre denne statistikken.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser også til innspillmøtet for kvinnelige gründere som ble avholdt i forbindelse med stortingsmeldingen, hvor ulike rettigheter til sosiale ordninger ble pekt på som en utfordring. Dette gjaldt både fødselspenger og rett til dagpenger ved eventuell arbeidsledighet. Ulike organisasjonsformer gir ulik grad av forpliktelser og risiko. AS-formen gir flere fordeler ved sykdom enn eksempelvis enkeltpersonforetak (ENK). Dette flertallet understreker at regjeringen skal følge opp vedtak som skal gi tryggere rammer blant annet ved svangerskap, jf. Vedtak 456 (2021–2022) og Vedtak 56 (2022–2023), og at Arbeids- og inkluderingsdepartementet har varslet at de kommer tilbake til saken i forbindelse med Prop. 1 S for 2026. For dette flertallet er det viktig at også selvstendig næringsdrivende har en god inntektssikring, selv om dette også må balanseres med hensynet til et trygt og organisert arbeidsliv.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre har som mål å doble antall kvinnelige gründere / mangfoldige gründerteam innen 2030. Norge har kommet langt når det gjelder likestillingen mellom menn og kvinner i arbeidslivet, men vi har fortsatt et svært kjønnsdelt arbeidsmarked. Blant virksomhetene som inngår i porteføljen til såkorn- og ventureselskapene i Norge utgjør kvinnelige gründere kun 4 pst., og bare 7 pst. av norsk næringsliv eies av kvinner. Enda mer utfordrende er det at det meste av kapitalen som investeres i gründer-, oppstarts- og vekstbedrifter, går til mannlige gründere.

Disse medlemmer viser til at en rapport fra Unconventional Ventures viser at under én pst. av venturekapitalen som ble investert i Norge i 2022, gikk til kvinnelige gründere. 90 pst. av finansieringen gikk til gründerteam med bare menn, mens team som besto av både kvinner og menn, mottok 9 pst. Også der statlig kapital er betydelig inne i fondene, er det likevel nesten utelukkende menn som oppnår finansiering.

Disse medlemmer vil også peke på at forbedrede sosiale rettigheter betyr mye for å øke antallet kvinnelige gründere, jf. omtale og forslag under. I tillegg må det offentlige virkemiddelapparatet målrettes, slik at man stimulerer til mer kvinnelig gründerskap.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte stille krav om innsyn/transparens for andel tildelinger/kapital som går til kvinnelige gründere gjennom statlige ordninger og virkemidler, inkludert statlige venturekaptalfond.»

«Stortinget ber regjeringen teste ut ordninger med egne andeler / øremerkede midler rettet mot kvinnelige gründere og om nødvendig og på egnet måte fremme forslag om relevante regel- eller budsjettendringer.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny og oppdatert handlingsplan for kvinnelige gründere.»

Fremme vekst gjennom gründerskap i hele landet

Komiteen merker seg at vekstbedriftene ikke er likt fordelt i landet, men at mye av veksten, både i antall bedrifter og tilbudet av kapital, ser ut til å være konsentrert i storbyregioner, spesielt Oslo. Forskjellen mellom fylkene blir mindre når man ser dette opp mot antall innbyggere, men utviklingen i andre regioner har ikke vært like sterk, og det kan derfor være mer utfordrende å fremme vekstorientert gründerskap i andre deler av Norge. Komiteen merker seg videre at tilbudet av kapital, kompetanse og nettverk ikke er like tilgjengelig over hele landet. Komiteen ser det derfor som viktig å iverksette tiltak for å sikre et godt tilbud over hele landet, slik at gründere og oppstartsbedrifter, uansett hvor de befinner seg, skal kunne møte et kompetent virkemiddelapparat med gode og effektive virkemidler som treffer deres behov.

Komiteen viser til at samarbeid med fylkeskommuner, kommuner og virkemiddelapparatet er viktig for å sikre gode, distriktsrettede virkemidler for gründere og oppstartsbedrifter og for å sikre et samlet tilbud av møteplasser, arenaer og nettverk i hele landet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker en sterkere koordinering av lokale og regionale førstelinjetjenester for næringsutvikling. Disse medlemmer viser også til at tilgang på arenaer, møteplasser og nettverk er viktig for at gründerbedriftene skal overleve og vokse. Disse medlemmer er skeptiske til Venstres forslag om å fjerne den differen-

sierte arbeidsgiveravgiften, som er særlig viktig for å beholde og utvikle et robust næringsliv over hele landet.

Rammevilkår og et virkemiddelapparat som treffer gründere og oppstartsbedrifter

Komiteen viser til at norske rammevilkår er viktig for etablerte og nye virksomheter. Dette kan omfatte generelle reguleringer og forenklingsarbeid, klimapolitikk, skatter og avgifter, utdanning og kompetanse, arbeidsinnvandring og sosiale ordninger.

Komiteen merker seg at stortingsmeldingen viser til flere tiltak for å justere og forenkle rammevilkår for å legge til rette for nytt næringsliv, gründere og oppstartsbedrifter.

Komiteen viser til at det er bred politisk oppslutning om forenklingsarbeid for næringslivet, det skal være enklest mulig for virksomheter å forholde seg til det offentlige, både når det gjelder rapporteringskrav og regelverk. Gjennom forenkling skal gründere, eiere og ansatte bruke mer tid på verdiskaping og mindre tid på oppfølging av regelverk. Komiteen viser til at Brønnøysundregistrene spiller en viktig rolle i møte med næringsdrivende som ønsker å starte og drifte foretak.

Komiteen merker seg at velferd og sosiale ordninger er et viktig sikkerhetsnett for gründere, som bidrar til at enkeltpersoner lettere kan ta økonomisk risiko som gründer. Komiteen merker seg at det kan være behov for å informasjonstiltak som gir selvstendig næringsdrivende oversikt og kunnskap om sine egne rettigheter og plikter.

Komiteen viser til rollen som det offentlige virkemiddelapparatet spiller for eksisterende og fremtidige gründere i Norge i dag.

Målgruppen for virkemiddelapparatet er i stor grad oppstartsbedrifter og andre virksomheter som er innovative og har vekstambisjoner. Virkemiddelapparatet består i dag av flere ulike aktører, og komiteen erkjenner at det kan være krevende for næringsdrivende å navigere mellom alle disse.

Komiteen noterer seg regjeringens ambisjoner for virkemiddelapparatet:

- At det skal være én vei inn for brukerne av virkemiddelapparatet.
- At virkemiddelapparatet skal utløse mer verdiskaping i hele landet.
- At virkemiddelapparatet skal koordinere innsatsen for grønn omstilling og bidra til grønne industrietableringer.

Komiteen merker seg at virkemiddelaktørene skal gi støtte til forskning, innovasjon, grønn omstilling og økt eksport, og at de i ulik grad har et mål om å bidra

til gründerskap. Noen av virkemiddelaktørene når ut til et stort antall gründere, ofte med små beløp eller tjenester, mens andre bidrar med større beløp til gründerbedrifter fra ordninger med andre formål ut over å fremme gründerskap. Komiteen ser det som viktig at det er privat kapital som skal lede an i etableringen av nye bedrifter, og viser til at det i all hovedsak er markedssvikt som er begrunnelsen for at bedrifter i dag får støtte.

Komiteen viser til at EØS-avtalen gir Norge mulighet til å delta i flere av EUs rammeprogram. Horisont Europa er EUs mest sentrale program for forskning og innovasjon. InvestEU gir norsk næringsliv tilgang til lån, egenkapital og garantier til nyskapende prosjekter. Komiteen mener at et tett samspill mellom EU-virkemidler og nasjonale virkemidler kan bidra til at norske selskaper får tilgang til internasjonale eksperter og nettverk, og kan få testet seg mot mer konkurranseutsatte og krevende markeder.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, er særlig opptatt av at det skal være enkelt å gå fra idé til bedrift. I Norge har vi i dag et sikkerhetsnett og et virkemiddelapparat som bidrar til å legge til rette for dette. Det kan likevel være en stor personlig risiko å ta for enkeltmennesker å satse i et ukjent marked. Derfor ønsker flertallet i enda større grad å senke terskelen for selvstendig næringsdrivende, særlig kvinner.

For noen oppstartsbedrifter vil det være naturlig å leve av en kombinert inntekt, særlig i den første fasen. Flertallet ser det derfor som viktig at etater som Nav og Skatteetaten har gode veiledningstjenester og kunnskap om blandingsinntekt for selvstendig næringsdrivende.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til det pågående forenklingarbeidet til regjeringen. Målet er at gründere, eiere og ansatte skal bruke mer tid på verdiskaping og mindre tid på rapportering og skjemaer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at en forutsigbar skattepolitikk må ligge til grunn for at det skal være attraktivt å bo og jobbe i Norge. I samarbeid med budsjettpartner Sosialistisk Venstreparti sikret regjeringens partiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet et omfordelende skattesystem som gjør det attraktivt å være småbedrift. Siden 2021 har regjeringen i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti holdt selskapsskatten på et moderat nivå på 22 pst., som har

større betydning for investeringsnivåene i næringslivet enn formuesskatten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er bekymret for at høyresiden åpner for å gjøre lettelser i aksjerabatten i formuesskatten på bekostning av økt selskapsskatt, på tross av faglige råd. Beskatningen av kapitalbeholdning i Norge er relativt lav sammenlignet med andre land. Det skyldes at vi ikke har arveavgift i Norge, og at vi har lav beskatning av eiendom.

Samlet marginalskatt på utbytte i Norge er relativt høy i internasjonal sammenheng, men Norge skiller seg ut med en gunstig fradragsordning (skjermingsfradrag), som reduserer den effektive skatten betydelig. Disse medlemmer ser med bekymring på at man ved å fjerne formuesskatten på denne måten vil gjøre det norske skattesystemet svært lite omfordelende, som igjen vil ramme gründere som trenger stødige og forutsigbare velferdsrammer og en aktiv næringspolitikk.

Videre viser disse medlemmer til diskusjonene rundt utflyttingsskatten og ønsker å presisere at denne allerede har eksistert siden 2007. Regjeringen og samarbeidspartner Sosialistisk Venstrepartis formål med å innføre en tolvårsregel har vært å tette et skattehull for å sikre at verdier som skapes i Norge, også betales her. Finansdepartementet har gjort justeringer i forslaget etter at forslaget var sendt på høring, blant annet ved å heve bunnfradraget til 3 mill. kroner.

Disse medlemmer viser også til at det først og fremst ikke er formuesskatten som er den største investeringsutfordringen til gründere i Norge, men heller tilgang på kapital. Det betyr ikke at formuesskatten er perfekt. Derfor har Arbeiderpartiet og Senterpartiet, i budsjettforliket med Sosialistisk Venstreparti for 2025, sendt et forslag på høring om utsatt betaling av formuesskatt. Ordningen vil være til hjelp for eiere av bedrifter med likviditetsproblemer ved at de ikke trenger å ta ut kapital fra bedriften for å betale formuesskatten. Fra 2024 bedret Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti beregningsmetoden for næringseiendom, som gir lavere og riktigere formuesskatt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil påpeke at skatt og avgift er blant de mest sentrale rammevilkårene for næringslivet, og viser til øvrige merknader i denne innstillingen knyttet til dette. Disse medlemmer mener forutsigbare rammevilkår som legger opp til vekst og verdiskaping, er avgjørende for et sterkt norsk næringsliv.

Disse medlemmer mener byråkrati og overregulering ikke bør stå i veien for innovasjon og utvikling, og at behovet for forenklinger i næringslivet er stort. Disse medlemmer viser til Regnskap Norges hø-

ringsinnspill til saken, der behovet for forenklinger og regelverksutvikling fremheves for å flytte ressurser fra administrative byrder til verdiskaping og vekst.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre målet om forenklinger for næringslivet fra et bruttomål til et nettomål.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre påpeker at gründere i dag ikke faller inn under flere sosiale ordninger, der konsekvensen er økt risiko knyttet til gründerskap. Disse medlemmer viser blant annet til dagens krav knyttet til foreldrepermisjon, der man ikke har krav til foreldrepermisjon med mindre man har hatt inntekt seks av de siste ti månedene. Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra Hovedorganisasjonen Virke, som påpeker at gründere ofte ikke tar ut lønn i en oppstartsfase der lønn til ansatte eller skalering er en prioritet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gjør at flere gründere og selvstendig næringsdrivende omfattes av foreldrepermisjon.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gjør at gründere og selvstendig næringsdrivende i større grad likebehandles med øvrige arbeidstakere når det kommer til sosiale rettigheter.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at alle i Norge i prinsippet skal ha like rettigheter, men at frilansere og selvstendig næringsdrivende, for eksempel innenfor kunst og kultur, ofte faller gjennom det sosiale sikkerhetsnettet. Regelverket for trygdeytelser gir i dag frilansere og selvstendig næringsdrivende dårligere vilkår enn arbeidstakere. Det rammer særlig næringsdrivende med lav inntekt og andre med vekslende tilknytningsform. Kostnadene og administrasjonsbyrden ved drift av aksjeselskap er fortsatt for omfattende til at det er hensiktsmessig å opprette AS for virksomheter med lav omsetning.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre anser det som viktig å øke kompensasjonsgraden i sykepengeordningen. Dagens sykepengeordning for selvstendig nærings-

drivende gir ingen dekning fra første dag og deretter dekningsgrad på bare 80 pst. Det gjør det særlig krevende for langtidssykemeldte. Spesielt rammer dette lavtlønte. Unge kvinner er også spesielt utsatt, siden det gjerne er dem som bærer frem og føder barn. Disse medlemmer støtter forslaget om at Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke kompensasjonsgraden i sykepengeordningen for selvstendig næringsdrivende.

Disse medlemmer vil understreke at midlertidige arbeidsforhold og kombinasjonen av ulike tilknytningsmodeller også bidrar til at mange selvstendig næringsdrivende får mindre igjen for velferdsytelsene enn andre. Systemet er svært komplisert og delvis basert på skjønn, noe som kan være krevende i møte med varierende kompetanse hos Nav når det gjelder disse gruppenes særskilte arbeidssituasjon.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette en spesialisert Nav-enhet med spisskompetanse på kombinasjonsinntekter.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke at en vellykket grønn omstilling forutsetter at vi klarer å vri både private og statlige investeringer i en grønn retning. Da er det viktig at virkemiddelapparatet bidrar til å peke i en tydelig retning. I dag er det mange virkemidler som til dels har overlappende formål og mandat. Dette medlem mener det vil være fornuftig å konsolidere noe av virkemiddelapparatet som gir kapitaltilgang til gründere og vekstbedrifter. En slik aktør bør gis et grønt mandat som sikrer at det statlige eierskapet bidrar til å dra bedrifter i en grønn retning.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til konsolidering av Nysnø, Argentum og Investinor under et grønt mandat i statsbudsjettet for 2026.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre viser til at svært mange gründer- og vekstselskaper starter gjennom et konkret initiativ eller forretningsidé fra enkeltpersoner som starter opp som selvstendig næringsdrivende eller i enkeltpersonforetak. Disse medlemmers mål er flere, ikke færre, enkeltpersonforetak. Skal man lykkes med dette, må det føres en politikk som i langt større grad likebehandler selvstendig næringsdrivende med øvrige ansatte bl.a. når det gjelder skatteregler og sosiale rettigheter. Det må dessuten gjøres betydelige forenklinger når det gjelder rapportering til og møte med offentlige etater, jf. omtale og forslag om forenklinger under, og ikke minst oppheve forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft,

som med målrettet presisjon har rammet en rekke konsulenter og spesialister, spesielt innenfor teknologi- og IT-bransjen, som er selvstendig næringsdrivende.

Gode sosiale rettigheter og ordninger er viktig for at flere, ikke minst kvinner, velger å starte egen virksomhet. Mangelfulle rettigheter ved sykdom trekkes frem som den viktigste utfordringen ved å starte opp og drive egen virksomhet, og særlig blant kvinner.

Disse medlemmer etterlyser konkrete resultater av regjeringsplattformens lovnader om å «utrede og forbedre ordninger for selvstendig næringsdrivende», «forbedre sykelønnsordningen, også for selvstendig næringsdrivende» og «utrede om selvstendig næringsdrivende og frilansere skal opparbeide seg sterkere rettigheter til inntektssikring».

Det er nå over ett år siden fristen for å sende innspill til regjeringens arbeid knyttet til selvstendig næringsdrivende og frilanseres sosiale ordninger gikk ut, uten at det har materialisert seg i et eneste konkret forslag til forbedring. Snarere har regjeringen i Meld. St. 6 (2024–2025) Gründere og oppstartsbedrifter redusert de konkrete løftene og ambisjonene fra regjeringsplattformen til nå å dreie seg om «informasjonstiltak som gir selvstendig næringsdrivende oversikt og kunnskap om sine rettigheter og plikter», som et såkalt «konkret tiltak» i meldingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen arbeider med oppfølging av anmodningsvedtak 456 (2021–2022) og anmodningsvedtak 56 (2022–2023) om å vurdere bedre sosiale ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende og kommer tilbake med en nærmere utredning og vurdering i forbindelse med Prop. 1 S for 2026.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre mener at det i tillegg er behov for å se på endringer i skatteregulverket, som spesielt rammer selvstendig næringsdrivende skjevt. Det gjelder bl.a. innbetalingstidspunkt for forskuddstrekk og innføring av et minstefradrag som alternativ til faktiske kostnader.

I dag betaler selvstendig næringsdrivende, i motsetning til andre arbeidsgivere, forskuddstrekk før de har faktiske inntekter, basert på en anslått inntekt de kommende månedene, mens øvrige arbeidsgivere betaler inn forskuddstrekk basert på hva som faktisk er betalt ut i lønn. I tillegg har ordinære arbeidstakere rett på et minstefradrag som for de aller flestes vedkommende er langt større enn de faktiske kostnadene den enkelte har knyttet til sitt ansettelsesforhold, mens selvstendig næringsdrivende kun har rett til å trekke fra faktiske kostnader. Det medfører at skattenivået for lave og ordinære inntekter er høyere for selvstendig næringsdrivende.

Disse medlemmer vil videre peke på at byråkratiske hindringer utgjør en betydelig utfordring for gründere og vekstbedrifter. Komplekse og tidkrevende prosesser, sammen med reguleringer, hemmer innovasjon og vekst. Mange oppstartsselskaper møter i dag byråkratiske godkjenningprosesser både i statsforvaltningen, i fylkeskommuner, i kommunen og hos Statsforvalteren. Det er en grunnleggende utfordring at lovverket i liten grad er tilpasset små og mellomstore bedrifter. Regelverket er omfattende og teknisk, og overholdelse av både regler og rapportering er krevende for mange selskaper, spesielt tidligfase-selskaper og små selskaper.

Det offentlige har de siste årene brukt store ressurser på digitalisering av tjenester ut mot de næringsdrivende. Likevel finnes mange eksempler på at de digitale tjenestene ikke nødvendigvis forenkler hverdagen for en bedriftseier. Bedriftene må fortsatt rapportere de samme opplysningene til flere ulike etater, ikke alle systemer er intuitive og tilgang på veiledning er innskrenket for alle etater. Kontakten med etatene er tidkrevende og vanskelig, og oppstartsselskaper må i mange tilfeller bruke betydelige summer på rådgivere og advokater til oppgaver som burde vært innenfor det offentliges veiledningsoppgaver. I tillegg har veiledningstjenesten i Foretaksregisteret gradvis redusert åpningstidene på telefon, til nå å kun være i tidsrommet 9–12. For å veilede bedre, men også for å ha økt tilgjengelighet, bør Foretaksregisteret ha utvidet åpningstid med kortere svar-tid. Foretaksregisteret bør etter disse medlemmers syn også tilby digital dialog- og veiledningstjeneste, slik Nav og Skatteetaten har.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre er spesielt opptatt av å gjøre målrettede forenklinger for gründer- og vekstbedrifter både i møte med det offentlige virkemiddelapparatet og når det gjelder konkrete endringer i reguleringer i form av lover og forskrifter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at «Virkemiddelapparatet 2.0» og «Én vei inn» er en konkret del av en større satsing for å gjøre virkemiddelapparatet smidigere og mer tilpasset næringslivets behov. Ut over dette har regjeringen jobbet systematisk for å forenkle næringslovgivning, offentlige registre og digital infrastruktur.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere regulatoriske sandkasser til testing av ny teknologi som utfordrer ek-

sisterende regelverk, gjerne samlokalisert med næringshager, klynger eller katapulter.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for å forenkle og avbyråkratisere arbeidsmiljøloven. En slik forenkling må sikre mer fleksibilitet, større adgang til midlertidige ansettelser og færre reguleringer for bedrifter med mindre enn ti ansatte.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om å gi selvstendig næringsdrivende rett til stønad i forbindelse med barns sykdom i inntil ti dager per år.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at førsteinjetjenesten til gründere styrkes, og at man har en tydelig målsetting om i størst mulig grad å sørge for et sømløst virkemiddelapparat for gründere på tvers av forvaltningsnivåer. Herunder bes regjeringen samle ulike offentlige portaler og initiativ rettet mot gründere slik som Altinns 'Starte og drive bedrift', Innovasjon Norges 'En vei inn' og DFØs 'Tilskudd.no' på et felles sted.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag som gir selvstendig næringsdrivende sterkere rettigheter til inntektssikring, bl.a. forslag om å utvide perioden selvstendig næringsdrivende beholder oppgjente rettigheter til dagpenger ved overgang fra lønnet arbeid til egen virksomhet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revurdert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å øke kompensasjonsgraden i sykepengeordningen for selvstendig næringsdrivende.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om å styrke pen-

sjonsspareordningen for selvstendig næringsdrivende slik at det gis fradrag for inntekter inntil 12 G.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med revurdert nasjonalbudsjett for 2025, fremme forslag om å øke omsetningsgrensen for rett til årlig innberetning av mva. fra 1 til 3 mill. kroner og redusere antall innbetalingsterminer for smb-bedrifter.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til forenklinger i aksjeloven generelt og prosesser rundt aksjekjøp, utbytteutdelinger og transaksjoner mellom nærstående rettet mot små foretak spesielt.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte bidra til utvidede åpningstider for veiledningstjenester hos relevante etater som Skatteetaten, Foretaksregisteret, Brønnøysundregistrene m.fl. for å forbedre veiledning og støtte til næringsdrivende.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, fremme forslag om å endre innbetalingstidspunktet for forskuddstrekk for selvstendig næringsdrivende slik at det skjer etter-skuddsvis per kvartal.»

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, fremme forslag om en ordning med et minstefradrag i skattesystemet for enkeltpersonforetak som et alternativ til å kreve fradrag for faktiske kostnader.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan ideelle virksomheter som ikke er skattepliktige, kan få tilgang til Innovasjon Norges virkemidler for hjelp til omstilling og utvikling.»

Samvirker

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ønsker i forbindelse med behandlingen av gründermeldingen å løfte fram samvirke-modellen som en særlig viktig og undervurdert organisa-

sjonsform for gründervirksomhet. Disse medlemmer mener at samvirkemodellen fortjener større oppmerksomhet i norsk næringspolitikk generelt og i gründerpolitikken spesielt, da den representerer en demokratisk og bærekraftig måte å organisere ny næringsvirksomhet på.

Disse medlemmer påpeker at mens gründerdebatten ofte fokuserer ensidig på individuelle gründere og oppstartsselskaper med tradisjonell selskapsstruktur, representerer samvirkemodellen en mulighet for kollektivt entreprenørskap der flere går sammen om å løse felles utfordringer. Disse medlemmer viser til at samvirkeformen er særlig egnet når formålet er å skape varige løsninger på samfunnsutfordringer eller dekke medlemmenes langsiktige behov.

Disse medlemmer vil derfor benytte behandlingen av gründermeldingen til å fremme en rekke forslag som både vil styrke samvirkemodellen generelt og gjøre den mer tilgjengelig som alternativ for gründere spesielt.

Norsk eierskap gjennom samvirker

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at debatten om eierskap har blitt større i senere år, blant annet gjennom opprettelsen av Aksjon for Norsk Eierskap. Disse medlemmer deler bekymringen for at eierskap til norske virksomheter flytter utenlands, og ser behov for å styrke og videreutvikle norske eiermodeller.

Disse medlemmer mener samvirkemodellen representerer en spesielt god løsning på utfordringene knyttet til norsk eierskap. Disse medlemmer viser til at samvirkeforetak per definisjon er forankret i medlemmenes behov og interesser, og at denne eierformen sikrer at verdiskapingen og kontrollen forblir hos medlemmene og i lokalsamfunnene. Disse medlemmer påpeker at samvirkemodellen kombinerer det beste fra ulike eierformer ved at den sikrer norsk eierskap, demokratisk kontroll og langsiktig verdiskaping på samme tid.

Disse medlemmer merker seg at samvirkeforetak har vist seg som særlig robuste i krisetider, nettopp fordi deres formål er medlemsnytte og langsiktig verdiskaping framfor kortsiktig gevinst. Disse medlemmer viser til at mange av de største og mest vellykkede samvirkerne i Norge har eksistert i generasjoner og fortsatt er under demokratisk medlemskontroll, i motsetning til mange private bedrifter som har blitt kjøpt opp av utenlandske eiere. Disse medlemmer understreker at samvirker som Coop, OBOS, TINE og Felleskjøpet er eksempler på hvordan medlemseiet virksomhet kan kombinere effektiv drift med samfunnsansvar og lokal forankring.

Disse medlemmer mener derfor at en styrking av samvirkemodellen vil være et viktig og konkret bi-

drag til å sikre norsk eierskap til næringslivet. Disse medlemmer påpeker at samvirkemodellen gir vanlige folk mulighet til å ta del i og kontrollere verdiskapingen i samfunnet og representerer en velprøvd og velfungerende modell for demokratisk eierskap som fortjener økt oppmerksomhet i den norske eierskapsdebatten.

2025 – FNs år for samvirker

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at FN har erklært 2025 som det internasjonale året for samvirker. Disse medlemmer merker seg at FN ønsker å framheve samvirkenes rolle i bærekraftig utvikling og økonomisk inkludering globalt. Disse medlemmer påpeker at over én milliard mennesker globalt er medlemmer av samvirker, noe som illustrerer samvirkemodellens betydning som demokratisk organisasjonsform.

Disse medlemmer viser til at samvirker står sterkt i mange land, fra India og Japan til Italia og Frankrike, og at Norden har lange tradisjoner for samvirkeorganisering. Disse medlemmer påpeker at norske samvirker har over 3 millioner medlemmer, 88 000 ansatte og omsetter for 250 mrd. kroner årlig.

Disse medlemmer understreker at samvirkemodellen representerer en særlig viktig motvekt til økende økonomisk ulikhet. Disse medlemmer påpeker at samvirkemodellen, med sitt demokratiske eierskap og fokus på medlemsnytte framfor kapitalavkastning, representerer en viktig alternativ organisasjonsform som bidrar til jevnere fordeling av verdiskaping og makt.

Disse medlemmer mener Norge bør benytte FNs internasjonale år for samvirker til å styrke og videreutvikle samvirkemodellen. Disse medlemmer viser til at FN oppfordrer medlemslandene til å etablere nasjonale mekanismer for å fremme samvirker og øke bevisstheten om deres bidrag til sosial og økonomisk utvikling. Disse medlemmer mener regjeringen bør følge opp denne oppfordringen gjennom konkrete tiltak for å styrke samvirkemodellen i Norge.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvikle en nasjonal strategi for å fremme samvirkemodellen som organisasjonsform, med særlig vekt på å gjøre modellen bedre kjent blant gründere og i utdanningssystemet.»

«Stortinget ber regjeringen kartlegge hvordan virkemiddelapparatet kan innrettes bedre for å støtte etablering og utvikling av samvirkeforetak.»

Oppdatering og modernisering av lovverket

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at samvirkemodellen representerer en demokratisk og bærekraftig organisasjonsform som fortjener likeverdige rammevilkår med andre selskapsformer. Disse medlemmer merker seg at samvirkeoven ikke har blitt oppdatert i takt med moderniseringen av aksjeloven, noe som har skapt en uheldig forskjellsbehandling av selskapsformer når det ikke foreligger saklige grunner for dette.

Disse medlemmer påpeker at dagens samvirkeov har vesentlige begrensninger når det gjelder elektronisk kommunikasjon. Disse medlemmer viser til at mens aksjeselskaper kan benytte elektronisk kommunikasjon som hovedregel etter styrets beslutning, må samvirkeforetak fortsatt benytte fysisk post som hovedregel og innhente aktivt samtykke fra hvert enkelt medlem for digital kommunikasjon. Disse medlemmer mener denne forskjellen er utdatert i dagens digitale samfunn og påfører samvirkeforetak unødvendige administrative byrder og kostnader.

Disse medlemmer merker seg at samvirkeoven, i motsetning til aksjeloven, mangler grunnleggende bestemmelser om utarbeidelse og oppbevaring av stiftelsesdokumenter. Disse medlemmer viser til at aksjeloven har klare krav om at dokumentasjon skal utarbeides og oppbevares på trykksikker måte, samt at stiftelsesdokumentet skal oppbevares i hele selskapets levetid. Disse medlemmer påpeker også at aksjeloven uttrykkelig åpner for elektronisk stiftelse gjennom Foretaksregisteret, mens samvirkeoven mangler tilsvarende bestemmelser.

Disse medlemmer ser med bekymring på at samvirkeoven gir et betydelig svakere vern for kapitalen i foretaket ved innskudd i annet enn penger. Disse medlemmer viser til at mens aksjeloven krever en grundig redegjørelse fra stifterne som må bekreftes av revisor, herunder prinsipper for verdsettelse og en erklæring om at eiendelene har tilstrekkelig verdi, stiller samvirkeoven kun krav om grunnleggende opplysninger om innskuddet. Disse medlemmer påpeker at samvirkeoven verken involverer revisor eller stiller krav om verdsettelsesprinsipper, noe som kan svekke både kreditorers og medlemmers interesser.

Disse medlemmer merker seg den ubegrunnede forskjellsbehandlingen i hvem som kan bekrefte innskuddskapital. Mens aksjeselskaper kan få innskuddskapitalen bekreftet av både finansforetak, advokater og statsautoriserte regnskapsførere, er samvirkeforetak begrenset til kun å benytte finansforetak. Disse medlemmer kan ikke se at det foreligger saklige grunner for denne begrensningen.

Disse medlemmer påpeker at samvirkeovens bestemmelser om medlemsregister er utdaterte ved at de ikke inkluderer krav om registrering av digital adresse, slik aksjeloven gjør for aksjeeiere. Disse medlemmer mener dette hemmer effektiv digital kommunikasjon og representerer nok et område hvor samvirkeoven ikke er tilpasset dagens digitale virkelighet.

Disse medlemmer merker seg at det er forskjeller mellom samvirkeoven og aksjeloven når det gjelder muligheten til å yte konsernbidrag. Disse medlemmer påpeker at mens aksjeselskaper kan benytte hele den frie egenkapitalen til utdelinger, er samvirkeforetak begrenset til kun å benytte årets overskudd. Disse medlemmer ser at denne begrensningen kan ha en positiv effekt ved at den bidrar til å sikre at verdien blir værende i samvirkeforetaket og kommer medlemmene til gode, i tråd med samvirkemodellens grunnprinsipper.

Disse medlemmer viser samtidig til at samvirkeforetak gjennom § 28 i samvirkeoven har mulighet til å avsette midler på etterbetalingsfond for senere utdeling til medlemmene, men at denne muligheten ikke gjelder for konsernbidrag. Disse medlemmer mener det bør vurderes om denne forskjellsbehandlingen er hensiktsmessig for de samvirkeforetakene som har valgt å organisere deler av sin virksomhet i datterselskaper, så lenge eventuelle endringer ikke svekker medlemmenes interesser eller samvirkemodellens særpreg.

Disse medlemmer understreker at enhver justering av reglene om konsernbidrag må balanseres mot hensynet til medlemsdemokratiet og samvirkemodellens særegne formål om medlemsnytte framfor kapitalavkastning. Disse medlemmer mener derfor at en eventuell utvidelse av muligheten til å yte konsernbidrag må kombineres med tydelige begrensninger som sikrer at medlemmenes interesser ivaretas, og at samvirkeforetakets verdier ikke tappes.

Disse medlemmer merker seg at samvirkeoven mangler presiseringer om fullmaktsforhold som finnes i aksjeloven. Mens aksjeloven har tydelige bestemmelser om tilbakekalling av fullmakt, mangler samvirkeoven slike presiseringer. Disse medlemmer påpeker at selv om dette følger av alminnelig fullmaktsrett, vil en lovfesting gi økt klarhet og forutberegnelighet.

Disse medlemmer påpeker at samvirkeoven, i motsetning til aksjeloven, mangler klare bestemmelser om protokollføring ved forenklet årsmøte. Aksjeloven har detaljerte krav til protokollens innhold, signering og oppbevaring, mens samvirkeoven er taus om dette. Disse medlemmer mener dette skaper unødvendig usikkerhet om dokumentasjonskrav ved slik forenklet saksbehandling.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå samvirkeloven og fremme forslag til en helhetlig modernisering av loven som sikrer likeverdige rammevilkår med andre selskapsformer der det ikke foreligger særlige hensyn begrunnet i samvirkemodellens egenart.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i samvirkeoven som sikrer teknologinøytrale løsninger for kommunikasjon, stiftelse og drift av samvirkeforetak.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i samvirkeovens økonomiske bestemmelser som ivaretar medlemsdemokratiet og samvirkemodellens særpreg.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag til endringer i reglene for konsernbidrag i samvirkeoven som styrker medlemmenes medbestemmelse, sikrer foretakets evne til å yte medlemsnytte og forhindrer verditapping fra samvirkeforetaket.»

Et skattesystem som belønner innovasjon, entreprenørskap og investeringer i norske arbeidsplasser

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til tidligere merknader i innstillingen knyttet til skatter, avgifter og rammevilkår for gründere, oppstartsbedrifter og næringslivet for øvrig.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en hurtig utfasing av formuesskatten.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å harmonisere kapitalkrav for banker i Norge med kravene som gjelder i våre naboland.»

Komiteens medlem fra Venstre mener det er behov for et skattesystem som er innrettet slik at det stimulerer til omstilling og til investeringer i nye og fremvoksende næringer, og som spesielt underbygger potensialet i vekstbedrifter.

Et unødig høyt skattenivå, brå endringer og nye, dårlig funderte og mangelfullt utredede skatteendringer, i tillegg til særnorske skattearter og -sats, bidrar til det motsatte. Konsekvensene av en slik politikk svekker etableringstakten i det private næringslivet generelt og er effektive investeringshindre i den typen selskaper man trenger for å omstille norsk næringsliv i en mer bærekraftig og innovativ retning.

Den midlertidige økningen i arbeidsgiveravgift på høyt kvalifisert arbeidskraft er et eksempel på helt feilslått skattepolitikk. Den rammer alle kompetanseintensive bedrifter i Norge og har tappet norske bedrifter for 20 mrd. kroner. Vista Analyse viser i rapport 2024/24 at konsekvensene av denne midlertidig økte avgiften kan bli store og varige.

Det samme gjelder også endringene i formuesskatt og utbytteskatt som er foretatt etter regjeringsskiftet høsten 2021. Disse rammer særlig kapitaltilgangen til virksomheter som har høye oppstarts- og driftskostnader, og som er avhengige av kontinuerlig kapitalinnhenting for å vokse, noe som bl.a. påpekes av Kapitaltilgangsutvalget (NOU 2018:5). De rammer også gründere som tar ut liten lønnsinntekt i en oppstartsfase, men som samtidig foretar store investeringer med betydelige tekniske verdier som ikke kan realiseres.

I tillegg til en generelt næringsvennlig skattepolitikk som kommer alle bedrifter til gode, mener de medlemmer at det særlig må vurderes målrettede skatte- og avgiftslettelser for oppstartsbedrifter med færre enn f.eks. ti ansatte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre reglene om utflytningsskatt på aksjer osv. for fysiske personer (exit-skatt) tilbake til reglene fra 2022.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14, § 5-14-12, slik at også fintech-selskaper omfattes av opsjonsskatteordningen.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om å redusere formuesskatten på næringsbygg, aksjer og driftsmidler, såkalt 'arbeidende kapital', og legge fram forslag til en reform av kapitalbeskatningen der målsettingen er å fjerne formuesskatten på 'arbeidende kapital' helt.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om å redusere skattesatsen på utbytte.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en ordning med fritak for, eller kraftig reduksjon i, selskapskatt de første fem årene for nystartede teknologiselskaper etter modell fra bl.a. Irland og Sin-

gapore, men med forutsetning om at alt overskudd reinvesteres i bedriften i samme periode.»

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning som gir mulighet til direkte fradragsføring for kostnader knyttet til driftsmidler innen teknologi og digitalisering generelt og for gründer- og vekstbedrifter spesielt, og eventuelt fremme forslag om dette i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at næringslivet i Norge går godt, og at økonomien ligger an til å få en myk landing etter en tid med mye usikkerhet og turbulens som følge av pandemien og Russlands invasjonskrig i Ukraina. I denne tiden har regjeringen styrt landet trygt og holdt arbeidsledigheten svært lav. I løpet av denne stortingsperioden har 145 000 flere kommet i jobb, og det store flertallet av disse er i privat sektor. Disse medlemmer registrerer at høyresiden synes å være mer opptatt av å gi skattelette til noen av Norges rikeste enn å tilrettelegge for at flere ideer kan bli til virkelighet og bedriftsetableringer rundt om i hele landet. Disse medlemmer vil også sterkt advare mot høyresidens forslag om å gjeninnføre skattehull og slik redusere tilliten til vårt felles skattesystem og finansieringen av velferdsstaten.

Disse medlemmer viser til at medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre i innledende merknad viser til en Menon-rapport fra 2024 som gjennomgående har fått stryk av eksperter. I et innlegg på NHHs nettsider datert 9. desember 2024 blir rapporten omtalt av to NHH-professorer slik:

«Menons 'kunnskapsoppsummering' er skattepropaganda. Den polariserer debatten undergraver NHOs omdømme og hindrer et skattepolitisk forlik som kan gi bedriftene stabile skattemessige rammevilkår.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at småbedrifter, innovatører og gründere er avgjørende og viktige for at samfunnet blir utfordret og utviklet til det bedre. Dette er spesielt viktig når samfunnet har så store oppgaver foran seg som nå, der man skal omstille norsk næringsliv fra en «sardinboksøkonomi» dominert av råvareeksport (fisk, aluminium og olje) til et mangfold av grønne bedrifter.

Dette medlem anerkjenner at formuesskatten, slik den er innrettet i dag, er et problem for mange gründere og oppstartsbedrifter. I en sårbar oppstartsfase skal gründerbedrifter slippe å ta ut utbytte fra selskapet sitt for å betale skatt.

Dette medlem viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å heve bunnfradraget i formuesskatten til 5 mill. kroner, i tråd med det regjeringsoppnevnte Torvik-utvalgets anbefa-

linger, jf NOU 2022: 20 «Et helhetlig skattesystem». I tillegg ønsker dette medlem å redusere arbeidsgiveravgiften for oppstartsbedrifter for å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket.

Samtidig anerkjenner dette medlem formuesskattens betydning for omfordeling. Dette medlem er derfor skeptisk til å fjerne formuesskatten helt eller å kun fjerne den på såkalt arbeidende kapital, slik flere partier går inn for.

Forskning og innovasjon

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne, mener anvendt forskning skaper potensial for økt produktivitet, innovasjon og nyskaping i næringslivet så vel som i offentlig sektor. Det er sammenheng mellom satsing på forskning, utvikling og innovasjon og vekst i økonomien. Flertallet mener et av Norges konkurransefortrinn er at vi er et kompetansesamfunn med et stort antall kompetansearbeidsplasser. Flertallet mener denne posisjonen må sikres gjennom tett samarbeid mellom næringsliv og utdanningsinstitusjoner og en sterk satsing på forskning og utvikling.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som kan bidra til at næringslivet oppnår målet om at 2 pst. av BNP brukes på FoU.»

Et tredje flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det hvert år investeres betydelige offentlige midler i FoU ved landets universiteter og forskningsinstitutter. Denne forskningen frembringer ny kunnskap, teknologi og løsninger som bidrar til innovasjon, verdiskaping og bærekraftig omstilling, både i eksisterende næringsliv og hos aktører innenfor offentlig forvaltning og offentlig tjenesteproduksjon. Samtidig er det en rekke evalueringer og utredninger fra bl.a. OECD som peker på at Norge har et stort uforløst potensial for å realisere flere oppstartsselskaper med utgangspunkt i disse forskningsmiljøene.

Skal Norge lykkes bedre, må man styrke det som faktisk virker, og forskere må få flere og tydeligere insentiver til å bidra i FoU-prosjekter hvor næringsliv og akademia samarbeider.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at en styrking av FoU i næringslivet

er helt sentralt for å bedre omstillingsevnen og øke verdiskapingen framover, og viser til at regjeringen har lagt fram en langtidsplan for forskning og høyere utdanning og en strategi for å få opp FoU-investeringene i næringslivet.

Disse medlemmer viser til at norsk næringsliv har hatt vekst i FoU-investeringene over det siste tiåret og allerede ligger godt an på internasjonale scoringer i antall investeringer fra det offentlige.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil påpeke at en god utdanningssektor er avgjørende for å utvikle morgendagens talenter og arbeidskraft. Fremtidig verdiskaping og velferd er avhengig av en velfungerende utdannelsessektor, der elever og studenter får frihet til selvbestemmelse og selvutvikling.

Disse medlemmer mener profilskoler er et viktig tilbud i skolesektoren, som gir elever mulighet til å fordype seg innen sine egne interesseområder. Disse medlemmer tror mer valgfrihet, fordypning og selvbestemmelse skaper mestring og utvikling, og at profilskolene spiller en viktig rolle for å oppnå nettopp dette.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om mer entreprenørskap i hele skoleløpet.»

«Stortinget ber regjeringen fremme konkrete tiltak for å øke rekrutteringen til realfag.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere profilskoler i kommunal regi, slik at ungdomsskoletilbudet blir mer mangfoldig og elever på ungdomstrinnet kan fordype seg i ulike områder.»

«Stortinget ber regjeringen åpne for at friskoler igjen skal få tilby profilskoler på ungdomstrinnet, som for eksempel yrkesfaglige ungdomsskoler og realfags-ungdomsskoler.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at satsing på forskning og utvikling er nødvendig for et næringsliv som trenger mer kunnskap for å lykkes med utfordringene Norge står overfor. Disse medlemmer bemerker at det under nåværende regjering har blitt kuttet i forskningsbevilgningene år for år, og mener dette er svært uheldig.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at for å møte Norges behov for omstilling, verdiskaping og etablering av nye næringsområder må også bevilgningene til den søknadsbaserte ordningen for kommersialisering fra forskning i Forskningsråd-

et økes. I tillegg bør Sivas inkubasjonsprogram styrkes, og det må være en mer forutsigbar og langsiktig finansieringsordning som ivaretar de største kompetansemiljøene innen kommersialisering fra forskning i Norge.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, fremme forslag om å øke rammene for FORNY-programmet under Forskningsrådet og styrke økosystemet for innovasjon gjennom å sikre finansiering og forutsigbarhet for inkubatorer, tidligfase teknologioverføring (TTO), klynger og tidligfase investeringsmiljøer.»

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte etablere en Mini-Katapult-ordning for å legge til rette for utvikling av prototyper og pilotproduksjoner rettet mot oppstarts- og vekstselskaper.»

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte styrke innovasjonskompetanse, meritteringsordninger og synliggjøring/tilrettelegging for gründerskap som karrierevei for forskere og ph.d.-kandidater i academia.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og eventuelt foreslå forbedringer i SkatteFUNN-ordningen spesielt rettet mot gründer- og oppstartsbedrifter.»

Innovative offentlige anskaffelser

Komiteen mener det er behov for å heve bestillerkompetansen i offentlig sektor. En sterk bestillerkompetanse i offentlig sektor er sentral for utvikling, innovasjon og effektivisering.

Komiteen vil påpeke at det gjennomføres offentlige anskaffelser av varer og tjenester for nesten 800 mrd. kroner årlig. Dette utgjør et betydelig markedspotensial for innovative bedrifter. Utfordringen er at en veldig liten andel av disse 800 mrd. kronene faktisk går til anskaffelser som bidrar til innovasjon og til oppstartsbedrifter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, viser til at det er viktig at offentlig sektor tør å være pilotkunder og være åpen for nyoppstartede aktører i sine anbud, og viser til at regjeringen jobber med en ny lov om offentlige anskaffelser.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener det er et betydelig rom for at

norske oppstarts- og vekstbedrifter kan levere nye, innovative løsninger til offentlig sektor. Problemet er at norsk offentlig sektor har for lite dialog med næringslivet og i liten grad etterspør innovasjon og nye måter å løse sine utfordringer på. I tillegg er det etter medlemmers syn et stort paradoks at når det endelig ble etablert et program for slike innovative offentlig anskaffelser spesielt rettet mot oppstartsselskaper, det såkalte StartOff-programmet, valgte regjeringen og stortingsflertallet å avskaffe dette uten nærmere begrunnelse.

Vekstbedrifter og gründere opplever også at det er svært krevende å komme i posisjon for salg til offentlig sektor.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at offentlige innkjøp i større grad bør utnyttes for å legge til rette for mer innovasjon og bedre tjenester i offentlig sektor. Oppstartsselskaper og offentlig sektor kan knyttes tettere sammen, for eksempel etter modell av innkjøpsprogrammet StartOff, som ble lansert under regjeringen Solberg i 2020. Med StartOff hadde man et verktøy for gjennomføring av startup-vennlige anskaffelser, og det åpnet for økt bruk av ny innovasjon i det offentlige. StartOff omtales også i regjeringens gründermelding, Meld. St. 6 (2024–2025), som et effektivt virkemiddel, men programmet ble likevel avvirket av dagens regjering uten at det ble foreslått konkrete alternative løsninger for å koble offentlig sektors behov med oppstartsselskaperens innovative løsninger.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne ønsker å styrke ordninger som «innovasjonspartnerskap» for å bedre tilrettelegge for at oppstartsbedrifter kan posisjonere seg for salg til offentlig sektor.

Stat, fylkeskommuner og kommuner må i mye større grad akseptere og definere offentlige innkjøp som en drivkraft for innovasjon. Dette må speiles i anbudsprossesser og i konkrete målsettinger. F.eks. bør det vurderes om det skal settes en grense eller et mål for hvor mye av innkjøp som skal gå til oppstarts- og skaleringselskaper – enten alene eller i samarbeid med større etablerte.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte iverksette kompetansehevingsprogrammer for å styrke bestillerkompetansen i offentlig sektor når det gjelder anskaffelser knyttet til digitalisering og nye innovative løsninger.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte realisere et økt hjemmemarked for oppstartsbedrifter gjennom enklere og forbedrede innovative offentlige innkjøpsordninger.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre kriterier i offentlige anskaffelser som gjør det enklere å velge løsninger fra sosiale entreprenører.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 foreslå å gjeninnføre StartOff-ordningen.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om ytterligere forbedringer i opsjonsskatteordningen ut over det som følger av Stortingets vedtak nr. 800 (2023–2024).

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme en helhetlig strategi med en ambisiøs tidsplan for hvordan norske eiere og bedrifter skal komme minst like godt ut skattemessig som konkurrenter i våre nordiske naboland.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre at finansnæringen har minst like gode rammevilkår som våre naboland i Norden.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve det generelle forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft fra bemanningsselskap.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen endre målet om forenklinger for næringslivet fra et bruttomål til et nettomål.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for å forenkle og avbyråkratisere arbeidsmiljøloven. En slik for-

enkling må sikre mer fleksibilitet, større adgang til midlertidige ansettelses og færre reguleringer for bedrifter med mindre enn ti ansatte.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen endre reglene om utflyttingsskatt på aksjer osv. for fysiske personer (exit-skatt) tilbake til reglene fra 2022.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om mer entreprenørskap i hele skoleløpet.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremme konkrete tiltak for å øke rekrutteringen til realfag.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere profilskoler i kommunal regi, slik at ungdomsskoletilbudet blir mer mangfoldig og elever på ungdomstrinnet kan fordype seg i ulike områder.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen åpne for at friskoler igjen skal få tilby profilskoler på ungdomstrinnet, som for eksempel yrkesfaglige ungdomsskoler og realfagsungdomsskoler.

Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen styrke Investinors mulighet til å investere i venture fond-i-fond i tråd med anbefalingene fra Kapitaltilgangsutvalget i NOU 2018: 5.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fremleggingen av Finansmarkedsmeldingen 2025 redegjøre for hvordan regjeringen vil sikre at norske aksje- og rentefond får like konkurransevilkår som tilsvarende fond i øvrige land, og dermed sikre at de blir værende i Norge.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gjør at flere gründere og selvstendig næringsdrivende omfattes av foreldrepermisjon.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om å gi selvstendig næringsdrivende rett til stønad i forbindelse med barns sykdom i inntil ti dager per år.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at første- linjetjenesten til gründere styrkes, og at man har en tydelig målsetting om i størst mulig grad å sørge for et sømløst virkemiddelapparat for gründere på tvers av forvaltningsnivåer. Herunder bes regjeringen samle ulike offentlige portaler og initiativ rettet mot gründere slik som Altinns «Starte og drive bedrift», Innovasjon Norges «En vei inn» og DFØs «Tilskudd.no» på et felles sted.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre:

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gjør at gründere og selvstendig næringsdrivende i større grad likebehandles med øvrige arbeidstakere når det kommer til sosiale rettigheter.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag som gir selvstendig næringsdrivende sterkere rettigheter til inntektssikring, bl.a. forslag om å utvide perioden selvstendig næringsdrivende beholder opp- tjente rettigheter til dagpenger ved overgang fra lønnet arbeid til egen virksomhet.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å øke kompensasjonsgraden i sykepengeordningen for selvstendig næringsdrivende.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om å styrke pensjonsspareordningen for selvstendig næringsdrivende slik at det gis fradrag for inntekter inntil 12 G.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre:

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen på egnet måte bidra til utvidede åpningstider for veiledningstjenester hos relevante etater som Skatteetaten, Foretaksregisteret, Brønnøysundregistrene m.fl. for å forbedre veiledning og støtte til næringsdrivende.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 22*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvikle ordningen med studieavgift for utenlandske studenter fra og med høsten 2026.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 23*

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag til forbedringer i ordningen med inntektsfradrag ved investering i oppstartsselskap (aksjeselskap) – skatteincentivordningen ved bl.a. å utvide maksimalt inntektsfradrag per person, utvide beløpsgrensen hvert oppstartsselskap årlig kan motta og senke minimumsbeløp for enkeltinvesteringer.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen snarest, og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, fremme forslag om å endre innbetalingstidspunktet for forskuddstrekk for selvstendig næringsdrivende slik at det skjer etterskuddsvis per kvartal.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, fremme forslag om en ordning med et minstefradrag i skattesystemet for enkeltpersonforetak som et alternativ til å kreve fradrag for faktiske kostnader.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre:*Forslag 26*

Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette en spesialisert Nav-enhet med spisskompetanse på kombinasjonsinntekter.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 27*

Stortinget ber regjeringen på egnet måte sikre at norske gründere og mindre bedrifter får økt tilgang på internasjonal kapital for å skalere sine løsninger, og bistå norske småbedrifter og gründere i mobilisering og søknadsprosesser inn mot EUs investeringsprogrammer rettet mot entreprenørskap og nye næringer.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om å styrke miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen på egnet måte øke antall studieplasser innen IKT- og teknologifag med minimum 1 000 fra og med høsten 2026.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen på egnet måte stille krav om innsyn/transparens for andel tildelinger/kapital som går til kvinnelige gründere gjennom statlige ordninger og virkemidler, inkludert statlige venturekapitalfond.

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen teste ut ordninger med egne andeler / øremerkede midler rettet mot kvinnelige gründere og om nødvendig og på egnet måte fremme forslag om relevante regel- eller budsjettendringer.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen på egnet måte realisere et økt hjemmemarked for oppstartsbedrifter gjennom enklere og forbedrede innovative offentlige innkjøpsordninger.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Venstre:*Forslag 33*

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, fremme forslag om å øke omsetningsgrensen for rett til årlig innberetning av mva. fra 1 til 3 mill. kroner, og redusere antall innbetalingsterminer for smb-bedrifter.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til forenklinger i aksjeloven generelt og prosesser rundt aksjekjøp, utbytteutdelinger og transaksjoner mellom nærstående, rettet mot små foretak spesielt.

Forslag 35

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å harmonisere kapitalkrav for banker i Norge med kravene som gjelder i våre naboland.

Forslag 36

Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14, § 5-14-12, slik at også fintech-selskaper omfattes av opsjonsskatteordningen.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 37*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en hurtig utfasing av formuesskatten.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:*Forslag 38*

Stortinget ber regjeringen utvikle en nasjonal strategi for å fremme samvirkemodellen som organisasjonsform, med særlig vekt på å gjøre modellen bedre kjent blant gründere og i utdanningssystemet.

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen kartlegge hvordan virkemiddelapparatet kan innrettes bedre for å støtte etablering og utvikling av samvirkeforetak.

Forslag 40

Stortinget ber regjeringen gjennomgå samvirkeoven og fremme forslag til en helhetlig modernisering av loven som sikrer likeverdige rammevilkår med andre selskapsformer der det ikke foreligger særlige hensyn begrunnet i samvirkemodellens egenart.

Forslag 41

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i samvirkeoven som sikrer teknologinøytrale løsninger for kommunikasjon, stiftelse og drift av samvirkeforetak.

Forslag 42

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i samvirkeovens økonomiske bestemmelser som ivaretar medlemsdemokratiet og samvirkemodellens særpreg.

Forslag 43

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag til endringer i reglene for konsernbidrag i samvirkeoven som styrker medlemmenes medbestemmelse, sikrer foretakets evne til å yte medlemsnytte og forhindrer verditapping fra samvirkeforetaket.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:*Forslag 44*

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om en ny og forbedret ordning med skattefri fordel for ansattes medeierskap i egen bedrift.

Forslag fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 45*

Stortinget ber regjeringen utrede og på egnet måte fremme forslag om et nasjonalt «deep-tech»-finansieringsprogram etter modell fra EUs EIC Accelerator.

Forslag 46

Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens finansieringsordninger for bedrifter i oppstarts- og vekstfa-

sen med formål om å utrede om disse stiller for høye krav til personlig kausjon og egenkapital.

Forslag 47

Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette et statlig innovasjonsfond rettet mot sosialt entreprenørskap etter modell av det danske Den Sociale Investeringsfond (DSI).

Forslag 48

Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om å utvide fradragsretten for kostnader ved utdanning til også å gjelde for generell videreutdanning og spesialisering, og oppheve regelen om at kompetansepåfyll betalt av arbeidsgiver er å anse som skattepliktig inntekt dersom arbeidsforholdet har vart mindre enn ett år.

Forslag 49

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å styrke Sivas inkubatorprogram.

Forslag 50

Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny og oppdatert handlingsplan for kvinnelige gründere.

Forslag 51

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan ideelle virksomheter som ikke er skattepliktige, kan få tilgang til Innovasjon Norges virkemidler for hjelp til omstilling og utvikling.

Forslag 52

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, fremme forslag om å øke rammene for FORNY-programmet under Forskningsrådet og styrke økosystemet for innovasjon gjennom å sikre finansiering og forutsigbarhet for inkubatorer, tidligfase teknologioverføring (TTO), klynger og tidligfase investeringsmiljø.

Forslag 53

Stortinget ber regjeringen på egnet måte etablere en Mini-Katapult-ordning for å legge til rette for utvikling av prototyper og pilotproduksjoner rettet mot oppstarts- og vekstselskaper.

Forslag 54

Stortinget ber regjeringen på egnet måte styrke innovasjonskompetanse, meritteringsordninger og synliggjøring/tilrettelegging for gründerskap som karrierevei for forskere og ph.d.-kandidater i akademien.

Forslag 55

Stortinget ber regjeringen utrede og eventuelt foreslå forbedringer i SkatteFUNN-ordningen spesielt rettet mot gründer- og oppstartsbedrifter.

Forslag 56

Stortinget ber regjeringen innføre kriterier i offentlige anskaffelser som gjør det enklere å velge løsninger fra sosiale entreprenører.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 57*

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til konsolidering av Nysnø, Argentum og Investinor under et grønt mandat i statsbudsjettet for 2026.

Forslag fra Venstre:*Forslag 58*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide ordningen med aksjesparekonto til også å inkludere unoterte aksjer.

Forslag 59

Stortinget ber regjeringen gjennomgå investeringsmandatene til Nysnø og Investinor med sikte på å innrette disse slik at de i enda større grad rettes inn mot oppstartsselskaper med stort vekstpotensial.

Forslag 60

Stortinget ber regjeringen utrede en modell for midlertidig lavere inntektsskatt for utenlandske arbeidstakere med nødvendig spisskompetanse, feks. etter modell fra Nederland, der kvalifiserte «expats» får 30 pst. (27 pst. fra 2027) av sin lønn skattefritt, eller den svenske ekspertskatt-ordningen, der 25 pst. av lønn holdes utenfor skatteberegningen, og foreslå slike endringer i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.

Forslag 61

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om å redusere formuesskatten på næringsbygg, aksjer og driftsmidler, såkalt «arbeidende kapital», og legge fram forslag til en reform av kapitalbeskatningen der målsettingen er å fjerne formuesskatten på «arbeidende kapital» helt.

Forslag 62

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 fremme forslag om å redusere skattesatsen på utbytte.

Forslag 63

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en ordning med fritak for, eller kraftig reduksjon i,

selskapsskatt de første fem årene for nystartede teknologiselskap etter modell fra bl.a. Irland og Singapore, men med forutsetning om at alt overskudd reinvesteres i bedriften i samme periode.

Forslag 64

Stortinget ber regjeringen utrede en ordning som gir mulighet til direkte fradragsføring for kostnader knyttet til driftsmidler innen teknologi og digitalisering generelt og for gründer- og vekstbedrifter spesielt, og eventuelt fremme forslag om dette i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.

Forslag 65

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 foreslå å gjeninnføre StartOff-ordningen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I, IV og V fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding II fremmes av medlemmene i komiteen fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteens tilråding III fremmes av medlemmene i komiteen fra Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen snarest mulig og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 komme med forslag som får ned saksbehandlingstiden for arbeidstilatelser for høykompetent arbeidskraft fra tredjeland betydelig. Det vises til Oslo kommunes pilotprosjekt Kompetansespor som en mulig modell for en slik løsning.

II

Stortinget ber regjeringen etablere regulatoriske sandkasser til testing av ny teknologi som utfordrer eksisterende regelverk, gjerne samlokalisert med næringshager, klynger eller katapulter.

III

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som kan bidra til at næringslivet oppnår målet om at 2 pst. av BNP brukes på FoU.

IV

Stortinget ber regjeringen på egnet måte iverksette kompetansehevingsprogrammer for å styrke bestillerkompetansen i offentlig sektor når det gjelder anskaffelser knyttet til digitalisering og nye innovative løsninger.

V

Meld. St. 6 (2024–2025) – Gründere og oppstartsbedrifter – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 6. februar 2025

Willfred Nordlund

leder

Solveig Vitanza

ordfører

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets næringskomite
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/4992-

13. desember 2024

Uttalelse om Dokument 8:3 S (2024-2025)

Jeg viser til Stortingets brev av 7. oktober 2025 vedlagt Dokument 8:3 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og André N. Skjelstad om å gjøre Norge til verdens beste land å starte og drive bedrift i. Representantene fremmer 50 forslag der Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til endringer for å realisere denne ambisjonen.

Generelt om rammevilkår for norsk næringsliv og gründervirksomhet

Et produktivt og innovativt næringsliv med god konkurranseevne er viktig for verdiskaping i Norge. I både perspektivmeldingen (Meld. St. 31 (2023–2024)) og gründermeldingen (Meld. St. 6 (2024–2025)) peker regjeringen på betydningen av gode, generelle og forutsigbare rammevilkår for næringslivet og effektiv ressursbruk. Dette skal understøttes av mange politikkområder, som skattesystemet, konkurransepolitikken, klimapolitikken, utdannings- og kompetansepolitikken, arbeidsmarkedspolitikken, det næringsrettede virkemiddelapparatet og innsatsen innenfor forskning og utvikling.

Markedet alene gir ikke alltid en effektiv allokering av ressurser. Det kan skyldes svak konkurranse, asymmetrisk informasjon, behov for fellesgoder og eksterne virkninger. I slike tilfeller kan det kreves offentlige tiltak som avgifter, direkte reguleringer og subsidier for å få markedene til å fungere bedre. Virkemidlene i næringspolitikken bør legge til rette for størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi.

Kapitaltilgang

Regjeringen gir jevnlig sin vurdering av kapitaltilgangen til næringslivet i de årlige finansmarkedsmeldingene til Stortinget. Norge har et bredt finansieringstilbud for

næringslivet der bedrifter og lønnsomme prosjekter i hele landet har generelt god tilgang på finansiering på markedsmessige vilkår. Offentlige virkemidler bidrar i tillegg til å utfylle det private finansieringstilbudet. Et gjennomgående resultat også fra offentlige utredninger, herunder Kapitaltilgangsutvalget (NOU 2018: 5), er at det norske kapitalmarkedet i hovedsak fungerer godt. Dette innebærer at de aller fleste forventet lønnsomme selskaper og prosjekter har tilgang til finansiering til en pris som reflekterer deres risiko. Det kan være høy usikkerhet om den forventede lønnsomheten til spesielt nyoppstartede selskaper, noe som vil gi høyere kapitalkostnader sammenliknet med finansiering av virksomheter med lavere risiko.

På oppdrag fra Kapitaltilgangsutvalget (NOU 2018: 5) gjennomførte Menon Economics i 2017-2018 en empirisk analyse av eierskap og ny aksjekapital i norske ikke-finansielle selskaper. I rapporten konkluderes det med at det ikke er grunnlag for å påstå at vesentlige grupper av foretak eller regioner har mindre tilgang på ny egenkapital enn andre. Gjennomgående peker emisjonsvirksomheten i retning av at det norske egenkapitalmarkedet fungerer godt. Utvalget vurderte likevel at egenkapitaltilgangen for mindre bedrifter med et kapitalbehov i størrelsesorden opptil 20 millioner kroner kunne være utfordrende, særlig i den tidlige utviklingsfasen for potensielle vekstbedrifter. Utvalgte viste samtidig til at det er utfordringer med empiriske analyser, da det er vanskelig å finne data om forventede lønnsomme prosjekter som ikke blir finansiert, eller som får feil finansiering på grunn av kapitalmarkedssvikt.

NHO innhenter en del tallmateriale fra sine medlemsbedrifter som publiseres i bl.a. *Nøkkeltall for norsk næringsliv*. Det nyeste tallmaterialet tilgjengelig er fra tredje kvartal 2024. På landsbasis var det kun 9,6 pst. av bedriftene som svarte at manglende tilgang på kreditt og finansiering var en stor utfordring for ekspansjon og nye investeringer. De fleste oppgir at manglende tilgang på kreditt er en liten utfordring (30,1 pst.) eller ingen utfordring (51,1 pst.).

Skattesystemet

Det norske skattesystemet har siden skattereformen i 1992 bygd på grunnleggende prinsipper om brede skattegrunnlag og likebehandling av næringer, virksomhetsformer og investeringer. I tillegg benyttes skatter og avgifter for å korrigere for eksternaliteter eller annen markedssvikt. Et skattesystem som er utformet etter disse prinsippene, vil bidra til å holde kostnadene ved skattlegging nede, og til at ressursene benyttes der de kaster mest av seg. Svakt begrunnede unntak og særordninger som avviker fra de generelle reglene, gjør skattesystemet mindre effektivt. For å opprettholde skatteinntektene må da andre skatter og avgifter økes. De samfunnsøkonomiske kostnadene ved skattlegging øker vanligvis mer enn proporsjonalt med økte skattesatser.

Et effektivt og nøytralt skattesystem vil dermed også komme det brede næringslivet, herunder nyoppstartede selskaper, til gode. Det gjør at skattesatsene kan holdes relativt lave, noe som styrker bedriftenes konkurranseevne. Et skattesystem som legger til rette for at ressursene tilflyter virksomheter som gir høyest avkastning, vil legge til rette for omstilling og etablering av nye, lønnsomme bedrifter.

Kommentarer til forslagene fra representantene

Nedenfor gjengis de 50 forslagene, etterfulgt av mine vurderinger og anbefalinger. Enkelte forslag hører inn under andre statsråders ansvarsområde og er følgelig besvart av disse.

1. Stortinget ber regjeringen legge frem en plan om hvordan norske investorer og eiere skal sikres konkurransekraft og likebehandling med utenlandske investorer og eiere i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Jeg vil begrense mitt svar til å gjelde eierbeskatningen. Jeg viser for øvrig til følgende tiltakspunkt i gründermeldingen:

«Regjeringen vil styrke kunnskapsgrunnlaget om vilkårene for norske gründere og oppstartsbedrifter sammenlignet med andre næringsdrivende i Norge og andre land.»

Norske og utenlandske eiere beskattes forskjellig avhengig av det enkelte lands innretning av skattesystemet når det gjelder formue, eiendom, gevinster og selskapsoverskudd mv. Etersom skattesystemene er utformet forskjellig, er det også krevende å sammenligne det samlede skattetrykket og virkningene av skattesystemet som helhet for norske og utenlandske investorer.

Jeg vil peke på at selskapsskatten, som er den viktigste skattesatsen for investeringer i Norge, er holdt uendret på et moderat nivå under denne regjeringen (22 pst.). Målt ut ifra de formelle skattesatsene har Norge en forholdsvis høy marginalbeskatning av aksjeinntekt. Av 37 OECD-land med tall for 2024 har fem land høyere skattesats for aksjeinntekter enn Norge, både når en ser på marginalskatt på aksjeinntekt for personer og samlet marginalskatt på utbytter medregnet selskapsskatt.¹ Det faktiske (effektive) skattenivået bestemmes også av fradragsregler. Norge skiller seg ut ved å gi et skjermingsfradrag for aksjeinntekt for personer. Gitt rimelige forutsetninger, blant annet om et normalt rentenivå, reduserer skjermingsfradraget den effektive gjennomsnittlige skattesatsen med om lag 12 prosentenheter, se NOU 2022: 20 punkt 8.5.4.

Norge skiller seg også ut ved å være et av få land med formuesskatt, mens vi ikke har skatt på arv. Samlet skatt på kapitalbeholdning er ikke spesielt høy i Norge, jf. figur 2.19 i Prop. 1 LS (2024-2025).

Jeg ser på denne bakgrunn ikke behov for å sette i gang en omfattende utredning for å sammenligne skattenivå for norske og utenlandske eiere, og fraråder å gå videre med dette forslaget.

2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere formuesskatten på næringsbygg, aksjer og driftsmidler, såkalt «arbeidende kapital», og legge frem

¹ Korea, Irland, Canada, Danmark og Storbritannia har høyere skattesatser på utbytte enn Norge.

forslag til en reform av kapitalbeskatningen der målsettingen er å fjerne formuesskatten på «arbeidende kapital» helt.

Formuesskatten er et virkningsfullt fordelingspolitisk supplement til inntektsskatten. Den bidrar til at personer med høy formue, men lav skattbar inntekt, i større grad betaler skatt etter evne. Aksjeformuen er vesentlig mer skjevfordelt enn de andre formuesobjektene, og lettelsene ved de skisserte endringene vil derfor gå til de aller rikeste. Fjerning av formuesskatten på aksjer og driftsmidler anslås å gi de 1 pst. mest formuende personene i landet mer enn 80 pst. av lettelsene.

Uten formuesskatt på aksjer og driftsmidler vil formuesskatten særlig omfatte personer med formue i form av bankinnskudd og bolig. Det bidrar til skattemessig forskjellsbehandling av folk og reduserer formuesskattens omfordelende egenskaper kraftig. Fjerning av formuesskatten på aksjer og driftsmidler vil føre til store tilpasninger. Personer vil kunne flytte formue fra banksparing til aksjer, inkludert å flytte banksparing mv. til et aksjeselskap (AS), for ikke å betale formuesskatt. De som leier ut sekundærboliger, kan tilsvarende slippe formuesskatt på boligene ved å leie dem ut gjennom AS. Dette vil forsterke vridningene i formuesskatten.

Forslaget er i tillegg basert på et forenklet syn om at det finnes to former for kapital – «arbeidende», produktiv kapital vs. «ikke-arbeidende» kapital. Et slikt skille er lite relevant. Nesten alle former for kapital er i siste instans produktiv. Bankinnskudd vil for eksempel kanaliseres til produktiv virksomhet via kapitalmarkedene.

Forslaget vil dessuten ha liten effekt på investeringer og verdiskaping. I skattesystemet er det er først og fremst denne selskapsskattesatsen som har betydning for nivået på investeringene og om det lønner seg å investere i utlandet istedenfor å investere i Norge.

Jeg frarår på denne bakgrunn å legge om formuesskatten slik det her foreslås.

3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere skattesatsen på utbytte, slik at maksimal effektiv skattesats på utbytte inkludert selskapsskatt sidestilles med tilsvarende sats for lønnsinntekt ekskludert arbeidsgiveravgift.

Jeg antar at spørsmålet omhandler maksimal effektiv *marginalskattesats* (høyeste marginalskattesats) på lønn og utbytte. I 2024 er høyeste marginalskattesats på lønn inkl. arbeidsgiveravgift 55,8 pst., mens høyeste marginalskattesats ekskl. arbeidsgiveravgift er 47,4 pst. Marginalskattesatsen på utbytte inkl. selskapsskatt er 51,5 pst.

Ved fastsettelse av nivået på utbytteskatten bør det legges vekt på hensynet til å unngå såkalt inntektsskifting, dvs. at eiere som arbeider i eget selskap (aktive eiere), tar ut reelle arbeidsinntekter som utbytte i stedet for lønn. Når en vurderer insentivene til inntektsskifting, er det den høyeste marginalsatsen på lønn *inkludert* arbeidsgiveravgift som er relevant. Det skyldes at arbeidsgiveravgiften er en kostnad som påløper ved utbetaling av lønn, men ikke

ved utdeling av utbytte. Dersom det er forskjell mellom den høyeste marginalsattesatsen på utbytte inkl. selskapsskatt og lønnsinntekt inkl. arbeidsgiveravgift, vil aktive eiere kunne redusere skatten tilsvarende forskjellen i sattesatsene.

Insentivene og mulighetene for inntektsskifting er størst for dem med høy inntekt. Dette gjør høyeste marginalsattesats på lønn særlig relevant for å begrense inntektsskifting. Med regjeringens forslag til statsbudsjett blir forskjellen mellom høyeste marginalsattesats på lønn inkl. arbeidsgiveravgift og aksjeutbytte inkl. selskapsskatt redusert fra 4,3 prosentenheter i 2024 til 2,4 prosentenheter i 2025.

Også fordelingshensyn taler for at utbytteskatten ikke bør settes vesentlig ned. Beregninger ved hjelp av Statistisk sentralbyrås skattemodell, LOTTE-Skatt, viser at 94 pst. av utbytteskatten (utover skjerming) betales av den tiendelen av nordmenn med høyest bruttoinntekt (inkl. skattefrie ytelser) i 2025.

Hensynet til lik skattemessig behandling av de som befinner seg i økonomisk sett like situasjoner (horisontal likhet), tilsier også at arbeidsgiveravgift bør inkluderes i sammenlikningen av høyeste marginalsats på utbytte og lønn. Selv om arbeidsgiveravgiften betales av arbeidsgiveren formelt sett, vil deler av arbeidsgiveravgiften veltes over på arbeidstakeren i form av lavere lønn. Dette skjer ved at arbeidsgiveren blir mindre villig til å betale for arbeidskraften når det ilegges arbeidsgiveravgift.

Samlet taler dette for at avviket mellom den høyeste marginalsattesatsen på lønnsinntekt inkludert arbeidsgiveravgift og utbytte inkludert selskapsskatt ikke bør være for stor.

Jeg fraråder å gå videre med dette forslaget.

4. Stortinget ber regjeringen skrinlegge forslaget om endringer i reglene om utflyttingsskatt på aksjer osv. for fysiske personer (exit-skatt).

Regjeringen mener at verdistigning på aksjer mv. som opparbeides mens eieren er bosatt i Norge, skal skattlegges her. For å oppnå dette er det viktig at skatten faktisk blir betalt. Gjeldende utflyttingsskatteregler sikrer ikke dette. Reglene åpner for enkle tilpasningsmuligheter, som gjør at eieren kan få tilgang på verdier i selskapet etter utflyttingen, uten at utflyttingsskatten forfaller til betaling. I tillegg medfører dagens regler at Norge i enkelte tilfeller gir fra seg beskatningsretten til verdistigning som er opparbeidet før utflytting.

Det er ikke rettferdig at noen kan dra ut av landet med verdier opparbeidet i Norge uten å betale skatt av dem, mens personer som blir i Norge betaler skatten sin som vanlig. Jeg mener at regjeringens forslag til endrede utflyttingsskatteregler er rettferdig og viktig for tilliten til skattesystemet og for fellesskapet. Forslaget til endringer bidrar til å bedre bevare skattegrunnlaget i Norge. At alle bidrar, gjør det mulig å holde sattesatsene lave for alle som har inntekt, skaper arbeidsplasser og betaler skatt i Norge. Forslaget i Prop. 1 LS

(2024–2025) innebærer også at regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 82 (2022–2023).

Jeg mener at en ikke bør gå videre med dette forslaget.

5. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en ordning med fritak for eller kraftig reduksjon av selskapsskatt de første fem årene for nystartede teknologiselskaper, etter modell fra tilsvarende ordninger i blant annet Irland og Singapore, men med en forutsetning om at alt overskudd reinvesteres i bedriften i samme periode.

Som nevnt innledningsvis, bør skattesystemet i størst mulig grad likebehandle næringer, virksomhetsformer og investeringer. Et forslag som skissert her, vil bryte med dette prinsippet. Videre reiser forslaget en rekke praktiske problemstillinger, herunder hvordan ordningen for eksempel skal avgrenses mot virksomhet i nystartede selskaper innenfor etablerte konsern. Avgrensingsutfordringene kan åpne for uheldige tilpasningsmuligheter. Det kan også være EØS-rettslige begrensninger for en slik ordning.

Jeg fraråder å gå videre med dette forslaget.

6. Stortinget ber regjeringen utrede en ordning som gir mulighet til direkte fradragsføring for kostnader knyttet til driftsmidler innen teknologi og digitalisering generelt og for gründer- og vekstbedrifter spesielt.

Et godt skattesystem innebærer blant annet at næringer i størst mulig grad likebehandles. Unntak fra dette, der bestemte driftsmidler, næringer eller virksomheter særbehandles, for eksempel med egne avskrivningsregler, gjør skattesystemet mindre effektivt.

Selskapsskatten bør utformes slik at den i minst mulig grad påvirker bedriftsøkonomiske beslutninger som for eksempel investeringsomfang, hvilke driftsmidler det investeres i og utskiftingstidspunktet for driftsmidler. Skal man hindre vridninger i investeringene som følge av avskrivningssatsene, bør disse tilsvare det faktiske økonomiske verdifallet.

Økte avskrivningssatser utover de satser som samsvarer med driftsmidlenes faktiske verdifall, kan anses som investeringsstøtte for investeringer i visse driftsmidler. Satser som avviker fra økonomisk verdifall, vil gi vridninger i investeringene, både mellom ulike driftsmidler og mellom ulike næringer. Selv om økte avskrivningssatser kan bedre lønnsomheten etter skatt for de som blir begunstiget, vil for høye avskrivningssatser redusere den samlede avkastningen og konkurransekraften til økonomien.

Videre reiser forslaget flere problemstillinger om hvordan gründer- og vekstbedrifter og driftsmidler innen teknologi og digitalisering, eventuelt skal defineres. I tillegg gir muligheten for økt støtte for gründer- og vekstbedrifter, risiko for tilpasninger og omgøelser.

Forslaget reiser også problemstillinger knyttet til EØS-rettens regler om statsstøtte som i tilfelle må utredes.

Jeg mener at en ikke bør gå videre med dette forslaget.

7. Stortinget ber regjeringen endre forskrift til skatteloven § 5-14-12, slik at også fintech-selskaper omfattes av opsjonsskatteordningen.

I Prop. 1 LS (2024-2025) følger regjeringen opp anmodningsvedtak nr. 800 (2023-2024). For å oppfylle anmodningsvedtaket foreslås at ordningen utvides til å omfatte selskaper som i inntektsåret før tildelingstidspunktet gjennomsnittlig hadde 150 årsverk eller færre (50 årsverk etter gjeldende regler) og en balansesum på 200 mill. kroner eller lavere (80 mill. kroner etter gjeldende regler). Videre skal selskapet ikke være eldre enn 12 år i tildelingsåret (10 år etter gjeldende regler). Øvrige vilkår, som for eksempel at selskapets samlede driftsinntekter i inntektsåret før tildelingstidspunktet var 80 mill. kroner eller mindre, beholdes som i gjeldende regler. Endringene må notifiseres til og godkjennes av EFTAs overvåkningsorgan (ESA) før de kan tre i kraft.

Det er uklart hva forslagsstillerne legger i begrepet «fintech-selskaper». Dette begrepet brukes ikke i gjeldende regler. Virkeområdet for særreglene for beskatning av opsjoner i oppstarts- og vekstselskaper er avgrenset mot selskaper der mer enn 30 pst. av selskapets lønnskostnader er knyttet til bl.a. aktiviteter omfattende av næringshovedområde K «Finansierings- og forsikringsvirksomhet» i Statistisk sentralbyrås standard for næringsklassifisering. Denne avgrensingen har sammenheng med EØS-rettslige begrensninger i adgangen til å gi statsstøtte til finansiell sektor. Den svenske ordningen er for øvrig også avgrenset mot selskaper som utøver finansielle aktiviteter.

Jeg mener at en ikke bør gå videre med dette forslaget.

8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til forbedringer i ordningen med skattefradrag for investeringer i oppstartsselskaper, skatteinsentivordningen, ved blant annet å utvide maksimalt inntektsfradrag per person, utvide beløpsgrensen for hva oppstartsselskaper årlig kan motta, og senke minimumsbeløp for enkeltinvesteringer.

Den særskilte skatteinsentivordningen for langsiktige investeringer i oppstartsselskaper (oppstartsfradraget) ble innført i 2017. Personlige skattytere kan i 2024 få fradrag i alminnelig inntekt med inntil 1 million kroner årlig for aksjeinnskudd i oppstartsselskaper. Aksjeinnskuddet må utgjøre minst 30 000 kroner for å gi rett til fradrag. Et oppstartsselskap kan årlig motta maksimalt 5 millioner kroner i innskudd som gir rett til fradrag. For en person vil fradraget redusere skatt i alminnelig inntekt med 22 prosent av investeringen. Maksimalt inntektsfradrag for en person er 1 million kroner per år og vil kunne redusere den totale skattebelastningen med inntil 220 000 kroner. Aksjene må beholdes i minst tre kalenderår.

Som et midlertidig tiltak for inntektsårene 2020 og 2021 ble ordningen utvidet til å gjelde selskapets ansatte og deres nærstående, se Prop. 126 L (2019–2020) Endringer i skatteloven (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet).

Ordningen er utformet innenfor rammene av det alminnelige gruppeunntaket i EØS-avtalens regelverk om statsstøtte. Gruppeunntaksforordningen legger begrensninger på hvilke selskaper og investorer som kan komme inn under ordningen. Den gir likvel adgang til å utvide maksimalt inntektsfradrag per person og utvide beløpsgrensen for hva oppstartsselskaper årlig kan motta innenfor gruppeunntaksforordningen. Det er imidlertid ikke hensiktsmessig, da mange investorer ikke utnytter gjeldende beløpsgrenser fullt ut.

Oppstartsfradraget er begrunnet i at oppstartsbedrifter kan ha vanskeligere for å skaffe kapital enn mer etablerte bedrifter, blant annet som følge av asymmetrisk informasjon mellom små oppstartsselskaper og mulige investorer.

Investeringer i slike bedrifter har ofte høy risiko, og kapitalinnhenting krever at investorene har god kjennskap til bedriften og investeringsprosjektet. Eventuell mangel på slik informasjon kan ikke avhjelpest med utvidede beløpsgrenser i ordningen. Sterkere incentiver til å investere i oppstartsbedrifter gjennom skattefradrag kan derimot føre til økte investeringer i prosjekter som ikke ville være lønnsomme når man tar hensyn til risikoen. Risiko ved investeringer er en faktor investorene må ta hensyn til, og som blir kompensert ved at forventet avkastning er høyere. En eventuell økning i fradraget vil forsterke en slik vridning.

Da ordningen for foreslått for Stortinget i 2017, se Prop. 130 LS (2016-2017), ble minimumsbeløpet for aksjeinnskudd begrunnet på følgende måte: «For at ordninga ikkje skal verte for omfattande og komplisert, foreslår departementet at det samstundes vert sett eit minstebeløp for aksjeinnskott på 30 000 kroner. Dette svarar til minstekravet til aksjekapital i eit nyskipa aksjeselskap.» Denne begrunnelsen står fortsatt ved lag.

Jeg fraråder å gå videre med dette forslaget.

9. Stortinget ber regjeringen utvide ordningen med aksjesparekonto til også å inkludere unoterte aksjer.

Ordningen med aksjesparekonto (ASK) ble innført i 2017. Gjennom ASK kan personlige aksjonærer benytte innskudd på kontoen til å investere i børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis, samt andeler i aksjefond. Gevinster og utbytte fra verdipapirer på kontoen skattlegges ikke når de innvinnes, men først når midlene tas ut av kontoen.

Jeg mener ordningen med aksjesparekonto ikke bør utvides til å omfatte også unoterte aksjer. En grunn er at det vil øke kompleksiteten for tilbydere av ASK. Av hensyn til å unngå innlåsning for kontohaver og å sikre effektiv konkurranse mellom tilbydere, ble det i 2019 åpnet for å overføre verdipapirer mellom kontoer uten beskatning. Ved slik overføring er det

nødvendig å verdsette verdipapirene, slik at kontohavers innskudd og ubenyttede skjerming fra tidligere år kan fordeles riktig mellom avgivende og mottakende konto. Da spørsmålet om å åpne for overføring mellom kontoer var på høring, anførte Verdipapirenes forening og Finans Norge at dette øker kompleksiteten for tilbyderne. I forarbeidene ble det likevel lagt til grunn at det normalt ikke vil være uforholdsmessig krevende å fastsette verdiene på kontoen, fordi kontoen består av børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis, andeler i aksjefond og kontanter. Dette stiller seg annerledes dersom ordningen omfatter unoterte aksjer.

En annen grunn til at ASK ikke bør utvides til å omfatte unoterte aksjer, er at det kan åpne for uønskede tilpasninger ved at aktive eiere tar ut reelle arbeidsinntekter som utbytte og legger dem i aksjesparekontoen med skatteutsettende virkning. I NOU 2018: 5 Kapital i omstillingens tid mente utvalget at det burde vurderes å utvide ordningen til også å omfatte unoterte aksjer. På dette tidspunktet omfattet ordningen bare utsatt beskatning av gevinster, ikke utbytte. Utvalget pekte på uheldige sider ved å la ordningen omfatte utbytte fra unoterte aksjer:

«Dersom det skulle åpnes for utbytte fra unoterte aksjer i aksjesparekontoen, vil aktive eiere kunne ta ut reelle arbeidsinntekter som utbytte og legge dem i aksjesparekontoen med skatteutsettende virkning. Noe av hensikten med aksjesparekontoen er også å likestille aksjesparing ved direkte eie og aksjesparing gjennom et investeringsselskap. Ved indirekte eie gjennom et investeringsselskap vil aktive eiere som arbeider i et underliggende selskap få omklassifisert utbytte til arbeidsinntekt, dersom utbyttet reelt sett er å regne som avkastning av eierens arbeidsinnsats. Det er problematisk å lage ordninger som bygger opp store latente skatteforpliktelse i skattesystemet. Endringer i skattesystemet eller utflytting kan på et senere tidspunkt gjøre inntektene helt eller delvis skattefrie. Det er også uheldig i seg selv dersom dette fører til inntektsomdannelse i stort omfang, selv om det ikke gir en like stor effekt på skatteinntektene over tid.»

Avslutningsvis i denne drøftelsen uttalte utvalget: «Likebehandling med investeringsselskaper og hensynet til tilpasninger tilsier derfor at en ikke åpner for utbytter fra unoterte selskaper i ordningen».

På dette grunnlaget fraråder jeg at forslaget vedtas.

10. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om et nasjonalt «deep-tech»-finansieringsprogram etter modell av EUs EIC Accelerator.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Norge deltar i EUs EIC accelerator. EIC Akselerator (European Innovation Council Accelerator) er en finansieringsordning i EU der små og mellomstore bedrifter kan søke om tilskudd på inntil 2,5 millioner euro og egenkapital på inntil 15 millioner euro. Finansieringen går til innovasjoner med stort potensial for internasjonal vekst og betydelig positiv effekt på miljø og samfunn.

Innovasjon Norge er nasjonalt kontaktpunkt for EIC Accelerator og bidrar med rådgiving i utviklingen av søknadene til EIC, pitching og trening i å svare på krevende spørsmål fra en jury i Brussel.

Det norske virkemiddelapparatet har allerede et godt tilbud, og Innovasjon Norge jobber kontinuerlig med å få mest mulig ut av tilbudet og for å se hvordan det kan tilpasses på en best mulig måte.»

11. Stortinget ber regjeringen styrke SIVAs inkubatorprogram.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Dersom Stortinget ønsker å styrke ulike ordninger bør dette gjøres i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet.»

12. Stortinget ber regjeringen styrke miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Dersom Stortinget ønsker å styrke ulike ordninger bør dette gjøres i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet.»

13. Stortinget ber regjeringen styrke Investinors mulighet til å investere i venture fond-i-fond i tråd med anbefalingene fra Kapitaltilgangsutvalget (NOU 2018:5) og gjennomgå investeringsmandatene til Nysnø og Investinor med sikte på å innrette disse slik at de i enda større grad rettes inn mot oppstartsselskaper med stort vekstpotensial.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Nærings- og fiskeridepartementet gjør løpende vurderinger av virksomheten til Investinor og Nysnø. Begge selskapene kan investere i fond i dag. Det følger også av selskapenes mandater at investeringene skal rettes mot tidligfaseselskaper med stort vekstpotensial. I gründermeldingen blir selskapene sett i sammenheng med øvrige deler av den offentlige virkemiddelbruken, også utviklingen av markedet for tidligfasekapital.»

14. Stortinget ber regjeringen på egnet måte sikre at norske gründere og mindre bedrifter får økt tilgang på internasjonal kapital for å skalere sine løsninger, og bistå norske småbedrifter og gründere i mobilisering og søknadsprosesser inn mot EUs investeringsprogrammer rettet mot entreprenørskap og nye næringer.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Norge har en bred deltakelse i EUs programsamarbeid, herunder Horisont Europa og InvestEU. Innovasjon Norge og Forskningsrådet har et særskilt oppdrag i å veilede norske selskaper når det gjelder EU-ordninger. Innovasjon Norge jobber også med å aktivisere EU-ordninger, blant annet gjennom lån og garantiordninger. Det inngår i Investinors fonds- og

matchingmandat at de kan samarbeide med EU og andre internasjonale investorer om investeringer i Norge. Virkemiddelaktørene samarbeider også om å forberede norske bedrifter sånn at de kan få gjennomslag i tildelingsprosessene i EU. Resultatene fra blant annet Horisont Europa er så langt lovende, og dette er noe Nærings- og fiskeridepartementet vil følge med i de kommende gjennomgangene av programdeltagelsen.»

15. Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens finansieringsordninger for bedrifter i oppstarts- og vekstfasen med formål om å utrede om disse stiller for høye krav til personlig kausjon og egenkapital.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Det stilles ikke lenger krav til personlig kausjon i Innovasjon Norges finansieringsordninger. Statsstøttereguleringen legger begrensninger på hvor stor andel av et prosjekt det offentlige finansierer. Både for å imøtekomme kravet i statsstøttereguleringen og for å sikre privat verifisering av prosjektene, er krav til egenkapital ofte både nødvendig og ønskelig.»

16. Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette et statlig innovasjonsfond rettet mot sosialt entreprenørskap etter modell av det danske Den Sociale Investeringsfond (DSI).

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Sosiale entreprenører kan spille en viktig rolle for å løse store og små samfunnsutfordringer. Kombinasjonen av private initiativ og evnen til å tenke nytt og entreprenørielt har potensial til å forbedre mange liv. I Norge har vi flere private aktører som har gått foran og vist veien for sosiale entreprenører. I tillegg har ulike departementer, kommuner og andre offentlige aktører invitert sosiale entreprenører inn for å løse utfordringer på deres områder. Dette har vært en god modell som sikrer en kobling mellom finansiering og de offentlige aktørene som har ansvar for utfordringene som skal løses. I tillegg har sosiale entreprenører tilgang til de samme offentlige ordningene som andre selskaper.»

17. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med oppfølging av Stortingets vedtak nr. 801 (2023–2024) innføre hurtigspor for å behandle visumsøknader og/eller søknader om oppholds- og arbeidstillatelse for høykompetent arbeidskraft etter modell av for eksempel Canadas Express Entry-system, Australias Global Talent-program, EUs Blue Card og Storbritannias Skilled Worker visa.

Forslaget er forelagt arbeids- og inkluderingsministeren, som har gitt følgende svar:

«Reguleringen av arbeidsinnvandring fra land utenfor EØS (såkalte tredjeland) må balansere behovet for fleksibel tilgang til nødvendig fagkompetanse og hensynet til en kontrollert og bærekraftig innvandring. Arbeidsinnvandrere fra tredjeland skal ikke fortrenge norsk eller EØS-arbeidskraft og skal kunne forsørge seg selv.»

Regjeringen mener utlendingsreguleringen legger til rette for at arbeidsgivere kan rekruttere nødvendig fagkompetanse fra tredjeland. Det gjelder blant annet en kvote for faglærte

arbeidstakere som innebærer at oppholdstillatelse kan gis etter en forenklet saksbehandlingsprosedyre hvor det ikke stilles krav til en individuell arbeidsmarkedsvurdering av om stillingen kan besettes av innenlandsk eller EØS-arbeidskraft. Søknader om oppholdstillatelse som faglært (faglærtillatelse) er høyt prioritert og skal behandles så raskt som mulig og med et mål om behandling innen 30 dager. Norge har med andre ord allerede et hurtigspor for høykompetent arbeidskraft gjennom kvoteordningen.

Ut fra informasjonen som er tilgjengelig på nett, ser det ikke ut til at hurtigsporene i Canada, Australia, Storbritannia og EU-landene skiller seg vesentlig fra reglene i Norge. Tvert imot virker det som om vilkårene for arbeidsinnvandrere er strengere i flere av de andre landene. I både Canada, Australia og Storbritannia må søkeren dokumentere at de har tilstrekkelige språkkunnskaper. Vilårene for EUs Blue Card likner i stor grad på vilårene for faglærtillatelse, men EU-statene kan oppstille enkelte nasjonale krav som kan gjøre vilårene mer omfattende enn i Norge. For eksempel kan statene selv bestemme om det skal foretas individuelle arbeidsmarkedsvurderinger for å sikre at den aktuelle stillingen ikke kan besettes av en innenlandsk arbeidskraft eller av arbeidstakere fra EØS.

UDI opplyser at det for tiden kan ta opptil to måneder å få behandlet søknaden om faglærtillatelse. Ut fra tilgjengelig informasjon på nett er saksbehandlingstiden to måneder for UKs skilled worker visa, tre måneder for EUs Blue Card og fem måneder for Canadas Express Entry-system. Halvparten av søknadene til Australias Global Talent-program behandles innen 9 måneder, mens 90 prosent av søknadene er behandlet innen 10 måneder.

Regjeringen kan ikke se at de nevnte hurtigsporene har enklere vilkår eller fører til raskere innvilgelse av visum eller oppholdstillatelse enn det som gjelder for faglærtillatelse i Norge. Regjeringen vil følge opp Stortingets vedtak nr. 801 (2023-2024), men ser ikke behov for å utrede innføring av hurtigspor etter modell fra Canada, Australia, Storbritannia og EU.»

18. Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med relevante kommuner og næringsliv, etablere et «prøvebosettingsprogram» rettet mot gründer- og vekstselskaper etter modell av Finlands «The 90 Day Finn Program».

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Når gründer- og vekstselskaper rekrutterer kompetanse internasjonalt, vil den viktigste integreringen som regel skje på arbeidsplassen. Vi er ikke kjent med at det er et stort behov for offentlige virkemidler for å hjelpe bedriftene med å integrere høyt kvalifisert arbeidskraft.»

19. Stortinget ber regjeringen øke antall studieplasser innen IKT- og teknologifag med minimum 1 000 fra og med høsten 2025.

Forslaget er forelagt forsknings- og høyere utdanningsministeren, som har gitt følgende svar:

«I 2025 har regjeringen foreslått en rammebevilgning til universiteter og høyskoler på 46,4 milliarder kroner, fordelt med 44,1 milliarder kroner til statlige universiteter og høyskoler og 2,3 milliarder kroner til private høyskoler. Institusjonene er rammefinansierte, og de har selv ansvar for å dimensjonere utdanningstilbudene sine slik at tilbudene best mulig samsvarer med kompetansebehovet i samfunnet. I utsynsmeldingen pekes det på kompetanse som er nødvendig for et høyproduktivt og konkurransedyktig næringsliv, kompetanse som er nødvendig for å gjennomføre det grønne skiftet og kompetanse som er nødvendig for å ha gode velferdstjenester i hele landet. Et stort omfang av øremerkede plasser med svært spesifikke angivelser for benyttelse kan gjøre det vanskelig for institusjonene å innrette studietilbudet i tråd med skiftende behov i samfunnet.

Om det er mulig for utdanningsinstitusjonene å raskt opprette et betydelig antall nye studieplasser innenfor ulike utdanninger, avhenger også av forhold som tilgang på kvalifiserte søkere, lærekrefter, lokaler og infrastruktur.

I løpet av denne regjeringsperioden har vi tildelt midler til nye 100 studieplasser innenfor IKT. I budsjettforslaget for 2025 foreslår regjeringen midler til ytterligere 100 studieplasser.

Ved tildeling av midler til nye studieplasser legger Kunnskapsdepartementet til grunn varig økt opptakskapasitet, dvs. vedvarende årlige opptak av nye kull. Så lenge det økte opptaket videreføres, vil studentantallet og bevilgningsbehovet øke helt frem til de første studentene blir uteksaminert. Opptrappingseffekten avhenger derfor av varigheten på studiet. Det legges til grunn at det økte opptaket skjer i høstsemesteret, og tildelingen gjøres derfor med halvårseffekt det første året.

Utdanning i IKT tilbys som treårig bachelorutdanning, toårig masterutdanning eller femårig integrert masterutdanning. Å tildele midler til 1 000 nye treårige studieplasser innenfor IKT fra og med høsten 2025 har en budsjetteffekt på 71,3 millioner kroner i 2025. Fullt opptrappet i 2030 vil utgiftene over statsbudsjettet, inkludert resultatbasert uttelling og utgifter til utdanningsstøtte gjennom Lånekassen, være 687,5 millioner kroner. Tilsvarende vil tildeling av 1 000 nye toårige studieplasser innenfor IKT ha en budsjetteffekt på 71,3 millioner kroner i 2025 og 458,3 millioner kroner fullt opptrappet i 2029. En tildeling av 1 000 femårige studieplasser vil ha en budsjetteffekt på 71,3 millioner kroner i 2025 og 1,15 milliarder kroner fullt opptrappet i 2032.»

20. Stortinget ber regjeringen utrede en modell for midlertidig lavere inntektsskatt for utenlandske arbeidstakere med nødvendig spisskompetanse, for eksempel etter modell fra Nederland, der kvalifiserte «expats» får 30 pst. (27 pst. fra 2027) av sin lønn skattefritt, eller den svenske «expertsatt»-ordningen, der 25 pst. av lønn holdes utenfor skatteberegningen.

Norge har i dag en særskilt ordning for skattlegging av utenlandske arbeidstakere, den såkalte kildeskatteordningen. Ordningen gjør at skattytere med begrenset opphold kan

skattlegges med en fast bruttosats på 25 pst. Det er imidlertid flere kriterier knyttet til denne ordningen, blant annet at den kun gjelder for lønn under 670 000 kroner i 2024.

Hovedbegrunnelsen for ordningen var å gjøre det enklere for denne skattytergruppen å betale riktig skatt, da det å følge ordinære regler for denne gruppen kunne gi opphav til mange feil. Inntektsgrensen ble særlig begrunnet med at høye inntekter ikke skulle bli skattlagt spesielt gunstig og på den måten hindre at noen gruppe ville komme særlig godt ut.

Jeg kan ikke se at det er behov for å innføre særskilt gunstige skatteregler for utenlandske arbeidstakere med spisskompetanse. Det er ikke rimelig at utenlandske arbeidstakere med høye lønninger skal skattlegges betydelig lavere enn norske arbeidstakere i tilsvarende stillinger. Skattefordeler til særskilte grupper vil også bryte med de gode prinsippene for det norske skattesystemet, som bygger på at brede og solide skattegrunnlag gjør det mulig å holde skattesatsene relativt lave. Brede skattegrunnlag, med få unntak og særordninger, er også en forutsetning for å behandle skattytere likest mulig, og for at det progressive skattesystemet skal bidra til den tilsiktede omfordelingen.

21. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide fradragsretten for kostnader ved utdanning til også å gjelde for generell videreutdanning og spesialisering, og oppheve regelen om at kompetansepåfyll betalt av arbeidsgiver er å anse som skattepliktig inntekt dersom arbeidsforholdet har vart mindre enn ett år.

Jeg mener at mer og bedre kompetanse i norske bedrifter er et gode for både arbeidstaker og arbeidsgiver. Det ønsker en å stimulere til gjennom skattesystemet. I Hurdalsplattformen er det et overordnet mål for regjeringen å satse på arbeidsfolks kompetanse gjennom hele yrkeslivet.

Skattelovens utgangspunkt er at alle økonomiske fordeler vunnet ved arbeid, er skattepliktig for arbeidstakeren. Å få dekket ulike kostnader av arbeidsgiver, er som utgangspunkt en slik skattepliktig fordel. Men for å stimulere til kompetanseheving i norske bedrifter er det innført omfattende unntak fra skatteplikt for kostnader knyttet til utdanning. Da skattefritaket ble innført i 1999, vurderte en det slik at arbeidsgiverfinansiert utdanning i stor grad burde være skattefri, se Ot.prp. nr. 1 (1998-1999) kap. 13. Samtidig har det vært behov for å begrense fritaket noe. Det er gjort for å ivareta utgangspunktet om skatteplikt, og å redusere insentivene til å avlønne gjennom skattefrie naturalytelser.

I Finansdepartementets forskrift til skatteloven oppstilles det forholdsvis beskjedne vilkår for å få skattefritak for kostnader knyttet til utdanning. Vilkårene skal motvirke omgåelser, slik at ordningen ikke utnyttes i strid med formålet. For eksempel er vilkårene med på å demme opp for muligheten til skattefritt å finansiere barnas utdanning gjennom familiebedrifter. Videre må grensene for skattefrihet gis gjennom generelle regler som er like for alle, og kan ikke alene overlates til arbeidsgivers skjønn og betalingsvilje.

Det er likevel ikke slik at arbeidstakere som har vært ansatt i under ett år, blir skattlagt for utgifter til kompetanseheving på lik linje med lønnsinntekt. For utdanning med varighet under

to måneder kan arbeidsgiver skattefritt dekke en rekke utgifter for alle arbeidstakere. Det samme gjelder intern utdanning over to måneder. For ekstern utdanning med varighet over to måneder stilles det krav til at arbeidstakeren har jobbet i bedriften i minst ett år.

Ettårskravet for ekstern utdanning bidrar til at ordningen ikke utnyttes, f.eks. ved at en arbeidsgiver rekrutterer arbeidstakere i eller før studietiden, finansierer studier og avtaler bindingstid for en lengre arbeidsperiode etterpå.

Skattefritaket for ekstern utdanning under 20 måneders varighet er ment å treffe ansatte som har behov for å styrke sin kunnskap etter at de har fått noe arbeidserfaring. Bakgrunnen for reglene var blant annet at skattesystemet skal være med på å stimulere til og legge til rette for etter- og videreutdanning for partene i arbeidslivet, se Ot.prp. nr. 1 (1998-1999) punkt 13.3.1. For nødvendig opplæring av nyansatte i arbeidsrutiner, systemer mv. som er spesielt for arbeidsplassen, vil det ofte være interne kurs som er skattefrie uansett lengde.

Å utvide fradragretten ved å fjerne ettårskravet, vil være en utvidelse av ordningen i strid med det opprinnelige formålet. Det kan samtidig gi sterke insentiver til å avlønne gjennom en skattefri naturalytelse. Regjeringen mener gjeldende fradragsordning gir en fornuftig avgrensning og at det derfor ikke grunnlag for en utvidelse.

22. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om ytterligere forbedringer i opsjonsskatteordningen ut over det som følger av Stortingets vedtak nr. 800 (2023–2024).

I Prop. 1 LS (2024-2025) følger regjeringen opp anmodningsvedtak nr. 800 (2023-2024). For å oppfylle anmodningsvedtaket foreslås det at ordningen utvides til å omfatte selskaper som i inntektsåret før tildelingstidspunktet gjennomsnittlig hadde 150 årsverk eller færre og en balansesum på 200 mill. kroner eller lavere. Videre skal selskapet ikke være eldre enn 12 år i tildelingsåret. Øvrige vilkår, som for eksempel at selskapets samlede driftsinntekter i inntektsåret før tildelingstidspunktet var 80 mill. kroner eller mindre, beholdes som i gjeldende regler. Endringene må notifiseres til, og godkjennes av, EFTAs overvåkningsorgan (ESA) før de kan tre i kraft.

Det anslås at den utvidede ordningen vil omfatte om lag 58 pst. av selskapene i den aktuelle gruppen. Dette må derfor anses som en vid særordning. Jeg mener at de utvidelsene som allerede er foreslått, må tre i kraft og virke en stund, før det vurderes ytterligere justeringer. Jeg mener derfor at en ikke bør gå videre med en ytterligere utvidelse nå.

23. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ny og forbedret ordning med skattefri fordel for ansattes medeierskap i egen bedrift.

Før 2022 kunne ansatte på nærmere vilkår gis en skattefri fordel i form av underkurs ved ansattes erverv av aksjer mv. i arbeidsgiverselskapet. Skattefritaket gjaldt bare hvis tilbudet

om aksjekjøp omfattet alle ansatte i selskapet. Den skattefrie fordelten var begrenset til 25 pst. av aksjenes markedsverdi, men maksimalt 7 500 kroner per ansatt per inntektsår.

Denne ordningen ble avviklet med virkning fra og med inntektsåret 2022, i tråd med regjeringens forslag i Prop. 1 LS Tillegg 1 (2021-2022).

Selv om slike ordninger kan stimulere til at flere ansatte blir medeiere i arbeidsgiverselskapet, mener jeg fortsatt det er uheldig at avlønning i form av aksjer mv. skattefavorsiseres fremfor ordinær kontantlønn. All avlønning bør skattlegges likt. Særlige hensyn kan likevel gjøre seg gjeldende blant oppstarts- og vekstselskaper. Oppstarts- og vekstselskaper som opplever mangefull kapitaltilgang og likviditet, kan ha problemer med å tilby konkurransedyktig lønn til ansatte enn mer etablerte selskaper. Blant annet for å avhjelpe dette, har regjeringen prioritert en mer omfattende ordning med skattefavorsisering av opsjoner i oppstarts- og vekstselskaper. Denne ordningen er etter min mening mer målrettet enn en ordning med skattefri fordel for ansattes medeierskap i egen bedrift, og den er i tråd med regjeringens mål om at flere ansatte skal kunne ta del i verdiskapingen i oppstarts- og vekstselskap.

Opsjonsskatteordningen er foreslått utvidet i statsbudsjettet for 2025. Dette ble gjort for å følge opp Stortingets anmodningsvedtak. Som nevnt i min merknad til forslaget i punkt 22, mener jeg at den utvidede ordningen må få tid til å virke før det vurderes ytterligere endringer. Jeg mener derfor at det ikke bør fremmes forslag om ytterligere endringer i skattereglene for ansattes medeierskap nå.

24. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle ordningen med studieavgift for utenlandske studenter fra og med høsten 2025.

Forslaget er forelagt forsknings- og høyere utdanningsministeren, som har gitt følgende svar: «Stortinget vedtok å endre universitets- og høyskoleloven, jf. Prop. 68 L (2022–2023) og Innst. 378 L (2022–2023). Det innebærer at statlige universiteter og høyskoler skal kreve egenbetaling (studieavgift) fra studenter fra land utenfor EØS og Sveits, med visse unntak. For private universiteter og høyskoler som mottar statstilskudd, innebærer det at statlige tilskudd ikke skal kunne brukes til å dekke driftskostnader til utdanning for samme persongruppe.

Regjeringen mener at dette var et riktig grep. Frem til 2023 var Norge et av få land som tilbød gratis utdanning for alle internasjonale studenter. Samtidig må norske studenter i de fleste tilfeller betale studieavgift for å studere i land utenfor EØS. Det er et internasjonalt marked for høyere utdanning med høy betalingsvillighet for utdanning av høy kvalitet. Norske universitet og høyskoler har over lang tid arbeidet målrettet med høy internasjonal kvalitet i utdanningene. Regjeringen mener derfor at institusjonene kan rekruttere internasjonale studenter basert på kvaliteten i tilbudene, og ikke med grunnlag i at tilbudene er gratis. Å kreve studieavgifter på linje med det som er normalen internasjonalt, fører også til at institusjonene må fortsette arbeidet med kvalitetsutviklingen for å være attraktive for

internasjonale studenter. Som ventet, har innføringen av studieavgift ført til færre studenter fra land utenfor EØS. Dette frigjør kapasitet til å ta opp flere norske studenter og andre EØS-borgere. For øvrig mener regjeringen det vil være uheldig å avvikle denne nye ordningen allerede etter kort tid. Norske universiteter og høyskoler bør få noe tid til å høste erfaringer med å konkurrere med andre land om å tiltrekke seg internasjonale studenter.

En eventuell reversering av lovendringen vil ikke i seg selv føre til endringer over statsbudsjettet. Dersom universiteter og høyskoler ikke lenger skal ta studieavgift fra tredjelandsstudenter, vil det påvirke deres muligheter til å øke sine samlede inntekter. I budsjettene for 2023 og 2024 og budsjettforslaget for 2025 er det til sammen trukket ut 322,6 millioner kroner fra rammebevilgningene til universiteter og høyskoler over kap. 260, postene 50 (statlige) og post 70 (private) knyttet til innføringen av studieavgift.»

25. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve det generelle forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft fra bemanningselskaper.

Forslaget er forelagt arbeids- og inkluderingsministeren, som har gitt følgende svar: «Det gjelder ikke noe generelt forbud mot innleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak. Fra 1. januar 2023 ble det innført et forskriftsfestet forbud mot innleie til bygningsarbeid på byggeplasser i Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud og Vestfold. Videre ble det strammet inn på adgangen til å leie inn fra bemanningsforetak, ved at adgangen til innleie når arbeidet er av «midlertidig karakter» ble opphevet. Det er likevel fastsatt enkelte unntak for helsepersonell og konsulenter/rådgivere. Det er fortsatt mulig å leie inn arbeidskraft fra bemanningsforetak i blant annet vikartilfeller og etter avtale med tillitsvalgte i tariffbundne bedrifter.»

26. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke rammene for FORNY-programmet under Forskningsrådet og styrke økosystemet for innovasjon gjennom å sikre finansiering og forutsigbarhet for inkubatorer, TTO-er, klynger og tidligfase - investeringsmiljøer.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar: «Dersom Stortinget ønsker å styrke ulike ordninger bør dette gjøres i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet.»

27. Stortinget ber regjeringen etablere en mini-katapultordning for å legge til rette for utvikling av prototyper og pilotproduksjoner rettet mot oppstarts- og vekstselskaper.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar: «Oppstartsmiljøer har forskjellige behov. Selv om noen kan ha behov for en mini-katapult, vil det trolig være en bedre idé å gi miljøene friheten til å velge de løsningene som passer best for dem gjennom eksisterende programmer. Noen inkubatorer og andre næringsmiljøer har for eksempel allerede etablert større eller mindre testfasiliteter for å legge til rette for blant andre oppstarts- og vekstselskaper. Det er disse miljøene som har best kjennskap til hvilke

behov bedriftene har. Staten støtter flere av miljøene gjennom blant annet inkubatorprogrammet.»

28. Stortinget ber regjeringen på egnet måte styrke innovasjonskompetanse, meritteringsordninger og synliggjøring/tilrettelegging for gründerskap som karrierevei for forskere og ph.d.-kandidater i akademia.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Omleggingen av støtten til kommersialisering av forskning ved universiteter og høyskoler gir universitetene større frihet og ansvar når det gjelder innovasjonsaktiviteter. I tillegg kan både master- og ph.d.-kandidater få støtte til gründerprosjekter gjennom StudENT-ordningen i Innovasjon Norge.»

29. Stortinget ber regjeringen utrede og eventuelt foreslå forbedringer i SkatteFunn-ordningen spesielt rettet mot gründer- og oppstartsbedrifter.

Hovedmålet med Skattefunn er å stimulere næringslivets egen FoU-innsats utover det som er bedriftsøkonomisk lønnsomt. FoU-investeringer kan ha positive eksterne effekter ved at andre enn bedriften som tar investeringsbeslutningen, kan ha nytte av resultatene.

Utgangspunktet bør være at FoU-investeringer innenfor Skattefunn-ordningen behandles likt, uavhengig av hva som kjennetegner bedriftene.

Jeg kan ikke se at det er behov for å utrede eller foreslå endringer i Skattefunn-ordningen rettet særskilt mot gründer- og oppstartsbedrifter. Skattefunn er en generell, rettighetsbasert ordning som i liten grad egner seg for å støtte en bestemt type selskap. Dersom en ønsker å støtte foretak i oppstartsfasen, er det trolig bedre å gjøre dette gjennom mer direkte, målrettede ordninger.

Representantene har ikke konkrete forslag til endringer i Skattefunn-ordningen rettet mot gründer- og oppstartsbedrifter. Endringer som for eksempel innføring av en egen sats, eller økt fradragssgrunnlag for bedrifter som er nye brukere av ordningen, vil føre til nye avgrensninger som vil gjøre ordningen mer komplisert og byråkratisk. Muligheten for økt støtte dersom en kommer innenfor de nye avgrensningene, gir risiko for tilpasninger og omgørelser. For eksempel kan de samme personene bak et selskap opprette nye selskaper for å komme inn under ordningen som «nye brukere». En endring som innebærer at nye brukere får et høyere fradrag, vil kunne gi et økt behov for kontroll med ordningen, noe som vil være ressurskrevende.

På grunn av at Skattefunn innebærer statsstøtte, er ordningen meldt inn til ESA etter gruppeuntaket for støtte til FoU-prosjekter. Statsstøtteregelveket setter grenser for hvor mye støtte som kan gis, avhengig av type FoU og størrelse på foretaket. Innenfor Skattefunn-ordningen er maksimal *støtteintensitet* for FoU-prosjekter 25 pst. Ved utregningen av støtteintensiteten skal det tas hensyn til at støtten gjennom Skattefunn ikke er skattepliktig. Det innebærer at maksimal *fradragssats* i Skattefunn-ordningen, vil være 19,5 pst. Om en skal øke fradragssatsen for oppstartsbedrifter utover denne grensen, vil dette

føre til at støttemottakere får støtte utover tillatt støtteintensitet etter EØS-reglene. Dette innebærer at flere støttemottakere vil få avkortet støtten ned til tillatt støtteintensitet basert på individuelle beregninger av tillatt støtte for hvert enkelt prosjekt. Dette vil øke de administrative kostnadene ved ordningen.

30. Stortinget ber regjeringen realisere et økt hjemmemarked for oppstartsbedrifter gjennom enklere og forbedrede innovative offentlige innkjøpsordninger.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Nærings- og fiskeridepartementet jobber med et nytt anskaffelsesregelverk og tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med et forslag.»

31. Stortinget ber regjeringen innføre kriterier i offentlige anskaffelser som gjør det enklere å velge løsninger fra sosiale entreprenører.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Mange steder er det et godt samarbeid mellom kommuner og sosiale entreprenører, der bl.a. kommuner kjøper tjenester som er viktige for samfunnet og den enkelte. Selv om sosiale entreprenører kan bidra på mange områder, er det uklart hvilke kriterier man skulle innført og hvilke eventuelle negative konsekvenser det kunne fått for anskaffelsesprosessen.»

32. Stortinget ber regjeringen på egnet måte iverksette kompetansehevingsprogrammer for å styrke bestillerkompetansen i offentlig sektor når det gjelder anskaffelser knyttet til digitaliseringer og nye innovative løsninger.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«DFØ er regjeringens fagorgan for offentlige anskaffelser. DFØ utvikler veiledning og kompetansehevingstiltak rettet mot offentlige oppdragsgivere også innenfor innovative offentlige anskaffelser og bidrar til å styrke bestillerkompetansen i offentlig sektor. DFØ ved Markedsplassen for skytjenester (MPS) tilrettelegger for at offentlig sektor skal være ledende i digitalisering og bruk av innovative løsninger gjennom anskaffelse og bruk av skytjenester.»

33. Stortinget ber regjeringen gjeninnføre StartOff-ordningen.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Det kan være av stor verdi å koble oppstartsbedrifter og offentlige innkjøpere. Regjeringen jobber med å finne gode løsninger og vil komme tilbake til Stortinget med hvordan det vil følges opp.»

34. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke kompensasjonsgraden i sykepengeordningen for selvstendig næringsdrivende.

Forslaget er forelagt arbeids- og inkluderingsministeren, som har gitt følgende svar:

«Selvstendig næringsdrivende har mange av de samme rettighetene i folketrygdloven som arbeidstakere, men med enkelte forskjeller som det er gode grunner for.

Rettighetene, herunder sykepengerrettighetene, ved ulike tilknytningsformer til arbeidslivet henger sammen med skatteinnbetalingene. Selvstendig næringsdrivende har en lavere samlet skatteinnbetaling enn arbeidstakere og frilansere. Arbeidstakere og frilansere betaler samlet sett 21,9 prosent i skatteinnbetalinger (trygdeavgift og arbeidsgiveravgift), mens selvstendige næringsdrivende betaler 11,0 prosent (kun trygdeavgift). Analysen Skatteregler og velferdsordninger for selvstendige fra Proba Samfunnsanalyse fra 2016, viser at selvstendig næringsdrivende kom bedre ut enn arbeidstakere når man ser utbetalingene til sosiale ordninger opp mot skattebelastningen. Dekningsgraden i sykepengeordningen for selvstendige er også økt i etterkant av denne analysen, fra 65 til 75 prosent i 2017 og ytterligere til 80 prosent i 2019.

Ordningene er også innrettet i lys av at det å drive næringsvirksomhet anses å være mer fleksibelt enn å være lønsmottaker. For mange er denne fleksibiliteten en viktig motivasjon bak valget om å jobbe som selvstendig næringsdrivende, og det vil variere i hvilken grad man har behov for inntektssikring ved sykdom. Selvstendig næringsdrivende har i større grad mulighet til å flytte på og tilpasse oppdragene, slik at det å bli syk en periode ikke nødvendigvis trenger å gå ut over arbeidet eller medføre tapt inntekt. Mulighetene til å gjøre slike tilpasninger vil likevel variere mellom ulike personer og ulike bransjer. Næringsvirksomhet gir ofte også mulighet for større gevinst enn i et vanlig arbeidstakerforhold. Dette er også viktig for mange i valget av tilknytningsform.

Samtidig innebærer det å være selvstendig næringsdrivende at man påtar seg en større økonomisk usikkerhet. De ulike organisasjonsformene gir likevel ulik grad av forpliktelser og risiko. De som ønsker å drive næringsvirksomhet med lavere risiko kan opprette et aksjeselskap (AS) og ansette seg selv. Som selvstendig næringsdrivende ansatt i eget AS, har man rett til sykepenger med 100 prosent kompensasjon fra dag 17, på lik linje med arbeidstakere og frilansere. Forsikringsordninger i Arbeids- og velferdsetaten gjør det også mulig å få dekket sykepenger i arbeidsgiverperioden, eller å få økt kompensasjonsgraden til 100 prosent, mot at man betaler en premie. Det gir muligheter for større forutsigbarhet og tryggere rammer, for dem som ønsker det. Departementet vurderer nå innretningen av forsikringsordningene for tilleggssykepenger, blant annet på bakgrunn av rapporten Selvstendig og trygg – evaluering av de individuelle forsikringsordningene for selvstendige og frilansere i folketrygden fra Vista Analyse (2023/12).

Regjeringens vurdering er at de sosiale ordningene til selvstendig næringsdrivende samlet sett er gode, og vil ikke på nåværende tidspunkt foreslå endringer i kompensasjonsgraden i sykepengeordningen for gruppen. Regjeringen arbeider med å vurdere utvalgte problemstillinger, herunder tiltak for bedre informasjon, veiledning og forvaltning, knyttet til selvstendig næringsdrivende og frilanseres rettigheter. Arbeidet som pågår, må blant annet ses i sammenheng med oppfølging av anmodningsvedtak 456 (2021–2022) og 56 (2022–2023) om forbedringer i de sosiale ordningene for disse to gruppene. I Prop. 1 S (2024–2025) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet er det foreslått at regjeringen kommer

tilbake til Stortinget med en nærmere utredning og vurdering i forbindelse med Prop. 1 S for 2026.»

35. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi selvstendig næringsdrivende rett til stønad i forbindelse med barns sykdom i inntil 10 dager per år.

Forslaget er forelagt arbeids- og inkluderingsministeren, som har gitt følgende svar:

«Selvstendig næringsdrivende har i utgangspunktet samme rett til stønader fra folketrygden i forbindelse med barns sykdom som arbeidstakere. De aktuelle stønadene er omsorgspenger (sykt-barn-dager), pleiepenger og opplæringspenger.

Omsorgspenger gis til yrkesaktive personer med omsorg for barn som må være borte fra arbeidet fordi barnet eller barnepasser er syk eller skal til lege el. Det gis opptil ti stønadsdager for hvert kalenderår for inntil to barn, og 15 stønadsdager for mer enn to barn. Antallet stønadsdager dobles ved aleneomsorg, og det gis ytterligere ti stønadsdager når barnet er kronisk sykt, langvarig sykt eller funksjonshemmet og det er markert større risiko for fravær fra arbeidet. Omsorgspenger fra folketrygden til selvstendig næringsdrivende, ytes først etter utløpet av en ventetid på ti dager. Det henger sammen med at det er arbeidsgiver som dekker de ti første dagene for arbeidstakere, og selvstendig næringsdrivende er ansett å være sin egen arbeidsgiver. En selvstendig næringsdrivende kan likevel opprette et aksjeselskap (AS) og ansette seg selv. Da vil vedkommende få samme rettigheter som arbeidstakere, dvs. ingen ventetid. Dersom den selvstendig næringsdrivende bare har omsorg for et kronisk eller langvarig sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, ytes omsorgspenger likevel fra og med første fraværsdag også til dem.

Pleiepenger gis til yrkesaktive personer med omsorg for barn under 18 år som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av sykdom eller skade, og personen derfor må være borte fra jobb. Pleiepenger gis fra første dokumenterte fraværsdag, også for selvstendig næringsdrivende.

Opplæringspenger gis til yrkesaktive personer som gjennomgår opplæring ved godkjent helseinstitusjon eller foreldrekurs ved offentlig spesialpedagogisk kompetansesenter, for å kunne ta seg av og behandle et funksjonshemmet eller langvarig sykt barn. Opplæringspenger gis fra første dokumenterte fraværsdag og så lenge opplæringen pågår, også for selvstendig næringsdrivende.

Stønadene i forbindelse med barns sykdom beregnes etter de samme reglene som sykepenger fra folketrygden. Likevel gis stønadene med 100 prosent av beregningsgrunnlaget inntil seks ganger grunnbeløpet (6 G) også for selvstendig næringsdrivende.

Som redegjort for under svaret til forslag 34 vurderer regjeringen at de sosiale ordningene til selvstendig næringsdrivende samlet sett er gode og vil derfor ikke på nåværende tidspunkt foreslå endringer i reglene for omsorgspenger.»

36. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gir selvstendig næringsdrivende sterkere rettigheter til inntektssikring, blant annet forslag om å utvide perioden selvstendig næringsdrivende beholder opptjente rettigheter til dagpenger ved overgang fra lønnet arbeid til egen virksomhet.

Forslaget er forelagt arbeids- og inkluderingsministeren, som har gitt følgende svar: «Dagpengene gir midlertidig inntektssikring til arbeidstakere som har tapt arbeidsinntekt som følge av arbeidsløshet. Personer som ikke har vært ansatt som arbeidstaker og hatt arbeidsinntekt (lønn), har som hovedregel ikke rett til dagpenger.

Arbeidsløse som er innvilget dagpenger, kan etter søknad, på visse vilkår få beholde dagpengene under etablering av egen næringsvirksomhet i inntil ett år. I denne perioden er dagpengemottakeren unntatt fra sentrale vilkår i dagpengeordningen, bl.a. fra kravet om å være «reell arbeidssøker» og om minst 50 prosent tap av arbeidstid. Dette innebærer at dagpengene i praksis fungerer som en ren tilskuddsordning for etablerere.

Forslaget forstås som et forslag om en ny særregel for denne gruppen hvor de kan søke om å fryse dagpengeretten i en periode. Det vil si at den arbeidsinntekten de hadde de siste 12, eventuelt 36 månedene før de startet næringsvirksomheten, fortsatt vil kunne gi samme opptjening til dagpenger, selv om de har drevet næringsvirksomhet i f.eks. to år. En særordning som gir mulighet til å fryse dagpengeretten på denne måten, vil ikke være i tråd med intensjonen bak dagpengeordningen. Dagpengene har som formål å sikre inntekt for arbeidstakere som har tapt inntekt på grunn av arbeidsløshet, og som nylig har vært i arbeid. Det bør ikke være et mål for staten å sikre selvstendig næringsdrivende inntekt gjennom dagpengeordningen dersom etablering mislykkes.

Selvstendig næringsdrivende har mange av de samme rettighetene i folketrygdloven som arbeidstakere, selv om det er noen forskjeller. Et godt sosialt sikkerhetsnett hjelper folk gjennom omstillinger og gjør det mulig for enkeltpersoner å ta risiko som gründere. De gode ordningene vi har i Norge er et fortrinn for norske gründere. Det bør imidlertid ikke være et mål å likestille sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende med rettighetene for arbeidstakere. Støtteordninger rettet mot næringsvirksomhet kan ikke ha samme omfang som ordninger for ordinært ansatte. Selvstendig næringsdrivende søker å oppnå høyere inntjening enn hva de kunne fått som lønnstaker, men må samtidig stå overfor en noe høyere risiko enn ordinært ansatte. De kan imidlertid redusere denne risikoen enten ved tilleggsforsikring i folketrygden eller ved å kjøpe forsikringer i markedet. Se også omtale under forslag 34. og 35.»

37. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke pensjonsspareordningen for selvstendig næringsdrivende slik at det gis fradrag for inntekter inntil 12 G.

I henhold til loven om obligatorisk tjenestepensjon (OTP-loven) er de fleste private virksomheter pålagt å ha en pensjonsordning for sine ansatte. Etter innføringen av «pensjon

fra første krone» i 2022, er minimumskravet for sparing i private tjenestepensjonsordninger satt til 2 pst. av lønnen opp til 12 G, jf. Prop. 223 L (2020–2021) og Innst. 51 L (2021–2022). Tidligere kunne arbeidsgivere velge om de ville inkludere lønn under 1 G i pensjonsopptjeningen. Etter lovendringen kan arbeidsgivere spare opptil 7 pst. av lønnen opp til 7,1 G, med mulighet for et tillegg på opptil 18,1 pst. av lønnen mellom 7,1 G og 12 G.

Selvstendig næringsdrivende, personlige deltakere i selskaper med deltakerfastsetting, ansatte eiere av aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper, samt frilansere, er ikke omfattet av OTP-loven. De kan imidlertid opprette en skattefavisert innskuddsordning på frivillig basis i henhold til innskuddspensjonsloven § 2-3. Skatteloven § 6-46 fjerde ledd gir inntektsfradrag for pensjonsinnskudd til slike ordninger. Grensen for inntektsfradrag for slike innskudd er 7 pst. av beregnet personinntekt fra næring, godtgjørelse til deltaker for arbeidsinnsats i selskap med deltakerfastsetting eller lønn inntil 12 G, jf. lov om innskuddspensjon § 2-3 andre ledd. Fra inntektsåret 2023 har selvstendig næringsdrivende mv. og frilansere mulighet til å spare til pensjon gjennom skattefavisert sparing fra første krone, jf. Prop. 1 LS (2022–2023).

Lov om innskuddspensjon § 2-3 andre ledd gir altså selvstendig næringsdrivende mulighet til skattefavisert sparing for inntekter inntil 12 G. Det er derfor uklart hvordan representantene mener pensjonssparingsordningen for selvstendig næringsdrivende skal styrkes.

38. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endrede regler for rett til foreldrepermisjon for enkeltpersonforetak/gründere slik at gründere som tar ut lite eller ingen lønn fra foretaket i oppstartsperioden, for eksempel de første tre eller fem årene, har rett på foreldrepermisjon.

Forslaget er forelagt barne- og familieministeren, som har gitt følgende svar:

«Alle foreldre vil ha mulighet til å opptjene seg rett til foreldrepenger gjennom yrkesaktivitet som gir pensjonsgivende inntekt, slik regelverket er utformet i dag. Rett til foreldrepenger forutsetter pensjonsgivende inntekt i minst 6 av de siste 10 månedene, og at forelderens har et grunnlag som utgjør halvparten av grunnbeløpet. Per 1. mai 2024 er det dermed tilstrekkelig med 62 014 kroner som beregningsgrunnlag for å ha rett til foreldrepenger.

Foreldrepenger beregnes etter de samme reglene som for sykepenger, både for selvstendig næringsdrivende og arbeidstakere. Et grunnprinsipp i foreldrepengerregelverket er videre at ytelsen kompenserer for bortfall av arbeidsinntekt. Dersom det skal åpnes for å beregne foreldrepenger til personer som av ulike grunner ikke har hatt inntekt, vil det kreve en større og generell utredning. Å gi et unntak fra sykepengegrunnlaget for en spesifikk gruppe er ikke utredet. Unntak vil komplisere regelverket.

Når det gjelder opptjeningsrett, er det ikke et krav til minstenivå på den månedlige pensjonsgivende inntekten for at måneden skal regnes med som en måned med inntekt. Det er heller ikke krav til at personen har vært i arbeid hele måneden for at måneden skal kunne regnes med. Det er videre ikke krav til at yrkesaktiviteten har gitt pensjonsgivende inntekt i

alle dagene personen har vært i arbeid. Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at Arbeids- og velferdsetaten (NAV) foretar en totalvurdering av yrkesaktivitet i løpet av opptjeningsperioden for selvstendige næringsdrivende som ikke kan dokumentere pensjonsgivende inntekt i opptjeningsperioden. Det vurderes da om driften i virksomheten egner seg til å skape inntekt. Det er derfor i dagens regelverk allerede åpning for at gründere kan få utbetalt foreldrepenger etter en totalvurdering, dersom de øvrige vilkårene er oppfylt.

Hvis opptjeningsgrunnlaget er lavere enn 62 014 kroner, kan en forelder komme i en situasjon hvor vedkommende ikke oppfyller kravet om pensjonsgivende inntekt i minst 6 av disse 10 månedene. I et slikt tilfelle vil man kunne ha rett til engangsstønad ved fødsel og adopsjon. Engangsstønaden utgjør 92 648 kroner per 1. januar 2024. Dersom det er en utfordring for gründere og andre i nystartet selvstendig virksomhet å ha fravær fra virksomheten, så viser vil til at foreldrepengene kan tas ut gradert i kombinasjon med arbeid.»

39. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre innbetalingstidspunktet for forskuddstrekk for selvstendig næringsdrivende slik at det skjer etterskuddsvis per kvartal.

For å redusere risikoen for tapte skatteinntekter er det et prinsipp at skatt skal betales samtidig med opptjeningen av inntekten. For selvstendig næringsdrivende ivaretas dette prinsippet ved at de betaler forskuddsskatt i fire terminer i løpet av inntektsåret.

Fra 1. januar 2023 ble reglene om forfall for forskuddsskatten endret. Tidligere forfalt andre og fjerde termin midtveis i terminen, mens første og tredje termin forfalt den siste måneden før terminen utløp. Med de nye reglene forfaller forskuddsskatten for alle terminer den siste måneden før terminen utløper. Dette sikrer at inntekten i større grad er opptjent når skatten forfaller til betaling.

Forskuddsskatten for de fire terminene blir fastsatt til det beløp som skatten ventes å ville utgjøre for vedkommende år. For å få riktig forskuddsskatt kan den skattepliktige selv oppdatere skattekortet sitt.

På bakgrunn av det ovenstående mener jeg det ikke bør fremmes forslag om ytterligere utsettelse av forfall for forskuddsskatten.

40. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning med et minstefradrag i skattesystemet for enkeltpersonforetak som et alternativ til å kreve fradrag for faktiske kostnader.

Krav om minstefradrag for næringsdrivende i enkeltpersonforetak har tidligere blant annet vært begrunnet i likebehandling med lønnstakere og forenklingshensyn. Disse hensynene lar seg i begrenset grad oppfylle gjennom et slikt forslag.

Lønnstakere får et minstefradrag som sjablonmessig er ment å dekke alle kostnadene som lønnstakere har knyttet til arbeidet. I 2024 gis minstefradrag til personer med lønns-, trygde- og pensjonsinntekt med 46 pst. til en øvre grense på 104 450 kroner. Skattyter kan kreve fradrag uavhengig av hvor store de faktiske fradragsberettigede kostnadene knyttet til inntekten er. Over tid har minstefradraget også fått en fordelingspolitisk begrunnelse. Lønnstakere flest har neppe utgifter opp mot 104 450 kroner knyttet til opptjening av inntekten i tillegg til utgifter det gis eget fradrag for (reisefradrag, fagforeningsfradrag mv.). Men dersom de faktiske kostnadene overstiger minstefradraget, kan skattyter i stedet kreve fradrag for disse.

Selvstendig næringsdrivende gis fradrag for faktiske kostnader, og får ikke minstefradrag i næringsinntekt. På den annen side kan selvstendige næringsdrivende trekke fra kostnadene både ved beregning av alminnelig inntekt og personinntekt. Det betyr at skatteverdien av kostnadsfradraget er høyere enn for lønnstakere (inntil 50,6 pst. for næringsdrivende og 22 pst. for lønnstakere). Mange næringsdrivende har lønns- eller pensjonsinntekter i tillegg til næringsinntekten og har dermed krav på minstefradrag etter dagens regler.

Skattegrunnlagene for lønnstakere (med lønnsinntekt og kapitalinntekt) skiller seg fra skattegrunnlagene for selvstendig næringsdrivende. Selvstendig næringsdrivende har generelt ikke lønnsinntekt fra egen virksomhet, men får beregnet en personinntekt, som dels kan avspeile egen arbeidsinnsats, og dels kapitalavkastning utover skjermingsfradraget. Ved utforming av et eventuelt minstefradrag for selvstendig næringsdrivende må en ta stilling til hvilket inntektsbegrep som skulle ligge til grunn for beregning av størrelsen på minstefradraget, og hvilke typer inntekter minstefradraget skulle komme til fradrag i. Dette leder til flere beregningstekniske utfordringer.

Næringsdrivende har ulike kostnader knyttet til driften som arbeidstakere normalt ikke har. Disse vil som oftest ha et større omfang enn for arbeidstakere, og de kan variere mye mellom ulike virksomheter og fra et år til et annet. I tillegg kan en næringsdrivende til en viss grad påvirke når kostnader pådras og dermed når skattemessig fradrag kan kreves. Lønnstakere har ikke tilsvarende tilpasningsmuligheter.

Samlet tilsier dette at lønnstakere og næringsdrivende i enkeltpersonforetak ikke er i en direkte sammenlignbar situasjon. Det er dermed vanskelig å oppnå likebehandling av de to gruppene ved utformingen av et minstefradrag.

De siste årene har det vært en veksling fra minstefradrag til personfradrag. Personfradraget gis som et likt kronebeløp i alle typer inntekter. Selvstendig næringsdrivende som kun har kapital- og næringsinntekter, kommer særlig godt ut av denne vekslingen. Ettersom denne gruppen får fradrag for faktiske kostnader og ikke får minstefradrag, drar de nytte av hele økningen i personfradraget.

Et minstefradrag for selvstendig næringsdrivende kan utformes på ulike måter. En kunne sett for seg at minstefradraget ble beregnet med utgangspunkt i brutto driftsinntekter og kunne

velges fremfor fradrag for faktiske kostnader. Næringsdrivende som kan vise til høyere kostnader enn øvre beløpsgrense i minstefradraget, ville få fradrag for disse kostnadene.

En næringsdrivende som da har kostnader under den øvre beløpsgrensen for minstefradraget, vil få lavere beregnet personinntekt enn om hen hadde fått fradrag for faktiske kostnader. Lavere personinntekt ville i slike tilfeller medført lavere trygdeavgift og trinnskatt, og skatteverdien av minstefradraget ville blitt høyere enn minstefradraget for lønnstakere.

For næringsdrivende med høyere kostnader enn minstefradraget vil det fortsatt lønne seg å kreve fradrag for faktiske kostnader. Dette leder til en forskjellsbehandling innad i gruppen av selvstendig næringsdrivende som fremstår ubegrunnet.

Krav om minstefradrag for næringsdrivende har også vært begrunnet med hensynet til å gjøre beskatningen enklere. Skatteberegningen av små næringsdrivende er vesentlig mer ressurskrevende enn skatteberegningen av lønnstakere. Et standardisert minstefradrag i stedet for fradragsføring av faktiske kostnader vil derfor kunne gi en effektiviseringsgevinst for skattemyndighetene. Samtidig er det argumentert med at skattyterne vil oppnå besparelser ved at de ikke lenger må dokumentere og redegjøre for en rekke småkostnader. En eventuell samordning av minstefradrag hos skattytere med både lønnsinntekt og næringsinntekt vil komplisere regelverket og gjøre praktiseringen av et minstefradrag for selvstendig næringsdrivende mer krevende.

Alle som driver virksomhet og har plikt til å levere skattemelding, er bokføringspliktige. Bokføringsplikten innebærer at den næringsdrivende må føre regnskap over og ta vare på dokumentasjon av inntekter og kostnader. Et minstefradrag for næringsdrivende vil ikke frita den næringsdrivende fra disse pliktene, og vil dermed begrense forenklingseffekten av et slikt fradrag.

Etablering av minstefradrag for selvstendig næringsdrivende vil komplisere regelverket både for skattyter og Skatteetaten. Basert på det ovennevnte mener jeg det ikke bør fremmes forslag om minstefradrag for selvstendig næringsdrivende.

41. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke omsetningsgrensen for rett til årlig innberetning av mva. fra én til tre mill. kroner, og redusere antall innbetalingsterminer for SMB-bedrifter.

Skattemelding for merverdiavgift skal leveres periodevis. Hovedregelen er perioder på to måneder, det vil si at det skal leveres seks skattemeldinger i løpet av et år. Et unntak fra dette gjelder dersom merverdiavgiftspliktig omsetning og uttak i løpet av et kalenderår ikke overstiger en million kroner. I slike tilfeller kan skattemyndighetene samtykke i at skattemelding for merverdiavgift skal leveres én gang i året. Fristen for slik levering er 10. mars i påfølgende år.

Årlig skattemelding for merverdiavgift gir lengre kredittid for innbetalingen av merverdiavgift. Det medfører en økt fare for at merverdiavgiften ikke blir innbetalt. Det gjelder både for virksomheter som kommer i økonomiske vanskeligheter, og for virksomheter som bevisst forsøker å utnytte systemet. Skatteetaten har observert svindelforsøk fra virksomheter med årstermin. En bør ikke legge opp til regelendringer som gjør det enklere for kriminelle å utnytte systemet og som vanskeliggjør myndighetenes kontrollarbeid. I den forbindelse er det grunn til å minne om den senere tidens medieoppslag om svindel blant annet innenfor merverdiavgiftssystemet.

Videre er det grunn til å tro at forenklingsgevinstene ved årstermin har blitt mindre siden ordningen ble innført i 2001. Det skyldes den teknologiske utviklingen, der regnskapsføring i dag skjer ved hjelp av systemer som kommuniserer med skatteetatens elektroniske mottaksløsninger. Det er derfor enkelt å levere skattemelding for merverdiavgift. Statistikken over antallet som benytter seg av årstermin synes å bekrefte dette, med en nedgang på om lag seks prosentpoeng i perioden 2015 til 2023 (fra om lag 17 pst. av totalt antall registrerte i 2015 til om lag 11 pst. av totalt antall registrerte i 2023).

På denne bakgrunnen vil jeg fraråde økt omsetningsgrense for retten til årstermin for merverdiavgift, og jeg vil også fraråde å redusere antallet innbetalingsterminer for SMB-bedrifter.

42. Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny og oppdatert handlingsplan for kvinnelige gründere.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:
«Regjeringen satser på kvinnelige gründere og det er et eget kapittel om kvinnelig entreprenørskap i stortingsmeldingen om gründere og oppstartsselskaper.»

43. Stortinget ber regjeringen på egnet måte stille krav om innsyn/transparens for andel tildelinger/kapital som går til kvinnelige gründere gjennom statlige ordninger og virkemidler, inkludert statlige venturekapitalfond.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:
«Stortingsmeldingen om gründere ser blant annet på kvinnelige gründeres bruk av virkemiddelapparatet. Nærings- og fiskeridepartementet har de senere år gitt en rekke oppdrag til aktørene i virkemiddelapparatet for mer systematiske kartlegginger og tiltak for økt bevissthet for å få flere kvinner til å søke og vinne fram i virkemiddelapparatet og følger opp med ytterligere tiltak i meldingen.»

44. Stortinget ber regjeringen teste ut ordninger med egne andeler/øremerkede midler rettet mot kvinnelige gründere.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Det har i perioder vært egne ordninger rettet mot kvinnelige gründere. Erfaringen med slike ordninger tilsier at de ofte blir små, sammenlignet med de ordinære ordningene, og at mobilisering av flere kvinnelige gründere inn mot de brede ordningene har bedre effekt. I forslaget til statsbudsjett for 2025 foreslo regjeringen å styrke gründerordningene i Innovasjon Norge med 52 millioner kroner i 2025, med en særlig oppmerksomhet mot kvinnelige gründere.»

45. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at førstelinjetjenesten til gründere styrkes, og at man har en tydelig målsetting om i størst mulig grad å sørge for et sømløst virkemiddelapparat for gründere på tvers av forvaltningsnivåer. Herunder bes regjeringen samle ulike offentlige portaler og initiativ rettet mot gründere, slik som Altinns «Starte og drive bedrift», Innovasjon Norges «Én vei inn» og DFØs «Tilskudd.no», på et felles sted.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:

«Ansvaret for førstelinjetjenesten skal være tilpasset det lokale næringslivet og ansvaret ligger hos kommunene. Nærings- og fiskeridepartementet jobber systematisk med forenkling og vurderer hvilke aktører og tjenester det er nyttig å se i sammenheng. Gjennom «Én vei inn» kan brukerne få rask avklaring og veiledning til videre kontakt med virkemiddelapparatet.»

46. Stortinget ber regjeringen fremme forslag for å forenkle og avbyråkratisere arbeidsmiljøloven. En slik forenkling må sikre mer fleksibilitet, større adgang til midlertidige ansettelser og færre reguleringer for bedrifter med mindre enn 10 ansatte.

Forslaget er forelagt arbeids- og inkluderingsministeren, som har gitt følgende svar:

«Regjeringen vil legge til rette for et trygt, seriøst og organisert arbeidsliv der hele og faste stillinger er hovedregelen. Midlertidige ansettelser og andre former for løsere tilknytning til arbeid bidrar til å skape økte forskjeller i arbeidslivet og innebærer større grad av utrygghet for de som har slike stillinger. Regjeringens syn er at midlertidige ansettelser bør begrenses til å være et supplement for å dekke midlertidige behov. Derfor er det i dag adgang til å ansette midlertidig i de tilfellene hvor det foreligger et slikt behov, slik som ved arbeidet av midlertidig karakter, vikartilfeller mv. Den tidligere adgangen til å ansette midlertidig på generelt grunnlag skilte seg fra de øvrige grunnlagene til å ansette midlertidig, ved at den ikke oppstilte et krav om særskilt begrunnelse for å kunne ansette midlertidig. Regjeringens syn er at den tidligere generelle adgangen var i strid med lovens sentrale prinsipp om faste ansettelser, og ble derfor fjernet.

Når det gjelder reguleringer for bedrifter med mindre enn 10 ansatte har regjeringen styrket verneombudsordningen ved at den også skal gjelde for virksomheter som har minst fem ansatte. Verneombudsordningen er viktig for å ivareta arbeidstakernes medvirkning i virksomhetenes arbeidsmiljøarbeid. Kartlegginger har vist at ordningen med verneombud er lite utbredt i virksomheter med under ti ansatte, særlig i virksomheter som ikke er omfattet av tariffavtaler. Også disse vil kunne ha behov for formelle ordninger som kan løse arbeidsmiljø-

og sikkerhetsmessige utfordringer på arbeidsplassen. Det er likevel fortsatt mulig for virksomheter med færre enn fem arbeidstakere å avtale en annen ordning, herunder at det ikke skal være verneombud ved virksomheten.»

47. Stortinget ber regjeringen på egnet måte bidra til økte åpningstider på veiledningstjenester hos relevante etater som Foretaksregisteret og Skatteetaten for å forbedre veiledning og støtte til næringsdrivende.

Åpningstider er bare ett av flere tiltak som kan forbedre veiledning og støtte til næringsdrivende. Skatteetaten har stor oppmerksomhet på å forenkle digitale prosesser og gjennom det redusere behovet for å henvende seg til etaten. Dette gjøres gjennom utvikling av gode selvbetjeningsløsninger og god informasjon. Selvbetjening i innloggede digitale tjenester er tidseffektivt og døgnåpent for næringslivet. Det samme er det å levere tjenester i «økosystemet», for eksempel via bedriftenes regnskapssystemer. Målet er å øke tilgjengeligheten for alle brukere, gjennom mindre kødannelse inn til kundesentrene i etaten.

Skatteetaten vurderer kontinuerlig om etatens nettsider kan utvikles med flere veiledningstjenester og kalkulatorer som kan hjelpe brukerne. Utviklingen av KI-teknologi kan også legge til rette for bedre «chatbots», og etaten utforsker denne teknologien med tanke på mulig fremtidig bruk av innloggede chatløsninger, som med et godt datagrunnlag kan svare kvalitativt godt på flere henvendelser enn veilederne kan i dag. Forenkling for næringslivet er også et viktig fokus i etatens store IT-utviklingsprosjekter, herunder i arbeidet med «Fremtidens innkreving». Nåverdien av næringslivets gevinster som følge av dette prosjektet er anslått til over 4,5 mrd. kroner.

Skatteetaten vurderer lav ventetid og effektiv håndtering av de henvendelsene som kommer inn som viktigere for brukeropplevelsen enn utvidete åpningstider. Det er utfordrende og kostbart for næringslivet å måtte vente på svar i åpningstidene, uavhengig av når det er åpent. Etaten har nylig igangsatt et prosjekt som skal arbeide med kvalitet og styring i førstelinjen i Skatteetaten, hvor blant annet endrede åpningstider i skattemeldingsperioden er av tiltakene som skal vurderes.

Skatteetaten har også egne nettsider for nye næringsdrivende, med relevant informasjon og kurs som er filmet og digitalisert, slik at alle som ønsker det, kan se de når det måtte passe. Disse sidene og kursene får gode tilbakemeldinger fra brukerne.

Jeg mener på denne bakgrunn at en ikke bør gå videre med forslaget om utvidete åpningstider. Jeg viser samtidig til at temaet er en del av styringsdialogen med Skatteetaten, hvor blant annet «tilgjengelighet for brukerne» er et prioritert tiltak i etatens tildelingsbrev for 2024.

48. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til forenklinger i aksjeloven generelt og prosesser rundt aksjekjøp, utbytteutdelinger og transaksjoner mellom nærstående, rettet mot små foretak spesielt.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:
«Gode regler som er enkle å forstå er viktig for alle selskaper. Nærings- og fiskeridepartementet jobber derfor løpende med forenklinger i aksjeloven.»

49. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan ideelle virksomheter, som ikke er skattepliktige, kan få tilgang til Innovasjon Norges virkemidler for hjelp til omstilling og utvikling.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:
«Formålet med Innovasjon Norges virksomhet er å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Alle virksomheter som faller inn under målet kan søke. I tillegg finnes det en rekke egne tilskuddsordninger for frivillige og ideelle virksomheter.»

50. Stortinget ber regjeringen etablere regulatoriske sandkasser til testing av ny teknologi som utfordrer eksisterende regelverk, gjerne samlokalisert med næringshager, klynger eller katapulter.

Forslaget er forelagt næringsministeren, som har gitt følgende svar:
«Regulatoriske sandkasser er en metode som har blitt tatt i bruk på flere områder. Det kan være en effektiv metode for å løse konkrete problemstillinger, men er ikke et generelt virkemiddel som er egnet overalt.»

Med hilsen

Trygve Magnus Slagsvold Vedum